TÜRK SİNEMASINDA ŞİDDET: 2002-2012 YILLARI ARASINDA GİŞE HASILATI YAPAN BEŞ FİLMDEKİ ŞİDDET ÖĞELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tanel Toker

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2014

TÜRK SİNEMASINDA ŞİDDET: 2002-2012 YILLARI ARASINDA GİŞE HASILATI YAPAN BEŞ FİLMDEKİ ŞİDDET ÖĞELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tanel TOKER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. S. Serhat SERTER

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mart, 2014

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Tanel TOKER'in, "Türk Sinemasında Şiddet: 2002-2012 Yılları Arasında Gişe Hasılatı Yapan Beş Filmdeki Şiddet Öğeleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı tezi **14 Mayıs 2014** tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, **Sinema ve Televizyon** Anabilim Dalında, **yüksek lisans tezi** olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

			İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:	**Yard.Doç.Dr.S.Serhat SERTER**	.....
Üye	:	**Doç.Dr.D.Alper ALTUNAY**	.....
Üye	:	**Doç.Dr.Yavuz TUNA**	.....

Prof.Dr.B.Zafer ERDOĞAN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yüksek Lisans Tez Özü

TÜRK SİNEMASINDA ŞİDDET: 2002-2012 YILLARI ARASINDA GİŞE HASILATI YAPAN BEŞ FİLMDEKİ ŞİDDET ÖĞELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tanel TOKER

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mart 2014
Danışman: Yard. Doç. Dr. S. Serhat SERTER

Şiddet, bilinen en eski tarihten beri insanlığın ve kültürün bir parçası olmuştur. Tanımı ve anlamı toplumlara ve dönemlere göre farklılıklar göstermesine rağmen, bugün hala toplumlar ve bireyler şiddeti problem çözme aracı olarak kullanmaktadır. Kültürün bir parçası olması sonucunda, şiddetin resim, edebiyat, müzik ve sinema yapıtları üzerinde güçlü bir etkisi bulunmaktadır. Şiddet ve şiddetin kullanımı, içinde bulunduğu yapıtın amaçları doğrultusunda şekillenmektedir.

Bu çalışma, yüksek gişe hasılatı yapan filmlerde yer alan şiddet eylemlerini, şiddet eylemlerinin türlerini ve şiddetin kullanım amacını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, öncelikle incelenen filmlere içerik çözümlemesi yapılarak sahip oldukları şiddet içeriklerinin türleri ve kullanım sıklıkları ortaya çıkarılmıştır, bulunan şiddet eylemlerinin işlevi incelenmiştir.

Anahtar kelimler: Sinema, Şiddet, Şiddetin Türleri, Yüksek Gişe Hasılatı Yapan Filmler, Frekans Analizi.

Abstract

VIOLENCE IN TURKISH CINEMA: A RESEARCH ON VIOLENCE ELEMENTS IN FIVE BLOCKBUSTER FILMS THAT RELEASED BETWEEN 2002 AND 2012

Tanel TOKER

Department of Cinema and Television
Anadolu University Graduate School of Social Sciences
Adviser: Asst. Prof. Dr. S. Serhat SERTER

Violence has always been a part of the humankind since the beginning of known history. Today it is still being used as a tool for problem solving by societies and individuals even though its definition and meaning differs according to societies and time periods. As a result of being part of the culture, violence has a strong influence on painting, literature, music and cinema productions. Violence and its use is shaped by the purposes of the productions that include violence.

This study aims to to find out violent behaviours, types of violence and use of violence in selected blockbuster films. At first, content analysis has been completed on films in order to find out types of violence and frequencies of violent behaviours. After achieving the required data, usage of violent content has been examined.

Keywords: Cinema, Violence, Types of Violence, Blockbuster Films, Frequency Analysis.

09/06/2014

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu, çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda bilimsel etik ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim.

Her hangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Tanel TOKER

v

Özgeçmiş

Tanel TOKER

Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Ls. 2008 Anadolu Üniversitesi, İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: 09.10.1983/ Ankara Cinsiyet: Erkek Yabancı dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

Jüri ve Enstitü Onayı……..ii

Yüksek Lisans Tez Özü iii

Abstract.....iv

Etik İlke Ve Kurallara Uygunluk Beyannamesi v

Özgeçmiş vi

Tablolar Listesi ix

1. Giriş.....1

1.1. Problem 1

1.2. Amaç.....4

1.3. Önem 4

1.4. Varsayımlar 4

1.5. Sınırlılıklar.....5

2. Yöntem.....6

3. Alanyazın 8

3.1. Şiddet.....8

3.1.1. Şiddetin tanımları 8

3.1.2. Şiddetin türleri.....11

3.2. Medya ve Şiddet 28

3.3. Şiddet ve Sinema 38

3.3.1. Sinemada şiddetin gösterilme şekilleri.....41

4. Bulgular 43

4.1. Fetih 1453.....43

4.1.1. Şiddet içeriği.....44

4.1.2. Şiddetin işlevi 46

4.2. G.O.R.A.....51

4.2.1. Şiddet içeriği.....52

4.2.2. Şiddetin işlevi 54

4.3. Kurtlar Vadisi Irak 57

4.3.1. Şiddet içeriği 58

4.3.2. Şiddetin işlevi 59

4.4. Recep İvedik 62

4.4.1. Şiddet içeriği 63

4.4.2. Şiddetin işlevi 64

4.5. Recep İvedik 2 67

4.5.1. Şiddet içeriği 67

4.5.2. Şiddetin işlevi 69

5. Değerlendirme ve Sonuç 71

Ekler 79

Kaynakça 110

Tablolar Listesi

Tablo 1. Fetih 1453 Bütün Şiddet Eylemleri 79

Tablo 2. Fetih 1453 Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi 79

Tablo 3. Fetih 1453 Fiziksel Şiddet Eylemleri 79

Tablo 4. Fetih 1453 Sözel Şiddet Eylemleri 80

Tablo 5. Fetih 1453 Duygusal Şiddet Eylemleri 80

Tablo 6. Fetih 1453 Aile içi Şiddet Eylemleri 80

Tablo 7. Fetih 1453 Bireysel Şiddet Eylemleri 80

Tablo 8. Fetih 1453 Kolektif Şiddet Eylemleri 81

Tablo 9. Fetih 1453 Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı..... 81

Tablo 10. Fetih 1453 Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri 81

Tablo 11. Fetih 1453 Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri..... 82

Tablo 12. Fetih 1453 Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri 82

Tablo 13. Fetih 1453 Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri..... 82

Tablo 14. Fetih 1453 Şiddetin Gösterilme Biçimi 82

Tablo 15. Fetih 1453 Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri 83

Tablo 16. G.O.R.A. Bütün Şiddet Eylemleri 84

Tablo 17. G.O.R.A. Şiddetin Kaynak-Yön ilişkisi 84

Tablo 18. G.O.R.A. Fiziksel Şiddet Eylemleri..... 84

Tablo 19. G.O.R.A. Sözel Şiddet Eylemleri 85

Tablo 20. G.O.R.A. Duygusal Şiddet Eylemleri..... 85

Tablo 21. G.O.R.A. Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri..... 85

Tablo 22. G.O.R.A. Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri..... 85

Tablo 23. G.O.R.A. Ekonomik Şiddet Eylemleri 86

Tablo 24. G.O.R.A. Aile İçi Şiddet Eylemleri..... 86

Tablo 25. G.O.R.A. Bireysel Şiddet Eylemleri 86

Tablo 26. G.O.R.A. Kolektif şiddet Eylemleri..... 87

Tablo 27. G.O.R.A. Yakın Çevre Şiddet Eylemleri 87

Tablo 28. G.O.R.A. Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı 87

Tablo 29. G.O.R.A. Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri 87

Tablo 30. G.O.R.A. Mağduru Erkek olan Şiddet Eylemleri..... 88

Tablo 31. G.O.R.A. Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri 88

Tablo 32. G.O.R.A. Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri..... 89

Tablo 33. G.O.R.A. Şiddetin Gösterilme Biçimi 89

Tablo 34. Kurtlar Vadisi: Irak Bütün Şiddet Eylemleri 90

Tablo 35. Kurtlar Vadisi: Irak Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi..... 90

Tablo 36. Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel Şiddet Eylemleri..... 90

Tablo 37. Kurtlar Vadisi: Irak Sözel Şiddet Eylemleri 90

Tablo 38. Kurtlar Vadisi: Irak Duygusal Şiddet Eylemleri..... 91

Tablo 39. Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel/Sözel Şiddet Eylemleri..... 91

Tablo 40. Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri..... 91

Tablo 41. Kurtlar Vadisi: Irak Bireysel Şiddet Eylemleri 91

Tablo 42. Kurtlar Vadisi: Irak Kolektif Şiddet Eylemleri..... 92

Tablo 43. Kurtlar Vadisi: Irak Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı..... 92

Tablo 44. Kurtlar Vadisi: Irak Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri..... 92

Tablo 45. Kurtlar Vadisi: Irak Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri 92

Tablo 46. Kurtlar Vadisi: Irak Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri..... 93

Tablo 47. Kurtlar Vadisi: Irak Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri 93

Tablo 48. Kurtlar Vadisi: Irak Şiddetin Gösterilme Biçimi 93

Tablo 49. Kurtlar Vadisi: Irak Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri 93

Tablo 50. Recep İvedik Bütün Şiddet Eylemleri 94

Tablo 51. Recep İvedik Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi 94

Tablo 52. Recep İvedik Fiziksel Şiddet Eylemleri 94

Tablo 53. Recep İvedik Sözel Şiddet Eylemleri 95

Tablo 54. Recep İvedik Duygusal Şiddet Eylemleri 95

Tablo 55. Recep İvedik Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri 95

Tablo 56. Recep İvedik Fiziksel Duygusal Şiddet Eylemleri 95

Tablo 57. Recep İvedik Ekonomik şiddet Eylemleri 95

Tablo 58. Recep İvedik Aile İçi Şiddet Eylemleri 96

Tablo 59. Recep İvedik Bireysel Şiddet Eylemleri 96

Tablo 60. Recep İvedik Doğa Kaynaklı Şiddet 97

Tablo 61. Recep İvedik Kolektif Şiddet Eylemleri 97

Tablo 62. Recep İvedik Yakın Çevre Şiddet Eylemleri 97

Tablo 63. Recep İvedik Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı . 97

Tablo 64. Recep İvedik Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri 97

Tablo 65. Recep İvedik Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri 98

Tablo 66. Recep İvedik Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri 98

Tablo 67. Recep İvedik Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri 98

Tablo 68. Recep İvedik Şiddet Gösterilme Biçimi 99

Tablo 69. Recep İvedik 2 Bütün Şiddet Eylemleri 99

Tablo 70. Recep İvedik 2 Şiddetin Kaynak Yön İlişkisi 99

Tablo 71. Recep İvedik 2 Fiziksel Şiddet Eylemleri 100

Tablo 72. Recep İvedik 2 Sözel Şiddet Eylemleri 100

Tablo 73. Recep İvedik 2 Duygusal Şiddet Eylemleri..... 101

Tablo 74. Recep İvedik 2 Ekonomik Şiddet Eylemleri..... 101

Tablo 75. Recep İvedik 2 Aile İçi Şiddet Eylemleri 101

Tablo 76. Recep İvedik 2 Bireysel Şiddet Eylemleri..... 101

Tablo 77. Recep İvedik 2 Kolektif Şiddet Eylemleri..... 102

Tablo 78. Recep İvedik 2 Yakın Çevre Şiddet Eylemleri..... 102

Tablo 79. Recep İvedik 2 Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı 102

Tablo 80. Recep İvedik 2 Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri..... 102

Tablo 81. Recep İvedik 2 Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri 103

Tablo 82. Recep İvedik 2 Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri..... 103

Tablo 83. Recep İvedik 2 Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri 103

Tablo 84. Recep İvedik 2 Şiddetin Gösterilme Biçimi..... 103

1.Giriş

1.1.Problem

Tarih öncesi kalıntılar, insanlığın günlük hayatını kolaylaştırmaya yönelik çeşitli araçlar icat ettiğini gösterir. Bu araçların bir kısmı deri, tahta gibi zaman karşı dayanıklı olmayan materyallerden üretildiği için varlığını koruyamamıştır. Bunun yanı sıra zamana karşı dayanıklı olmaları sebebiyle bulunan ilk araçlar, kesici ve delici işlev kazandırılmış taşlar ve kemikler, başka bir deyişle silahlardır. İnsanlığın doğa içerisinde hayatta kalma çabası şiddet ile iç içedir. İnsan, gerek karnını doyurmak , gerek kendini savunmak için şiddeti araç haline getirmiştir. Ateşin kontrol altına alınması, tekerleğin icadı gibi gelişmeler günlük yaşamın devamında beslenme, haberleşme, taşıma gibi konularda büyük yarar sağlamıştır ama aynı zamanda yeni silahların üretimine de kaynaklık etmiştir. İnsanın toplumsal bir hayata geçmesi ise, şiddetin daha geniş boyutlarda ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Kabile ve klanların oluşması ile bunların arasında çıkan çatışmalar, şiddetin bireysellikten çıkıp toplumsal bir hale gelmesine sebep olmuştur.

Şiddet, kültürün bir parçasıdır ve kültürün diğer öğeleri gibi topluma ve içinde bulunulan zaman dilimine göre farklılıklar gösterir. Sanat da şiddet olgusundan payına düşeni almaktadır. Bir sanat yapıtı, ortaya çıktığı toplumdan ve o toplumun yaşama şekillerinden bağımsız değildir. İlk sanat eserleri sayılan mağara resimleri arasında avlanan insan figürlerinin ve savaşçı figürlerinin bulunması, sanatta şiddetin de olabildiğince eskiye dayandığını gösterir.

Zamanla, içinde oldukça yoğun şiddet bulunduran mitolojik öğeler de sanat alanında yerini alır. Hemen her toplumun kendine özgü bir mitolojisi vardır ve çoğu zaman destanlar aracılığı ile mitolojinin barındırdığı şiddet içeriği sanata aktarılmıştır.

Mağara duvarlarında başlayan resim sanatı, çeşitli savaşları ya da şiddet olaylarını tuval üzerine taşıyarak şiddete yer vermeye devam eder. Çeşitli savaşlar, acı içindeki dini karakterler ya da şiddet içerikli mitolojik öğeler resimde yerlerini bulur. Jül Sezar'ın öldürülmesi farklı ressamlar tarafından yoğun bir şiddet içeriği ile resmedilmiştir. Delacroix, "Halka Yol Gösteren Özgürlük" isimli tablosunda silahlar ve cesetler

aracılığı ile şiddete yer vermiştir. Goya'nın "3 Mayıs"ında (The Third of May 1988) Fransızların, İspanyol direnişçilerine silah doğrultması ve yerde yatan kanlı bedenler görülür. Picasso'nun "Guernica"sı, İspanya İç Savaşı'da Guernica isimli şehre yapılan hava saldırısını anlatmaktadır. Bu resimler, tarihi şiddet olaylarının resim sanatında yer bulmasına verilebilecek örnekler arasında ilk akla gelenlerdir. Bunun dışında yine Goya'nın bir diğer tablosunda Roma Mitolojisindeki Saturn'ün (Yunan mitolojisinde Kronos'un yerini tutar) çocuklarından biri yemesini kanlı bir şekilde resmedilmiştir. Benzer bir tablo Rubens tarafından da yapılmıştır. Bu örnekler mitolojide yer alan şiddet içerikli öğelerin çok zaman sonra bile değer kaybetmeden sanatta yer bulduğunu göstermektedir. Şiddet, tıpkı resimde olduğu gibi edebiyat, tiyatro ve müzikte de kendine yer bulmaktadır. Epik anlatıma sahip eserlerde, ağıtlarda, pek çok marşta, suç temalı eserlerde ve daha pek çok sanat eserinde şiddet öğelerine rastlanabilir. Eğer bir yapıtta şiddet aranıyorsa bulmak çok da zor olmayacaktır. Şiddet içeriği aranan yapıt bir film olduğunda, şiddeti bulmak çok daha kolaydır.

Sinema tarihi de şiddet içeriği ile doludur. İlk sinema sanatçılarından biri olan Melies'in 1902'de yaptığı *Ay'a Yolculuk (La Voyage Dans La Lune)* isimli filminde, top gibi bir araca yerleştirilen kurşuna benzer mekiğin Ay'ın suratına hatta gözüne girmesi, insanların şemsiye ile Ay'daki canlılara vurarak patlatması ve Ay'daki canlıların ellerinde mızraklarla insanları kovalaması sinema tarihinin daha en başlarında şiddetin yer alacağının en büyük işareti gibidir. Ardından 1903'te yapılan Porter'ın *Büyük Tren Soygunu (The Great Train Robbery)* isimli filmde silahla tehdit, cinayet, silahlı çatışma sahneleri bulunur. Filmin sonunda ise izleyiciye silah doğrultularak ateş edilir. Toplumsal bir sorun olan ırkçılık da sinemada yerini şiddet içeriği üzerinden alır ve Griffith 1915'te siyahları aşağılayan ve yoğun şiddet içeren *Bir Ulusun Doğuşu(The Birth of A Nation) '*nu yapar.

Sinemaya yön veren akımlar, bünyelerinde şiddeti hep bir şekilde bulundurmuştur. Sovyet Sineması'nda halk, askerler tarafından öldürülürken; Dışavurumcu Alman Sineması'nda vampir Count Orlok çevresindeki insanların yaşamını tehdit eder; İtalyan Yeni Gerçekçiliği'nde yoksul toplum çareyi hırsızlıkta bulur; Fransız Yeni Dalgası'nda Humphrey Bogart'a özenen Michel, polis öldürür ve polis tarafından öldürülür. Akımları tek bir film çevresinde ele almak doğru olmaz ama bu akımlardan

bahsederken akla ilk gelecek filmlerdeki şiddet içeriğine örnek vermek çok da yanlış olmayacaktır.

Sinemalarda gösterime giren tüm filmleri birer sanat eseri olarak görülmemelidir. Özellikle Amerika'da film endüstrisinin var olması, sinemanın sanat dışında ticari amaçlarla yapıldığını açık bir biçimde göstermektedir. Hollywood sineması, şiddet içeriği açısından oldukça zengindir. Düşmanlarını acımasızca öldüren askerler, kendi kanunu uygulayan polisler, çete savaşları, canavarların ya da vahşi hayvanların insanlığa olan tehdidi, olağanüstü güçlere sahip kötülerin insanları katletmesi, savaş gibi şiddet içerikli filmler oldukça fazladır, ki bunlar sadece fiziksel şiddet içeriğine verilebilecek örneklerdir.

Türk Sineması'nda da şiddet ile oldukça sık karşılaşırız. Türk Sineması'nın ilk örneği olarak kabul edilen *Ayestefanos'taki Rus Abidesinin Yıkılışı*, her ne kadar film kayıp olsa da, hakkında yazılanlara bakarak bir şiddet eylemini kayıt ettiğini ve böylece şiddet içerikli ilk Türk filmi olduğunu söyleyebiliriz. Bunun dışında Akad'ın 1949'da yönettiği *Vurun Kahpeye* isimli uyarlama filmde Aliye isimli karakter taşlı sopalı bir topluluk tarafından linç edilir. Yine Akad'ın 1952'de yaptığı *Kanun Namına* isimli filmde Nazım'ın Perihan'ı öldürmesi, polis ile çatışması, bu filmi fiziksel şiddet içeriğine örnek gösterilebilecek filmlerden biri yapmaktadır. Metin Erksan ve Yılmaz Güney filmlerinde de şiddet olayları ile sıkça karşılaşmak mümkündür.

Türk Sineması'nda, polisiye ve tarihi filmler de şiddet içeriği açısından oldukça zengindir. Tarkan ve Malkoçoğlu serileri gibi tarihi filmlerde ya da mafya çatışmalarını konu edinen filmlerde fiziksel şiddet eylemlerine oldukça sık rastlanmaktadır.

Genel olarak bakıldığında çoğu Yeşilçam filminde şiddet, bir şekilde görülmektedir. Yeşilçam filmlerinde fiziksel şiddet genellikle tokat, kavga şeklinde olsa da, zaman zaman silahlar patlar. Bunun dışında Yeşilçam filmleri sadece fiziksel değil, aynı zamanda duygusal şiddet içeriği açısından da oldukça zengindir. Zengin-fakir, modern-geleneksel çatışmaları çoğunlukla duygusal şiddet kullanımı ile gösterilir.

Yeşilçam sonrasında üretilen ve gösterime giren filmlerde de şiddet içeriği çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Bu çalışmada, yüksek gişe hasılatı yapan

filmlerdeki şiddet içeriği; türleri, sıklığı, gösterim biçimi ve işlevi yönünden incelenecektir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı, 2002-2012 yılları arasında yapılmış en yüksek gişe hasılatını elde eden filmlerdeki şiddet içeriklerini incelemektir.

Bu amaç ile aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

1. Ele alınan filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin türleri nelerdir?
2. Ele alınan filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin sayısı ve sıklığı nedir?
3. Ele alınan filmlerde yer alan şiddet içeriğinin işlevleri nelerdir?

1.3. Önem

Bu çalışma;

1. Filmlerde yer alan şiddet içeriklerinin tanımlanması ve kategorize edilmesi,
2. Yüksek gişe hasılatı yapan filmlerde ne tür şiddet eylemlerinin daha sık bulunduğunu göstermesi,
3. Yüksek gişe hasılatı yapan filmlerde şiddetin gösterim biçimlerini ortaya çıkarması,
4. Sinema ve şiddet konusunda yapılacak çalışmalara ışık tutacak olması nedeniyle önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada varsayım olarak kabul edilen noktalar şunlardır;

1. Ele alınan filmlerin içeriğinde şiddet vardır.
2. Filmlerin gişe hasılatını / seyirci sayısını gösteren kaynak güvenilirdir.
3. Şiddetin ve şiddet türlerinin incelenmesinde yardımcı olarak kullanılan kaynaklar güvenilirdir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmadaki sınırlılık, incelenen filmlerin sayısıdır. *Fetih (2012), G.O.R.A. (2004), Kurtlar Vadisi: Irak (2006), Recep İvedik 1 (2007) ve Recep İvedik 2 (2008)* şiddet içeriği açısından incelenen filmlerdir. Yüksek gişe yapan filmlerin izleyici sayısı, filmleri sinemada izleyenlerin sayısı ile sınırlıdır. DVD , VCD ve televizyon izleyicileri çalışma dışında bırakılmıştır.

2. Yöntem

Bu çalışmanın evrenini, 2002-2012 yılları arasında Türkiye'de gösterime giren yerli filmler oluşturmaktadır. Örneklem alınırken, araştırmacının kendi amacı ve yargısına uygun olarak hangi birimlerin örnekleme gireceğini saptadığı amaçsal örneklem alma tekniği[1] kullanılmıştır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda; 2002-2012 yılları arasında en çok izleyiciye ulaşan 5 adet yerli film örneklem olarak alınmıştır.

Örneklem olarak alınan en çok izlenen filmler; *Fetih* (6.572.618 seyirci)*, Recep İvedik 2* (4.333.144 seyirci)*, Recep İvedik* (4.301.693 seyirci), *Kurtlar Vadisi: Irak* (4.256.566 seyirci) ve *G.O.R.A.* (4.001.711 seyirci) isimli filmlerdir[2].

Filmlerde yer alan şiddet içeriğinin ortaya çıkarılması için; birim veya öğelerin sayısal, yüzdesel ve oransal bir tarzda görünme sıklığını ortaya koyan frekans analizi tekniğine[3] başvurulmuştur. Alanyazın bölümünde yer alan bilgiler doğrultusunda şiddet; kaynak-yön ilişkisine, türüne ve gösteriliş biçimine göre kategorize edilmiş ve uygun bir kodlama tablosu hazırlanmıştır.

Kodlama, araştırmacı da dahil olmak üzere 3 kişi tarafından yapılmıştır. Araştırmacı, kodlayıcılara şiddet, şiddetin filmlerde nasıl aranacağı ve nasıl kodlanacağı üzerine bilgi vermiştir. Kodlayıcıların bilgilendirilmesinden sonra kodlama aşamasına geçilmiş ve kodlayıcı rehberliğinde eşzamanlı olarak kodlama yapılmıştır.

Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik testi Holsti'nin formülüne göre yapılmıştır. Bu yönteme göre formül şu şekildedir[4];

$$\text{Güvenilirlik} = \frac{3M}{N1+N2+N3}$$

[1] G.Ş. Atabek ve Ü. Atabek (2007). *Medya metinlerini çözümlemek içerik göstergebilim ve söylem çözümleme yöntemleri.* Ankara: Siyasal Kitabevi, s.12.
[2] http://www.sinematurk.com/gise/gelmis-gecmis/
[3] N. Bilgin (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi, s.18.
[4] D.W. Stacks (2011). *Primer of the public relations research second edition*. New York: The Guilford Press, s.130.

M=Üzerinde uzlaşılan kodlama sayısı, N1=birinci kodlayıcının toplam kodlama sayısı, N2=ikinci kodlayıcının toplam kodlama sayısı, N3= üçüncü kodlayıcının toplam kodlama sayısı

Bu test sonucunda kodlayıcılar arası uyum %98.9 olarak hesaplanmıştır.

Kodlama formlarından elde edilen veriler ile filmlerde yer alan şiddet içeriğine dair detaylı bilgiler veren tablolar hazırlanmıştır. Örneklem olarak alınan filmlerdeki bütün şiddet içerikleri ortaya çıkarıldıktan sonra, bu şiddet eylemlerinin filmler içerisindeki işlevleri incelenmiştir. Çalışmanın son aşamasında ise, karşılaştırılmalar ve değerlendirme yapılmıştır.

3.Alanyazın

3.1.Şiddet

3.1.1. Şiddetin tanımları

Şiddet kavramı topluma, içinde bulunulan zamana ve şiddeti ele alan kişinin algısına göre değişiklik göstermektedir. Bu yüzden şiddet üzerinde genel geçerliliğe sahip, fikir birliğine ulaşılmış bir tanımdan söz edemeyiz. Şiddetin toplumsal bir kavram olduğunu ve zaman içinde değişime uğrayan toplum yapısına göre, şiddetin niteliğinin de değişime uğradığını söylemek mümkündür[5].

Büyük Türkçe Sözlükte şiddet; "bir hareketin, bir gücün derecesi", "yeğinlik", "sertlik", "hız" gibi anlamların yanı sıra "karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma", "kaba güç" olarak tanımlanmıştır[6].

Dilimize Arapçadan giren şiddet kelimesi, Şemseddin Sami'nin hazırladığı Kamus-ı Türki isimli sözlüğe "sert", "sert ve katı davranış", "kaba kuvvet kullanma" olarak geçmiştir[7]. Ayrıca şiddetle ilgili olarak "şedid" kelimesi "sert,katı şiddetli" anlamlarına gelirken, "Şeddat" ise sertliği ve kızgınlığı ile tanınan eski Yemen hükümdarının adıdır[8].

Şiddetin bazı batı dillerindeki karşılığı, Latincedeki "vis" kelimesine dayanır[9]. "Güç, erk , yetke, bedensel güç kullanımı" bunların haricinde "bolluk, öz" anlamına gelen "vis", "şiddet, güç, acımasız kişilik" anlamlarına gelen "violentia" ve "şiddet davranışı, değer bilmemek, kurallara karşı gelmek" anlamlarına gelen "violare" fiili ile bağlantılıdır[10].

Almancada ise "kaba kuvvet, şiddet, güç, zorlama" anlamlarını barındıran "gewalt" kelimesinin eski kaynaklardaki tanımları daha farklıdır. 1808'de yayınlanan bir sözlükte "üstün güç, güç üstünlüğü" ve "bir engelin aşılması için güç kullanımı" şeklinde tanımlanan kelime "yasal şiddet, gerekli olan şiddet, yasal güç kullanımı" anlamlarını da

[5] İ. Balcıoğlu (2001). *Şiddet ve toplum*. İstanbul: Bilge Yayıncılık, s.18.
[6] http://tdkterim.gov.tr/bts/ (Erişim Tarihi: 12.03.2012)
[7] A. Ünsal (2010). Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi. *Cogito* , 6-7, s.29.
[8] Ünsal (2010), .s29.
[9] O. Polat (2001). *Çocuk ve şiddet*. İstanbul: Der Yayınevi, s.4.
[10] Polat (2001), s.4.

kapsamaktadır[11]. Başka bir sözlükte ise "bir kişi veya şey üzerinde güç ve hak tasarrufunda bulunmak" şeklinde tanımlanan "gewalt", şiddet kavramını kamusal, dinsel, dünyevi, ruhani, yargısal olarak geniş bir anlam yelpazesi içersinde ele almıştır[12].

Şiddet üzerine yapılan araştırmalarda ya da düşünceye dayalı metinlerde şiddete yüklenen anlamlar, birbirinden oldukça farklı olabilmektedir.

Balcıoğlu, şiddeti bireye ya da topluma fiziksel ve ruhsal acı vermek,eziyet niyeti ile yapılan yıkıcı, yok edici saldırgan davranışlar olarak tanımlamıştır[13].

Köknel, şiddeti öfke, kin, nefret, düşmanlık gibi duygu durumlarının etkinlik kazandığı saldırganlık biçimi olarak tanımlamış ve özel olarak şiddetin saldırgan davranışları; kaba kuvveti, beden gücünün kötüye kullanılmasını; yakan, yıkan, yok eden eylemleri; taşlı, sopalı, silahlı saldırıları; bireye ve topluma zarar veren etkinlikleri belirlediğini dile getirmiştir[14].

Michaud'a göre; "karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya birkaçı doğrudan veya dolaylı, toplu veya dağınık olarak, diğerlerinin bir veya birkaçının bedensel bütünlüğüne veya törel (ahlaki/moral/manevi) bütünlüğüne veya mallarına veya simgesel,sembolik ve kültürel değerlerine oranı ne olursa olursun zarar verecek şekilde davranırsa, orada şiddet vardır"[15].

Aral'a göre şiddet, bir kişiye güç ya da baskı uygulayarak bir şeyi zorlama yaptırma eylemidir ve özellikle bedensel bütünlüğü zedeleyen bir yıkımdır[16].

Bakır'a göre genel anlamda şiddet, gönüllük esasına dayanmayan, bir şeyi bir durumdan başka bir duruma doğru değiştirmek ya da değiştirme yolundaki hareketini engellemek için fiziksel ya da başka bir şekilde uygulanan güç, baskı ya da zorlamadır[17].

---

[11] İ.Karabağ (2010). *Dil ve Şiddet*. İstanbul: İkaros Yayınları, s.16.
[12] Karabağ (2010), s.16.
[13] Balcıoğlu (2001), s.20.
[14] Ö. Köknel (2000). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul:Akdeniz Yayıncılık, s.20.
[15] Y. Michaud (1991). *Şiddet.* (Çev: Cem Muhtaroğlu), İstanbul: İletişim Yayınları, s.8.
[16] N. Aral (1997). Fiziksel istismar ve çocuk. Ankara: Tek Işık Ofset'ten aktaran: H. Ekşi, E. Yaman (2010).*Çocuk ve ergende şiddet karma metodolojiye dayalı bir alan çalışması*. İstanbul:Kaktüs Yayınları, s.11.
[17] K. Bakır (2007). Anarşizm, bilim, şiddet: Mihail Bakunin. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47, s.101.

Tekin'e göre şiddet, savunma durumu dışında, daha çok insanlarda ve topluluk halinde yaşayan hayvanlarda grup içi otorite, diğerinin varlığını tehdit unsuru görmek ve onu sindirmek için uygulanan zarar vermeye yönelik davranış türüdür[18]. Tekin'in bir diğer tanımı ise şu şekildedir;

> "Uygulayıcısı tarafından bilinçli olarak karşıdaki kişiye ya da kişilere, kurum ya da kuruluşlara hatta canlı varlıklara çeşitli amaçlar adına çıkar elde etmek, onlara karşı üstünlük ya da hakimiyet kurmak, istenilen sonuçların ele edilmesini sağlamak, imtiyaz ya da ayrıcalık sağlamak, saygınlık ya da ilgi görmek kısacası maddi ve manevi çıkar ve menfaatlerin elde edilmesini sağlamak amacı ile yapılan bir davranış türüdür[19]."

Steinmetz, bireyin yaralanmasına, sinirlendirilmesine, öfkelendirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan herhangi bir davranış biçimini şiddet olarak tanımlamıştır[20].

Bu tanımlamalar, genel olarak şiddetin ne olduğuna dair fikir verse de tam olarak kapsayıcı bir özelliğe sahip değildir. Bazı tanımlarda şiddetin sadece fiziksel yönüne ağırlık verilirken, bazı tanımlarda şiddet, arzu edilmeyen değişimi gerçekleştirebilmek için uygulanan davranışlar olarak tanımlanmıştır. Tanımlar yanlış değil, fakat eksiktir. Bir toplumbilimcinin şiddet konusunu incelerken şiddete biçtiği anlam ile psikoloji alanında yapılan çalışmalarda geçen şiddet tanımlarının farklı olması şaşırtıcı bir durum değildir.

Şiddet hakkında çalışma yapan kişilerin düşünce yapıları ve dünya görüşleri, çalışmalarındaki şiddet tanımlarını değiştirebilir. Çeşitli şiddet türlerinin kişi gözünde normalleşmiş olması, aynı şiddet davranışlarının şiddet olarak algılanmamasına yol açabilir. Örnek olarak; bu çalışmada şiddetin tanımları başlığı altında yer verilen tanımlamaların biri hariç hepsinde merkez insandır. Temel olarak bir insan ya da insan grubunun diğer bir insan ya insan grubuna yönelik zarar verici davranışları

---

[18] Ü. Tekin (2011). *Şiddet! şiddet kavramı, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve çocuk istismarı.* Ankara:Orient Yayınları, s.13.
[19] Tekin (2011), s.14.
[20] S.Steinmetz (1986). The violence in the home interdisciplinary'den aktaran: A. Yıldırım (1998). *Sıradan şiddet kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları*. İstanbul: Boyut Yayıncılık, s.25.

belirtilmiştir. Ama şiddeti bununla sınırlamak doğru bir tutum değildir. İnsanların doğaya ve hayvanlara verdiği zararlar da şiddet başlığı altında yer almalıdır.

Zaman ve toplumun algısı da şiddetin anlamını değiştirebilmektedir. Gümüş, Orta Çağ'daki şiddet algısı ile modern toplumun şiddet algısının farklı olduğunu belirtmiştir. Modern insanın şiddet dediği her eyleme Orta Çağ insanı şiddet dememiştir ve Orta Çağ insanı, günümüz insanına göre sıra dışı sayılabilecek pek çok şiddet durumuna günlük hayatında yoğun olarak maruz kaldığı için normal bir durum olarak kabul edilmiştir[21].

Şiddet kavramını anlayabilmek için, kavramı parçalara ayırıp incelemek gereklidir. Bu da; farklı şiddet türlerini kavramak anlamına gelmektedir. Bazı şiddet türlerini dışarıda bırakarak yapılacak bütün tanımlamalar eksik kalacaktır. Şiddeti en iyi biçimde genelleyen tanım şu şekilde yapılabilir: şiddet; zaman, mekan, koşul, amaç gözetmeksizin bir varlığın veya varlıkların, kendisi de dahil olmak üzere bir varlığa veya varlıklara zarar vermesidir.

3.1.2. Şiddetin türleri

Şiddeti türlerini kategorize etmek, en az şiddetin genel geçer bir tanımını yapmak kadar zor bir eylemdir. Belirli bir kategoriye göre ayrım yapıldığında alt kategoriler arasında çakışma meydana gelebilir. Şiddet davranışının ortaya çıkış şekline göre bir ayrım yapılırsa; fiziksel şiddet, hem toplumsal boyuttaki fiziksel şiddeti kapsayacağı hem de bireysel boyuttaki şiddeti kapsayacağı için yeterince açık olmayacaktır. Bu yüzden şiddet türlerini birbirinden farklı başlıklar altında ve yeri geldiğinde de alt başlık olabilecek bir türü tek başına incelemek gerekmektedir. Çalışma içerisinde ele alınan filmler, bu bölümdeki şiddet türlerine göre incelenecektir.

3.1.2.1.Fromm'a göre şiddet türleri

Fromm, şiddeti ortaya çıkmasına sebep olabilecek durumlara göre ayırmıştır ve bu ayrım da şiddeti uygulayana yönelik bir kategori oluşmasına sebep olmuştur. Bu şiddet

[21] T.Gümüş (2007). Orta Çağ Avrupa'sında şiddet: toplumsal değişim ve şiddetin yeniden yapılanışı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47 ,s.32.

türleri; oyunda ortaya çıkan şiddet, tepkisel şiddet , öç alıcı şiddet , yıkım kaynaklı şiddet ve kana susamışlıktır[22].

Oyunda ortaya çıkan şiddet, nefretten doğmayan, yıkım amacı gütmeyen şiddet türüdür. İlkel kabilelerin savaş oyunlarından Zen Budistlerinin kılıç oyunlarına kadar uzanan pek çok oyun bu tür şiddete örnek olarak verilebilir. Arkasında bilinçsiz bir saldırganlık ve yıkıcılık olsa da asıl dürtü beceri göstermektir[23].

Tepkisel şiddet, yaşamın, özgürlüğün, onurun veya malın korunması amacı ile ortaya çıkan şiddettir. Tehdit edilme duygusu ile ortaya çıkan bu şiddetin de amacı yıkım değil, korumadır. Siyasi veya dini önderler, toplumu düşman tarafından tehdit edildiklerine inandırarak yandaşlarında karşı koyma duygusu yaratabilirler. Bu şekilde, bir çatışma ya da savaşta bütün taraflar kendilerini savunuyormuş gibi bir algı da yaratılmış olur[24]. Engellemelerden doğan şiddet de tepkisel şiddet bir türüdür. Herhangi bir istek yada ihtiyacın karşılanmaması durumunda ortaya çıkan şiddet biçimidir. Amaç yok etmek değil, hayatta kalmaktır. Tepkisel şiddetin bir diğer türü ise kıskançlıktan doğan şiddettir. Birinin istediği, sevdiği bir nesneye başka birinin sahip olması ile oluşan gerginliğin sonucu ortaya çıkan şiddet türüdür. Bu tür şiddetin temelinde bir şeye sahip olamamak değil, o şeye sahip olan başka birine duyulan düşmanlık vardır[25].

Öç alıcı şiddet, akıl dışı işleve sahip bir şiddet türüdür çünkü amaç tepkisel şiddette olduğu tehdidi uzaklaştırmak değildir. Zarar zaten verilmiş olduğundan dolayı, savunma işlevi kalmamıştır. Zayıf olanların kendilerine olan saygılarını onarmak için başvurduğu şiddettir. Üretme yeteneğine sahip olanlar başka bir deyişle yaratıcı olanlar aşağılanmış ve incinmiş olsa bile yaşam sürecinde geçmişteki zararları unuturlar. Bazı durumlarda öç alma dürtüsü yaşamdaki en büyük amaç haline gelir çünkü öç alınamayınca benlik ve özdeşlik duyguları yıkılır[26].

İnancın yıkılması ile ortaya çıkan şiddet, bireyin adalete , iyiliğe , tanrıya sevgiye, bir lidere olan inancını yitirmesi ile yaşamın, insanların ve kendisinin kötü olduğu

[22] E. Fromm (1979). *Sevgi ve şiddetin kaynağı*. İstanbul: Payel Yayınevi, 2. basım.
[23] Fromm (1979), s.20.
[24] Fromm (1979), s.21.
[25] Fromm (1979), s.23.
[26] Fromm (1979), s.24.

düşüncesine ulaşması sonucu umutsuzluktan doğan şiddet türüdür. Bireyi yıkıcılığı sürükler[27].

İnsanlığın elinde dünyayı değiştirip, dönüştürecek yeti ve özgürlük bulunmaktadır ama insanlık sadece değiştirmek ile yetinmemekte, dünyaya damgasını vurmak istemektedir. Eğer insanlar eyleme geçemeyecek kadar zayıf ve güçsüz ise acı duymaya ve güçsüzlüğünü inkar etmeye başlamaktadır. Bunun sonucunda kişi; üretmenin zorluğunun aksine, basit olan yıkıcılığa ve şiddete yönelmektedir. Güçsüzlüğünü, şiddet uygulama yolu ile aşmaya çabalamaktadır. Güçsüzlükten doğan ve güçsüzlüğü ödünleyen bu şiddet türü de ödünleyici şiddettir. Bir canlı üzerinde kontrol sağlama dürtüsü ile ortaya çıkan şiddet, ödünleyici şiddete oldukça yakındır. Bu tür şiddette ise; kendini koruma gücünü yitirmiş bir insana zorla acı çektirerek egemenlik kurulmuş olur. Ödünleyici şiddet, cezalandırılma korkusu ile bastırılabilinir, ancak tek çaresi insanın içindeki gücü üretici bir şekilde bir biçimde kullanma yetisinin geliştirilmesidir[28].

Çoğunlukla eskilerde kalmış olan kana susamışlık ise, bütünüyle doğaya bağlı olarak yaşayan insanın kana olan tutkusudur. Kişi; kan akıtarak kendini canlı, güçlü, eşsiz ve üstün hissetmektedir. İlkel anlamda yaşamın dengesi, öldürmek ve öldürülmek üzerine kuruludur. Öldürmek, ilkel bir biçimde kendini doğrulama mekanizması olmuştur. Kan yaşamın özü olarak kabul edilir ve toprak anayı verimli kılmak için kan akıtmaya gereksinim duyulur. Bu tür şiddette hayvanca var olma düzeyinin üzerine çıkılamaz[29].

3.1.2.2.Ünsal'a göre şiddet türleri

Ünsal, şiddeti ilk olarak özel ve kolektif olarak ikiye ayırdıktan sonra bu iki türü kendi içinde türlere ayırmıştır. Özel şiddetin suç sayılan alt başlıkları; ölümcül şiddet (cinayet, suikast, zehirleme, idam gibi durumlar), bedensel şiddet (darp ve yaralama), cinsel şiddet (ırza geçme ve bunun psikolojik etkileri), trafik korsanlığı (kasıtlı kural ihlali ve sarhoşluk) ve sindirme ya da korkutma amaçlı olarak mala zarar vermedir. Özel şiddetin

[27] Fromm (1979), s.26.
[28] Fromm (1979), s.28.
[29] Fromm (1979), s.30.

suç sayılmayan türleri; intihar (ya da intihar teşebbüsü) ve kazalardır (trafik kazaları da kasıtsız olduğu sürece bu gruba dahildir) [30].

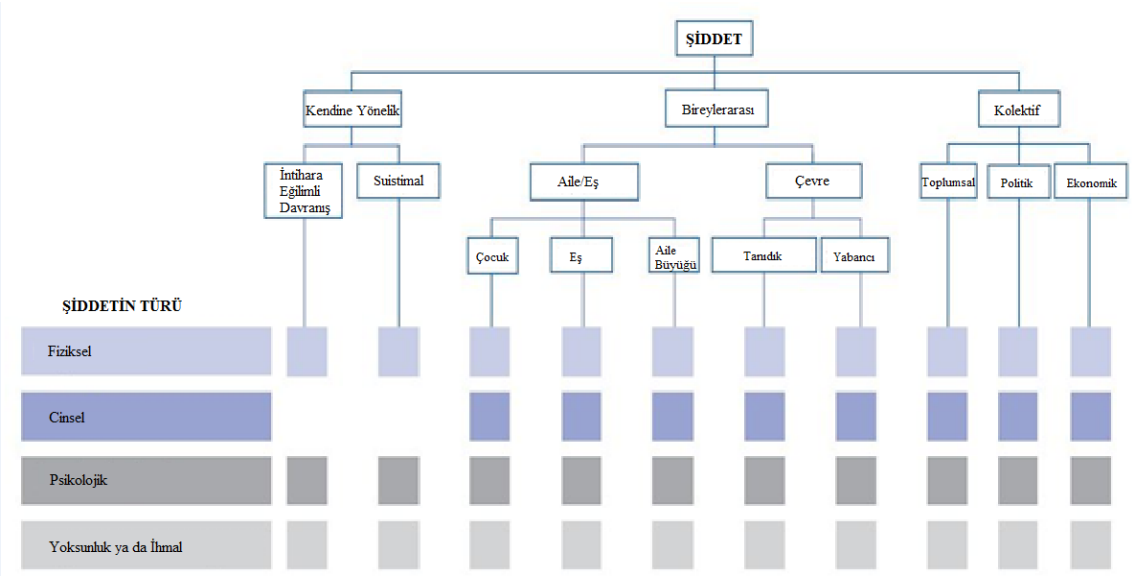
Kolektif şiddet ise; grup şiddeti ve devlet şiddeti olarak ikiye ayrılmaktadır. Grup şiddeti; grubun bireye yönelik şiddeti (terör, medya terörü), grubun kendi içinde şiddeti (aşiret kavgası, örgüt kavgası, toplu intihar), grubun karşı gruba şiddeti (kan davası, aşiretler arası savaş, taraftar kavgası, mafyalar arası hesaplaşma, ırk ayrımı , karşıt gruplar arasında terör, grev) ve grubun iktidara karşı şiddeti (siyasal ya da mafya terörü, başkaldırı, sokak çatışması, iç savaş , genel grev, gerilla savaşı, ihtilal) şeklinde alt türlere ayrılır. Devlet şiddeti de iktidarın birey ve gruplara yönelik baskısı (insan hakları ihlalleri, baskı, tek yönlü propaganda, soy kırım, ırk ayrımı), endüstriyel şiddet (çalışma koşullarının sağlıksızlığı, iş kazalarının sıklığı, yetersiz sağlık ve güvenlik koşulları, aşırı gürültü, vb), ekonomik şiddet (kronik enflasyon, pahalılık, işsizlik) ve çevresel şiddet (doğanın ve tarihsel çevrenin tahribi, sağlıksız kentleşme) olarak türlere ayrılmıştır. Bunun yanı sıra uluslararası şiddet olarak da savaş ve bir ülkenin diğeri üzerinde yaptırım uygulaması (ham madde ve kaynak denetimi, askeri müdahale ve geçici işgal) olarak ayrılmıştır[31].

3.1.2.3.Dünya Sağlık Örgütü'ne göre şiddet türleri

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre şiddet; kendine yönelik, kişiler arası ve kolektif olarak üçe ayrılmaktadır. Kişinin kendine yönelik uyguladığı şiddet intihar davranışı ve kendini istismar etmek olarak ayrılmıştır[32]. Bireyler arası şiddet; aile içi ve toplum içi olarak ikiye ayrılır. Aile içi şiddet; çocuğa, eşe ve yaşlı aile üyelerine göre ayrılırken, toplum içi şiddet, bireyin tanıdıkları ya da yabancılar arasında oluşa şiddet davranışları olarak ayrılır[33]. Kolektif şiddet ise kendi içinde toplumsal, siyasi ve ekonomik olarak üç ayrı kategoriye ayrılmıştır[34]. Bireyin kendine yönelik şiddeti haricinde bütün bu şiddet

[30] Ünsal (2010), s.35.
[31] Ünsal (2010). s.35.
[32] Dünya Sağlık Örgütü (2002). Şiddet ve sağlık üzerine dünya raporu.: özet. Cenaova: WHO, s.5. http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf (Erişim Tarihi: 20.05.2012)
[33] Dünya Sağlık Örgütü (2002), s.5.
[34] Dünya Sağlık Örgütü (2002), s.5.

türleri; fiziksel, cinsel, duygusal ya da ihmal ve mahrumiyet şeklinde ortaya çıkabilir[35]. Sadece bireyin kendine yönelik şiddet eylemleri, cinsel şiddeti kapsamamaktadır.

Şekil 1. Şiddet

Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü (2002), s.7.

3.1.2.4. Di Martino'ya göre şiddet türleri

Di Martino'ya göre şiddet genel olarak üçe ayrılır. Vurma, tekmeleme, tokatlama, bıçaklama, silahla vurma, ısırma, cinsel saldırı ve benzeri yollarla fiziksel olarak yaralanma içeren şiddet davranışlarıyla ortaya çıkan şiddet durumlar saldırı; fiziksel, cinsel ya da psikolojik korkutma yoluyla gözdağı verme eylemleri tehdit; fiziksel ve psikolojik kötüye kullanımını içeren davranışlar istismar olarak kategorize edilmiştir[36]. İstismar da kendi içinde üçe ayrılır;

- Taciz:Yaş, statü, cinsiyet, cinsel yönelim, ırk, renk ,dil ,bölge, siyasi düşünce gruplarına üyelik, ulusal ya da sosyal köken, azınlık olma durumu gibi özelliklerden kaynaklanan ve sözlü/sözsüz, görsel, psikolojik ya da fiziksel nitelikteki istenmeyen davranışlardır.
- Cinsel Taciz: Mağdur tarafından algılanan, ve çalışanların cinsel özellikleri üzerindeki istenmeyen davranışlardır. Mağdur tarafından saldırgan ve utanç

[35] Dünya Sağlık Örgütü (2002), s.5.
[36] V. DiMartiono (2003). relationship between work stress and workplace violence in the health sector, *symposium workplace violencein the health sector'*den aktaran H. Ekşi, E. Yaman (2010), s.18.

verici biçimde algılanan bu davranışların belki de fail (işleyen) için makul gerekçeleri olabilir.

- Zorbalık/Saldırı: Bireyleri bireysel olarak küçük düşürmek için art niyetli zalimce ya da intikam almak yoluyla onlara eziyet veren haksız, olumsuz söz ya da eleştirilerin yapıldığı, yanlış bilgi yayarak veya dedikodu yaparak bireyin sosyal iletişiminin yıpratıldığı bir psikolojik taciz biçimidir[37].

3.1.2.5.Fiziksel ve sözel şiddet

Şiddet davranışını, ortaya çıkış şekline göre fiziksel ve sözel olarak iki gruba ayırabiliriz.

Fiziksel şiddet; bir canlının, nesnenin, kişi ya da grupların bedensel ve maddi bütünlüğüne zarar verilmesi ile ortaya çıkar. Cinayet, yaralama, kavga, ısırma, işkence, tecavüz, fiziksel taciz, linç, terörist saldırı, intihar, el şakaları, mala/mülkiyete zarar verme, kundaklama, cerrahi müdahaleler[38], silahlı ayaklanmalar, ayaklanmaların silahlı olarak bastırılması, bazı dini ya da kültürel ritüeller, hayati ihtiyaçlardan yoksun bırakma, alıkoyma, kaçırma, kazalar ve zarar verici madde kullanımı fiziksel şiddete cisim kazandıran davranışlardır.

Fiziksel şiddeti; silah veya alet kullanmadan gerçekleştirilen küçük hasarlara sebep olan basit saldırganlıklar; silahlı ya da silahsız olarak, kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektirecek olan önceden planlanmış saldırganlıklar olarak ayırmak da mümkündür[39]. Bu ayrım, fiziksel şiddetinin anlamını daraltmış olsa da şiddet davranışının planlı ya da plansız olarak ortaya çıkmasına dikkat çekmesi nedeniyle önemlidir.

Dilin, şiddetin aracı olduğu durumları sözel şiddet olarak tanımlamak mümkündür. İncitmek, iftira atmak, aşağılamak, küçük düşürmek, hor görmek, onur kırmak,gülünç duruma düşürmek, görmezden gelmek sözlü şiddet örnekleridir. "Kiener, sözlü saldırıları; şüpheye dayalı olanlar, yerleşik kurallara aykırı olanlar, kötü niyetliler, teşhir

[37] V. DiMartino (2003). 'ten aktaran H. Ekşi, E. Yaman (2010), s.18.
[38] Michaud (1991), s.7.
[39] Polat (2001), s.13.

ediciler, taciz ediciler, tehdit edici-meydan okuyucular, sert tartışmalara neden olanlar ve gülünç duruma düşürücüler olmak üzere sekiz gruba ayırmıştır.[40]"

Kendisini savunmak ya da başkasına zarar vermek amacı ile yalan söyleyen kişinin yalanının ortaya çıkması hayal kırıklığı ve öfkeyi beraberinde getirir Bu eylemler de şüpheye dayalı sözlü şiddetin ortaya çıkmasında etkin rol oynamaktadır.

Eleştiri/önyargıya dayalı eleştiri, ihtar, azarlama, alay etme, değer vermeme, ayıplama, başkası hakkında karar verme gibi eylemler toplumlardaki sağlıklı ilişkilere engel olarak görülür ve yerleşik kurallara aykırı kabul edilir.

Kötü niyetli söz eylemleri, başkasına zarar vermek ya da öç almak için dile getirilen ifadelerden oluşur[41]. Başkalarını suçlamak, birinin haysiyetini ve onurunu kırıcı konuşmalar, dedikodular, iftira atmak kötü niyetli söz eylemlerine verilebilecek örneklerdir.

Kontrolsüz bir şekilde etrafa bağırmak, müziğin sesini başkalarını rahatsız edecek kadar açmak, spor müsabakalarındaki kişi ya da kişileri söz-eylemlerle rahatsız etmek (genellikle taraftar tarafından), özetle saygı sınırlarını aşan söz-eylemler taciz etmeye yönelik sözel şiddet davranışıdır[42].

Yaşamın her alanında tanık olabileceğimiz bir diğer sözlü şiddet türü de birisini uyarmak ya da meydan okumak için dile getirilen tehdit söylemidir.

Daha çok politika ve sanat dünyasında rakibi toplum karşısında küçük düşürmek ve mahcup etmek amacıyla dile getirilen söz-eylemler teşhir etmeye yöneliktir. Bu yöntemi araç olarak kullananlar kendilerine yarar sağlamayı hedefler.

Sert ve şiddetli tartışmalara yönlendiren söz-eylemlerinin amacı kendi düşüncelerini başkalarına kabul ettirmek, başkalarının düşüncelerine değer vermemektir ve özellikle politikacılar ve taraftar gruplarında bu tür şiddet davranışı ile karşılaşılır.

Gülünç duruma düşürmeye yönelik sözlü şiddet ise, zevk alma ya da eğlenme amacıyla alay etme, makaraya alma, takılma eylemlerini kapsar. Jest ve mimiklerin etkin bir

[40] F. Kiener (1983). Das wort als waffe, zur psychologie der verbalen agression. s.7'den aktaran: İ. Karabağ (2010), s.20.
[41] Karabağ (2010), s.21.
[42] Karabağ (2010), s.22.

şekilde rol aldığı bu tür eylemler ırk, soy, sosyal statü ve meslek gibi konulara yönelik olabilir[43].

3.1.2.6. Yasal ve yasal olmayan şiddet

Bu başlık altında öncelikle suçu tanımlamak gereklidir. Suç, her ne kadar toplumdan topluma ve içinde bulunulan döneme şekil değiştirse de genel olarak topluma zarar verdiği yasalarla belirtilen davranışların tümüdür[44].

A. Wilcox, M. Hersen ve V. Hasselt, genel olarak şiddet suçlarının; istekli ve kasıtlı olarak birini öldürmeye; zora dayalı tecavüze; ağır bedensel hasara ve sakatlığa yol açan silahlı ya da silahsız saldırılara; hırsızlık ya da hırsızlığa teşebbüse dayandığını belirtmiştir. Bunların yanı sıra belirli bir ırk, din, etnik köken ya da cinsel yönelime sahip kişilere, mülklere ya da topluluklara yönelik işlenen nefret suçlarına ve karşı cinse yönelik saldırgan tavırlara şiddet suçları içerisinde yer vermişlerdir[45].

Türk hukuk sistemine göre suç sınıflandırması şu şekildedir;

> **Vatana ihanet suçları** (devletin şahsiyetine karşı suçlar, devlet güçlerine karşı suçlar, devletin ülkesine ve egemenliğine karşı suçlar), **hürriyete karşı suçlar** (siyasi haklara karşı suçlar, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu/tehdit/cebir, konut dokunulmazlığına karşı suçlar), **devlet yönetimine karşı suçlar** (para çalma, kötülük etme, rüşvet, resmi sıfata sahip olanlara suçlar), **adliyeye karşı işlenen suçlar** (kanunen yerine getirilmesi gereken bir hizmetten kaçmak, suç uydurma, iftira, yalan yere yemin etme, kendiliğinden hak alma), **kanun düzenine karşı suçlar** (suç işlemeye tahrik, suç işlemek için örgüt kurma), **kamu güvenine karşı suçlar** (umumi sahtecilik/ resmi evrakta sahtekarlık,sahtecilikle ilgili suçlar/sahte evrak kullanma/evrak yok etmek)**, kamu esenliğine karşı suçlar** (uyuşturucu maddeler/ uyuşturucu madde elde etme/kullanma**), genel ahlaka ve aile düzenine karşı işlenen suçlar** (kaçırmak-alıkoymak, ırza geçmek/ırza

[43] Karabağ (2010), s.23.
[44] Köknel (2000), s.102.
[45] A. Wilcox vd. (2000). *Aggresion and violence an introductory text*. (Ed: V. Hasselt ve M.Hersen), Massachusets: Pearson, s.6.

geçme/namusa tasaddi/ küçüklere cinsel ilişki/ evlenme vaadi ile kızlık bozmak/ hayasızca hareketler/ müstehcenlik, zina) **kişiye karşı işlenen suçlar** (kasıtlı adam öldürme, kastı aşan adam öldürme, intihara katılmak, taksirli adam öldürme, müessir fiil, hakaret, sövme, özel tahrik, karşılıklı tahrik, kişiye karşı şiddet kullanılması) **mala karşı işlenen suçlar** (başkasının malına zarar verme, dolandırıcılık, emniyet suiistimali, hırsızlık, yağma). [46]

Yukarıdaki suç kategorilerinde belirtilmiş bir davranışı ya da davranışları gösteren kişi ya da kişiler, işledikleri suça göre meslekten alıkonma, hapis ve para cezaları ile karşılaşır. İdam ve sürgün de bu cezaların arasında yer alır. Hukuki zemine oturtulmuş olan cezalandırmalar, bu yaptırımların şiddet içerikli uygulamalar olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Devletin var olan toplumsal yapının devamlılığını sağlamak adına uyguladığı hukuki şiddet, bir bakıma savunma ve korumaya yönelik şiddet davranışına örnek teşkil etmektedir. Cezalandırarak ıslah etmeye yönelik çalışması ya da öç alma mekanizması [47] olması, uygulanan yöntemin temelinde şiddet olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

3.1.2.7. Siyasal şiddet

Siyasal Şiddeti; devletin ya da insanların siyasi bir amaç uğruna şiddeti araç kullanması olarak tanımlayabiliriz.

Siyaset bilimcisi olan Mehden şiddet eylemlerini; ülkedeki ırksal, etnik, dinsel, bölgesel çeşitlilik nedeni ile ortaya çıkan şiddet eylemleri; devrimci ve karşı-devrimci şiddet eylemleri; askeri darbelerin yol açtığı şiddet eylemleri, öğrencilerin şiddet eylemleri; ayrılıkçı şiddet eylemleri ve seçim döneminde patlak veren şiddet eylemleri olarak altı gruba ayırmıştır[48].

[46] Köknel (2000), s.103.
[47] A. Öztürk (2007). Bir haklı savaş: şiddet meşru olabilir mi?. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47 ,s. 123.
[48] F.R. von der Mehden (1971). Comparative political violence . New Jersey: Prentice Hall'den aktaran: R.Keleş ve A. Ünsal (1982). *Kent ve siyasal şiddet*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları 507, s.2.

Michaud siyasal şiddeti dağınık siyasal toplumsal (sosyopolitik) şiddet, iktidara karşı veya aşağıdan şiddet, iktidar şiddeti veya yukarıdan şiddet, terörizm ve iç savaşlar olmak üzere beş gruba ayırmıştır.

Dağınık siyasal-toplumsal şiddet arbede, gruplar, köyler, tarikatlar arasında karşıt görüşlülük, dernekler arası kavgalar, hayat pahalılığı nedeni ile girişilen eylemler ve şakilik/haydutluk gibi davranışları kapsamaktadır. Genellikle aniden patlak veren, iyi örgütlenilmemiş, yerel şiddet olaylarıdır [49].

İktidara karşı veya aşağıdan şiddet iktidarı yeniden örgütlemeyi amaçlar. Bu yüzden karşıt fikirlere, çıkarlara sahip gruplar tarafından ele geçirilmesi söz konusu olan iktidar mekanizmasının bulunması gereklidir. Ayaklanmalar, devrimler, darbeler bu şiddet türünün içine girer[50].

İktidar şiddeti veya yukarıdan şiddet, siyasi iktidarı oluşturmak korumak ve işletmek için başvurulan şiddet türüdür. Michaud iktidar şiddetinin üç ayrı biçimde olabileceğini belirtmiştir; insanların sindirilmesini, öldürülmesini, toplantıların yasaklanmasını, örgütlenme ve eğitimin kısıtlanmasını, insanların birbirinden kuşkulanmasını, özel hayatın neredeyse yok edilmesini sağlayan zorbalık, buyurganlık; ayaklanmalar karşısında egemenliği kanıtlama arzusu ile doğru orantılı olarak artan silahlı kuvvetlere başvurulan yıldırma-sindirme; hızlı ve karikatürsel adalet, sıkı yönetim, abartılı güce sahip polis, zorla alıkoymalar, keyfi tutuklamalar, toplum birimlerinin ya da yönetimlerin tasfiyesi , toplama kampları, idam gibi yönetmelerle toplumu yenileme amacı güden terör [51] . Keleş ve Ünsal devlet terörünü; devlet yönetimini elinde bulunduran güçlerin ayrıcalık ve etkinliklerini kaybetmeme amacıyla buyrukları altındaki resmi kuruluş ve grupları yok etme ya da sindirme amacı ile kullanması olarak tanımlamıştır [52] . İktidarın şiddet uygulaması için fiziki bir eyleme geçmesi gerekli değildir, güvenlik güçleri ile kontrolün kimde olduğunu sürekli olarak hatırlatması, göstermesi ya da korkutması da bir tür şiddettir. Bu açıdan baktığımızda ise iktidar ve şiddetin bölünmez bir bütün olduğunu söylemek mümkündür[53].

[49] Michaud (1991), s.19.
[50] Michaud (1991), s.20.
[51] Michaud (1991), s.25.
[52] R.Keleş ve A. Ünsal (1982), s.4.
[53] S. Somersan (2010). Şiddetin iki yüzü. *Cogito* , 6-7 (7), s.49.

Terörizm; ülkeyi bölmek, siyasal rejimi yıkmak, bir siyasal görüşü egemen kılmak amacı ile cinayet, patlayıcı yerleştirme, toplu katliam, soykırım, rehin alma gibi siyasal şiddet eylemlerinin tümüne verilen addır[54].

İç savaşlar; siyasi toplumun yıkılması, toplumun geleneksel denetim düzeneklerinin yok edilmesi sonucu karşıt güçlerin mutlak bir kuralsızlık ortamında kalması sonucu ortaya çıkan yoğun şiddettir[55].

Kimlik temelli şiddet, siyasal şiddetin bir türü olarak kabul edilebilinir. Kimlik, bireylere ya da toplumlara ait özelliklerin sınıflandırılması ile değil; bireylerin ya da toplumların belirli özelliklere aidiyet duygusu ile bağlanması sonucunda ortaya çıkmaktadır[56]. Belirli bir kimliği temsil eden bir gruba güçlü aidiyet duygusu ile bağlanmak, diğer gruplarla araya mesafe koymak ve onlardan uzaklaşmak anlamına gelebilir[57]. Böyle durumlarda kimlik ve aidiyet duygusu gruplar arası şiddeti tetikleyen bir etken olarak ortaya çıkabilir. Bunun en tehlikeli yanı ise şiddetin meşrulaşmasına zemin hazırlamasıdır. Ulus devletlerin kurulması ile ortaya çıkan milliyetçilik algısı doğrultusunda; milletin çıkarları diğer her şeyden üstün görülebilinir ve düşman olarak kabul edilene uygulanan her türlü şiddet, kısa sürede meşrulaşabilmektedir. Dinsel ayrılıklara dayanan çatışmalar da kimlik temelli şiddetin bir türüdür. Dini toplulukların, kimliklerini grup dışı kültürlerle çatışarak kazanması[58] kimlik ekseninde uygulanan dini şiddetten söz edebilmeyi mümkün kılmaktadır.

Siyasi bir şiddet durumu olan savaşlar, "bir veya birden fazla toplumun hayatındaki standartların, alışkanlık ve değer yargılarının alt üst olarak, aralarındaki çıkar çatışmasını kuvvet kullanarak çözmesi[59]" olarak tanımlanmıştır. Yoğun şiddet ortamı getiren bu örgütlü ve silahlı mücadeleler, savaş kararını veren iktidarlar tarafından meşrulaştırılır. İktidarlar, savaşın savunma için gerekli olduğunu, insanlığın iyiliği için

[54] Köknel (2000), s.26.
[55] Michaud (1991), s.29.
[56] A. Sen (2010). *Kimlik ve şiddet*. (Çev: Ahmet Kardam). İstanbul: Optimist Yayınları, s.47.
[57] Sen (2010), s. 21.
[58] J.Wellman ve K. Tokuno (2004). Dinsel şiddet kaçınılmaz mıdır? (Çeviren: İhsan Çapçıoğlu), *Dini araştırmalar dergisi,* 7(20), s.363.
[59] F. Ferraguti (1984).Terörizm teorileri. Ankara Üniversitesi Uluslar Arası Terörizm Sempozyumu'ndan aktaran: A. Gümüş (2006). Şiddet Türleri. *toplumsal bir sorun olarak şiddet sempozyumu*. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları, s.20.

olduğunu ya da intikamın gerekli olduğunu dile getirerek savaşı toplumun gözünde meşrulaştırma çabasında bulunurlar.

Tüm bunlardan ayrı olarak, yüksek enflasyon, işsizlik, yetersiz sosyal güvenlik olanakları, düşük ücretler, düşük hayat standartlarına mecbur bırakma devletin uyguladığı ekonomik şiddet olarak kabul edilirse[60], bu durumları siyasal şiddet türlerine dahil etmek mümkün hale gelmektedir.

3.1.2.8. Kadına yönelik şiddet

Kadına yönelik şiddet; kamusal ya da özel alanda fiziksel, cinsel, duygusal hasar ya da acı ile sonuçlanan; cinsiyete dayalı herhangi bir davranış olarak tanımlanabilinir[61]. Bu tanıma göre kadına yönelik şiddet, öncelikle kamusal alan ve özel alan olmak iki farklı kategori altında incelenmelidir.

Kamusal alanda kadına yönelik şiddet; iş yerleri ve eğitim kurumları gibi kamu alanlarında fiziksel, cinsel ve duygusal olarak ortaya çıkmaktadır. Pornografik sözlerle taciz etmek, elle sarkıntılık yapmak, imalı şakalar yapmak, çift anlamlı sözcüklerle kadın cinselliğinden ya da cinsel ilişkiden söz etmek, ısrarlı biçimde iltifat etmek, rahatsız edici biçimde bakmak ya da konuşmak, dokunma konusunda fırsatçı tutumlar sergilemek, sürtünmek, ısrarlı tekliflerde bulunmak, tecavüz etmek, vurmak, yaralamak, korkutmak, mala zarar vermek kamusal alanda gerçekleşebilecek şiddet eylemleridir[62]. Bunların yanı sıra; cinsiyetçi bir ayrımcılık güderek görmezden gelmek, terfi ya da maaş gibi konularda adaletsiz davranmak, hor görmek, fikir ve düşüncelerine değer vermemek kamusal alanda özellikle mesleki hayatta karşılaşılabilen kadına yönelik şiddet davranışlarıdır.

Özel alanda kadında yönelik şiddet; kadının aşağılanması, eleştiri yapmasına izin verilmemesi, çevresi ile ilişkilerine sınır getirilmesi, ev işlerini yapmaya zorlanması gibi şiddet davranışlarını içerebilir. Kadının parasız bırakılması ve çalışmasına izin

[60] Ünsal (2010), s.33.
[61] Birleşmiş Milletler (1993). *Declaraiton on the eliminiation of violence against women*. http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm (Erişim Tarihi: 20.03.2012)
[62] Yıldırım (1998), s.27.

verilmemesi gibi ekonomik yönden kısıtlayıcı davranışlar da özel alanda ortaya çıkan şiddet eylemleridir.

Yapılan araştırmaların içeriğine göre; kadına yönelik şiddet eylemleri de değişiklik gösterebilmektedir.

Yıldırım, kadınların aile içinde gördükleri şiddeti hafiften ağıra doğru sıralamıştır. Bu sıralamaya göre kadınlar aile içinde;

-Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek olan ihmale,

-Anlayış sevgi ve sempati görmeme demek olan duygusal-psikolojik şiddete,

-Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddete,

-İtip kakma , tokatlama, yaralama dövme, yakma vb. den meydana gelen fiziksel şiddete,

-Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz, ve fahişeliğe zorlama gibi çeşitleri bulunan cinsel şiddete uğramaktadırlar.[63]

Güler, Tel ve Tuncay'ın yaptığı araştırmada kadınların; dayak, tokat, tekme, sert cisimle vurma, bıçakla saldırma, öldürme şeklinde **fiziksel şiddete**; aşağılama, küçümseme, kişinin kendisini ruh hastası olarak görmesine neden olma, lakap takma şeklinde **sözel şiddet**e; paranın elinden alınması, çalışmanın yasaklanması, harçlık vermeme ya da kısıtlama, aile geliri konusunda bilgisiz bırakma şeklinde **ekonomik şiddet**e; tecavüz, istemediği şekilde cinsel davranışa zorlanma şeklinde **cinsel şiddet**e; dayak ve ölümle korkutma, kıskançlık kavgası çıkarma, kanunsuz işleri yapmaya zorlama, intiharla tehdit etme, arkadaş ve aile ile görüşmeyi engelleme, hareket özgürlüğünü kısıtlama, terk etmekle tehdit etme, çocukları kullanarak tehdit edici mesajlar yollama, kendini

[63] Yıldırım (1998), s.28.

suçlu hissetmesine neden olmak şeklinde **duygusal şiddet**e maruz kaldığı ortaya çıkmıştır[64].

Çıplak elle vurma; tekme-kafa atma; sopa, tava, şişe, kemer ya da ip gibi objelerle dövme; elektrik verme; boğma girişimi; sigara, ütü ya da kaynar sıvılar ile yakma şeklinde ortaya çıkabilen şiddet eylemleri [65] en çok tepki çeken şiddet eylemleri arasındadır, çünkü diğer şiddet türlerine göre tespit etmesi daha kolay olmaktadır. Zorla cinsel ilişkiye girmek, dayak, silah ya da silah olarak kullanılabilecek aletlerle saldırı basit bir muayene aracılığı ile kolaylıkla tespit edilebilmektedir.

Kadının istemediği bir zaman ya da istemediği bir şekilde cinsel ilişkiye zorlanması gibi şekillerde ortaya çıkan cinsel şiddet, genellikle fiziksel şiddet ile birlikte ortaya çıkmaktadır[66]. Ayrıca baskı, tehdit ve sindirme aracı olarak kullanılabilen cinsel şiddetin; küçük yaşta evliliğe zorlamak, cinselliği cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, aldatmak gibi davranışları kapsadığını söylemek mümkündür[67].

Erkekler tarafından kadınlara uygulanan bazı şiddet davranışlarının temelinde öfkeyi dışarı vurma ya da gerilim değil, kontrol arzusu yatmaktadır. Erkek; kontrol (otorite, iktidar) kaybettiğini düşünmeye başlayabilir ve korkuya kapılabilir. Bu durumun sonucunda, kaybettiğini tamir edebilmek arzusu ile şiddet uygulamaya yönelebilir[68].

İçinde bulunulan toplum yapısı ve kültür, kadına yönelik şiddet eylemlerinin biçimini belirleyen önemli etkenlerdendir. Bazı toplumlarda (ya da toplumsal yapılarda) surat asmak, ihmal etmek şiddet sayılırken, bazı toplumlarda kadını taşlayarak öldürmek bile meşru bir eylem olabilmektedir. Kadına yönelik şiddet; kültür ve şiddet arasındaki ilişkiyi net bir biçimde ortaya koyan şiddet türlerinden biridir.

---

[64] N. Güler vd. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet üniveristiesi tıp fakültesi dergisi.* 27 (2), s.53.
[65] D. Lockton ve R. Ward (1997). Domestic violence. London: Cavendish Publishing, s.8.
[66] Freeze (1983). Investigating the causes and consequences of marital rape, Signs 8(3) s.532-553'ten aktaran: Lockton, Ward (1997), s 12.
[67] G. Oğuz (2010). Erkek egemen toplumda gücün kanıtı: kadına yönelik şiddet ve medyadaki görünümleri, *Medyada şiddet kültürü bu öyküde sen anlatılıyorsun*. (Ed: Ö. Özer). Konya: Literatürk, s.436.
[68] M. Kimmel (2008). Gender symetry in domestic violence: a falsely-framed issue.*Domestic violence a multi-professional approach fo healthcare practitioners.*(Ed:J.Keeling ve T. Mason). Berkshire: Open University Press, s.30.

3.1.2.9. Çocuğa yönelik şiddet

Çocuklara karşı yapılan şiddet eylemleri istismar ve ihmal başlıkları altında incelenmektedir. İstismar, "çocukların başta anne ve babaları olmak üzere, bakmakla yükümlü kimseler ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılması[69]" olarak tanımlanırken ihmalin tanımı ise; "çocuğun beslenme, sağlık, barınma, giyim, korunma ve gözetim gibi yaşamsal gereksinimlerinin çocuğa bakmakla yükümlü kişi veya kişiler tarafından, daha geniş anlamda sağlık, eğitim, sosyal yardım ve güvenlik gibi kurumları yapısında bulunduran devlet tarafından karşılanmaması[70]"dır.

İstismar; fiziksel, cinsel ve duygusal olarak üçe ayrılır. Fiziksel istismar, çocuğun bedensel bütünlüğüne zarar verici olan bütün davranışları kapsar. Çocukların davranışlarında değişiklik yaratma[71] ya da cezalandırma, terbiye etme[72] amacı ile kullanımı yaygındır. Fiziksel istismar en geniş anlamı ile "çocuğun kaza dışı yaralanması[73]" olarak tanımlanabilirken doğum öncesinde annenin sigara, uyuşturucu madde vs. kullanması da fiziksel şiddet olarak görülebilmektedir[74].

Cinsel istismar; çocuğun bir yetişkin tarafından cinsel uyarılma ya da doyuma ulaşma amacı ile kullanılmasıdır. Cinsel organlara dokunma, tecavüz, ensest, teşhircilik, röntgencilik, cinsellik içerikli konuşmalar, pornografik malzemelerin gösterilmesi, pornografik malzemelerde yer almaya zorlama, ya da ikna etme davranışları ile ortaya çıkar.

Duygusal istismar; çocuğun zihinsel sağlığı ve sosyal gelişimine zarar veren, kimliğini zedeleyen davranışların tümüdür. Bu davranışlar daha çok çocuğun yakın çevresinde, onla ilişkili olan kişilerde görülür[75]. Reddetme, aşağılama, yalnız bırakma, ayırma, korkutma, yıldırma, tehdit etme, suça yönlendirme, sık sık eleştirme, aşırı baskı ve otorite kurma, lakap takma, yaşının üstünde sorumlulukları yerine getirmesini bekleme,

---

[69] E. Beyhun (2002). Çocuk istismarı. *Toplum hekimliği bülteni*, 21(4). http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2002/sayi_4/baslik2.pdf (Erişim tarihi: 02.05.2012).
[70] B. Kara, vd. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk sağlığı ve hastalıkları dergisi*, 47, s. 144.
[71] Polat (2001), s.89.
[72] Tekin (2011), s.33.
[73] Polat (2001), s.91.
[74] Tekin (2011), s.33.
[75] Polat (2001), s.94.

suçlama , utandırma davranışları ile ortaya çıkar. Somut fiziksel bulguların olmaması sebebiyle tanımlanmasının zor olmasına rağmen en sık rastlanan istismar tipi olduğu belirtilmiştir[76].

İhmal; genelde ailenin , ilgili kurumların ya da devletin çocuğa karşı sorumluluklarını yerine getirmeyerek çocuğun temel gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalınması nedeniyle sağlık bir gelişimin tehlikeye atılması, zarar görmesi olarak tanımlanabilir [77] .Çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, göz ardı edilmesi, gerekli tıbbi müdahalelerin yapılmaması, söz hakkı tanınmaması, ebeveynlerin danışmanlık görevini yerine getirmemesi, eğitim ihtiyaçlarının karşılanmaması, ebeveynlerin alkol ya da uyuşturucu madde bağımlısı olması ihmal davranışına verilebilecek örneklerdir.

3.1.2.10. Diğer şiddet türleri

Doğaya ve çevreye yönelik şiddet, en yaygın şiddet türlerinden biridir. Orman alanlarının yok edilmesi, verimli toprakların erozyon ya da hatalı kentleşme nedeni ile ortadan kalkması, denizlerin kirlenmesi, havanın kirlenmesi[78], bilinçsizce çöp atmak, beslenme[79] ya da kozmetik amaçlarla hayvanların soyunun tüketilmesi, kurban temelli dini ritüellerin gerçekleştirilmesi[80], hayvanlara fiziksel şiddet ya da korkutma yoluyla eziyet edilmesi bu tür şiddete verilebilecek örneklerdir. Doğaya verilen herhangi bir zararın, insanlığı olumsuz yönde etkilediği göz önünde bulundurulursa; doğaya ve çevreye yönelik olan şiddet eylemlerini, insanlara yönelik şiddet eylemleri olarak kabul etmek mümkün hale gelmektedir .

Aile içi şiddet, bir aile bireyinin ya da bireylerinin diğer aile bireyi ya da bireyleri tarafından kötü muameleye maruz bırakılması olarak tanımlanabilir[81]. Eşler arasında, çocuklar arasında ya da çocuklara yönelik olabileceği gibi ailenin bakıma ya da ilgiye muhtaç yaşlılarına yönelik olarak da gerçekleşebilir.

---

[76] Polat (2001), s.94.
[77] Tekin (2011), s.35.
[78] Ünsal (2010), s.34.
[79] Gümüş (2006), s.24.
[80] Gümüş (2006), s.25.
[81] Yıldırım (1998), s.26.

İşyerinde psikolojik taciz (mobbing), işyerlerinde çalışanların sistematik bir şekilde diğer çalışanlar tarafından küçük düşürülmesi, aşağılanması, dışlanması, yok sayılması, tehdit edilmesi gibi her türlü kötü muameleye maruz kalması sonucu ortaya çıkan şiddet türüdür[82]. Çalışana altından kalkabileceğinden fazla iş verilmesi ya da becerilerinin altında işler verilmesi, çalışanın arkasından dedikodular dönmesi, özel eşyalarının kaybolması, çevresindekilere göre daha düşük ücret alması, şirketin özel etkinliklerine çağırılmaması, sürekli gözlenmesi, önerilerinin reddedilmesi, sürekli eleştirilmesi , giyimi ile alay edilmesi[83] gibi durumlar mobbinge örnek teşkil eder.

Bireyin kendine uyguladığı şiddet; şiddeti uygulayan kişinin ve şiddet davranışından etkilenen kişinin aynı kişi olması olarak tanımlanabilir. Bu şiddet davranışları fiziksel ya da duygusal olarak çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Karamsarlık, bireyin kendini küçük görmesi, bireyin kendini duygusal olarak cezalandırması psikolojik yönünü ön plana çıkarırken, kendi bedenine zarar vermesi ya da kendi bedensel bütünlüğüne zarar verici cezalandırmalar uygulaması fiziksel yönünü ön plana çıkarmaktadır. Şiddet davranışının arzu ya da rıza ile ilgili olmadığını en iyi gösteren şiddet türüdür. Kişinin, arzusu ya da rızası dahilinde kendisine şiddet uygulaması, uyguladığı davranışın şiddet olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bireyin kendine uyguladığı şiddet eylemlerinde amaç, her zaman bireyin kendini cezalandırması olmamaktadır, düşünsel ya da dini bir eylem olarak ortaya çıkabileceği gibi ilgi çekme amacı ile de kişi kendine şiddet uygulayabilmektedir.

Kişinin kendi yaşamına bilerek ve isteyerek son vermesi olarak tanımlanan[84] intihar, bireyin kendine uygulayabileceği şiddetin en uç noktasıdır. Bir şiddet davranışı olan intihar da toplumsal yargılara göre değişim gösterebilir. Çoğu dinde günah olarak kabul edilirken, bazı toplumlarda bazı dönemlerde uygulanması zorunlu olan bir davranış haline bile gelebilmektedir[85]. Bu konuda verilebilecek en basit örnekler; savaşta saldırı stratejisi olarak kullanılan kamikaze ve sorumluluklarını yerine getiremeyen birinin onuru geri kazanma davranışı olan harakiri eylemleridir.

---

[82] Ş. Demir (2009). Mobbing olgusunun hukuki değerlendirmesi. *Ankara barosu dergisi*, 67(2), s. 140.
[83] P. Tınaz (2006). İşyerinde psikolojik taciz (mobbing). *Çalışma ve toplum ekonomi ve hukuk dergisi*, s.11.
[84] N. Oktik (2007). Bireysel bir şiddet olarak intiharın sosyolojik açılımı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47, s.201.
[85] Oktik (2007), s.201.

3.2.Medya ve Şiddet

Medyada şiddet içeriği hem medya çalışanlarının, hem de akademisyenlerin üzerinde büyük miktarda çalışma-araştırma yaptığı bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Genellikle bu çalışmaların odak noktası medyada yer alan şiddetin, izleyicileri ya da okuyucuları ne şekilde etkilediği üzerindir. Özellikle çocukların ve gençlerin medyadaki şiddet içeriğine maruz kalma ve etkilenme konusunda daha savunmasız ve zayıf olduğuna yönelik olan yaygın bir inanç bulunmaktadır. Bu yüzden pek çok araştırmanın, çalışmanın ya da düşünce yazılarının konusu medyadaki şiddetin çocukları ve gençleri nasıl ve ne derecede etkilediğini tespit etmeye yönelik olmuştur.

Farklı disiplinlerdeki farklı araştırmacılar, etki konusuna yönelik yaptıkları araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşmışlardır. Bunun yanı sıra var olan görüşlere zıt düşen görüşler de ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmaların farklı sonuçlar vermesi medyada yer alan şiddetin herkes üzerinde sabit ve geçerli bir etkisi olmadığını, bu sebepten dolayı da genelleme yapılamayacağını göstermektedir. Çalışmalarda şiddetin ne şekilde tanımlandığı bile çalışmanın nesnelliğini etkilemektedir. Çoğu çalışmada şiddet, fiziksel saldırganlık olarak tanımlanmıştır. Bu açıdan bakıldığında sözel şiddet, ekonomik şiddet gibi fiziksel saldırganlığın dışında kalan şiddet türleri göz ardı edilmiştir. Zaman sınırlılığı ve fiziksel saldırganlık dışında kalan şiddet davranışlarının ölçülmesindeki zorluk, çalışmaların güvenirliğini olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Ekme/ Yetiştirme kuramına göre; televizyon merkezileşmiş bir öykü anlatma sistemidir. İmgeler dünyası yaratarak tutumları eker ve günlük kültürün ortak kaynağını oluşturur[86]. Kurama göre; seyretme eylemi izleyicilerin tehlike algısını yükseltir ve güvensizlik duygusu verir. Böylece izleyicilerde şiddet dolu ve güvenilmez rezil bir dünyada yaşadıkları duygusu oluşur[87]. İzleyicinin sahip olduğu korku ve güvensizlik duygusunun seviyesi doğru orantılı olarak otoriteye bağlılığı ve boyun eğme seviyesini etkiler[88].

[86] Ş Tekinalp ve R. Uzun. (2006).*İletişim araştırma ve kuramları*. İstanbul: Beta Basım yayım Dağıtım, s. 98.
[87] Tekinalp ve Uzun (2006), s.99.
[88] Ö. Özer. (2007). *Medya şiddet toplum*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim bilimleri Fakültesi Yayınları, s. 107.

Gerbner önderliğinde yapılmış bir araştırmada 1967-1968 yılları arasında Amerikan televizyonunda gösterilen dramaların on tanesinden sekizinin şiddetinin içeriğine sahip olduğu gözlenmiştir[89]. Bu çalışmada şiddet; yaralama ve öldürmeye teşebbüs olarak tanımlanmıştır. 1967'de incelenen programların içeriğindeki şiddetin onda yedisi , 1968 'de incelenen programların içeriğindeki şiddetin onda sekizi temanın ayrılmaz bir parçası olarak sunulmuştur. Programlarda yabancıların ve beyaz olmayan karakterlerin beyaz Amerikalılara göre daha saldırgan olduğu ama uyguladıkları şiddetin bedelini daha ağır ödedikleri gözlenmiştir. Bu televizyon programları, geçmişinde ve geleceğinde şiddet bulunan saldırgan yabancıların dünyasında yer alan şiddet dolu Amerika'yı yansıtmaktadır [90] . Ekme/Yetiştirme kuramına göre düşünüldüğünde; izleyiciler, azınlıklardan korkarak, iktidarın azınlıklar üzerinde baskı kurmasını onaylayabilir.

Televizyon izleme ve şiddete maruz kalma ihtimalini gözde büyütme, kadınların şiddete maruz kalma şansının daha yüksek olduğunu düşünme, yakın çevrenin bile güvensiz olduğunu ve suçun arttığını dile getirme arasındaki ilişkiye bakıldığında; yüksek miktarda televizyona maruz kalan kesim[91] ile az miktarda maruz kalan kesim[92] arasında farklılıklar bulunmuştur. Farklı sosyoekonomik kimliğe sahip olsalar da televizyona yüksek miktarda maruz kalan izleyicilerin çoğunun daha kaygılı olduğu ve bu kesimin daha çok kilit kullandığı, bekçi köpeği ya da silah sahibi olduğu gözlemlenmiştir[93].

Sosyal öğrenme kuramına göre; izleyiciler, şiddet içeriğine maruz kaldıktan sonra nasıl ve ne zaman saldırgan davranacağını öğrenmektedir[94]. Bandura, Stanford Üniversitesi Anaokulunda bulunan, yaşları üç ile beş arasında olan kırk sekiz erkek ve kırk sekiz kız çocuğu üzerinde bir deney gerçekleştirmiştir[95]. Deneye katılan çocuklar, biri kontrol grubu olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. İlk gruba, gerçek saldırgan davranışı sergileyen bir model gösterilmiştir. İkinci grup, ilk gruptaki saldırgan modeli film

[89] G.Gerbner, vd.(1969). *Dimensions of violence in television drama*, s.1. http://www.asc.upenn.edu/gerbner/Asset.aspx?assetID=421 (Erişim tarihi: 28.11.2012).
[90] Gerbner (1969), s. 5.
[91] Gerbner bu kesimi heavy viewers olarak tanımlamıştır.
[92] Light viewers.
[93] G. Gerbner, vd. (1986). *Television's mean world: violence profile no 14-15*. s.12. http://www.asc.upenn.edu/gerbner/Asset.aspx?assetID=408 (Erişim tarihi: 28.11.2012).
[94] E. Perse (2001). *Media Effects and Society*. New Jersey: Lawrance Erlabaum Associates, s.205.
[95] A. Bandura vd. (1963). Imitation of film-mediated aggressive models. *Journal of abnormal and socail Psychology*, 66 (1), s.3.

üzerinden izlemiştir. Üçüncü gruba saldırgan davranış çizgi film üzerinden gösterilmiştir. Kontrol grubu olan dördüncü gruba ise, saldırganlık içeren herhangi bir içerik gösterilmemiştir. Gösterilen modeller, Bobo Doll isimli bir oyuncağa şiddet uygulamıştır. Sonraki aşamada çocuklar, içinde Bobo Doll da dahil olmak üzere çeşitli oyuncaklar olan deney odasına kapatılmıştır. Deneye katılan çocukların saldırgan davranışları; taklit edilen saldırganlık, kısmen taklit edilen saldırganlık ve taklit edilmeyen saldırganlık olmak üzere üç farklı kategoride incelenmiştir. Çalışmanın sonunda ise film ve çizgi film izletilen deney gruplarına dahil olan çocukların, kontrol grubundaki çocuklara göre iki kata daha fazla saldırgan davranış sergilediği gözlenmiştir. Bu çalışmaya göre şiddet içeriğine maruz kalan izleyicilerin saldırganlığı öğrendiği ve davranışa geçirdiği sonucu çıkmaktadır. Fakat çalışmada izlenen yöntemin, denek gruplarını yönlendirdiğini düşünmek de mümkündür.

Hazırlama kuramına göre; insanlar kitle iletişim araçlarında bir olaya tanık olduktan kısa bir zaman sonra bu insanların benzer anlamlara gelen düşünceleri etkin hale gelmektedir ve bu düşünceler anlamsal olarak ilişkili olan diğer düşünce ve eylem eğilimlerini harekete geçirebilmektedir[96]. Yapılan bir deneyde[97] bir grup genç denek, iki gruba ayrılır ve grubun yarısına şiddet içerikli diğer yarısına şiddet içeriğine sahip olmayan televizyon programları gösterilmiştir. Şiddet içerikli programın içeriğinde belirli aralıklarla tekrar eden bir telsiz görüntüsü bulunmaktadır. Programlar izletildikten sonra deneklerle telsizler ve mikrofonlar aracılığı ile mülakat yapılmıştır. Bu mülakatlarda telsizler, şiddet içerikli programları izleyen katılımcılar için şiddete yönelik ipucu olarak kullanılmıştır. Bir sonraki adımda ise katılımcılar salon hokeyi oynamaları için okul spor salonuna götürülür. Oyun esnasında itme-kakma, hokey sopası ile vurma ve isimler takma gibi saldırgan davranışlar gözlemiştir. Araştırma sonunda şiddet içerikli programa maruz kalan gençlerin oyunun ilk aşamalarında daha saldırgan bir tavırda oldukları ama saldırganlığın oyunun ilerleyen dakikalarında azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kısaca; şiddet içerikli programa maruz kalan deney

[96] E. JO ve L. Berkowitz. (1994). A priming effect analysis of media influences : An Update'ten aktaran J. Byrant ve D. Zillman. (1996). Violence and sex in the media. *An integrated approach to communication theory and research.* (ed:M. Salven ve D. Stacks). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates, Publishers, s.198.

[97] B. Roskos Ewoldsen vd. (2002). Media priming: a synthesis. *Media effects advances in theory and research 2nd edition.* (ed: J. Braynt ve D. Zillman). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates, Publishers, s. 98.

katılımcıları, saldırgan davranışı ortaya çıkarabilecekleri bir koşul oluşması halinde şiddet içeriği bulunmayan programlara maruz kalanlara göre daha saldırgan bir tavır sergilemektedir ama bu etki kısa sürelidir.

Duyarsızlaştırma kuramına göre; insanlar doğrudan ya da dolaylı olarak gazetelerdeki, filmlerdeki, televizyon programlarındaki, ve diğer kitle iletişim araçlarındaki şiddet içeriğine yoğun olarak maruz kaldığında zamanla şiddet olaylarını görmezden gelme, şiddet olaylarına karşı kendilerini kapatma, duygusal körelme ortaya çıkabilmektedir[98]. Duyarsızlaştırma kuramının geçerliliği tartışmaya oldukça açıktır. Çünkü bu yönde yapılan deneylerdeki katılımcıların gerçek şiddet olaylarına olan tepkilerini ölçmek oldukça zordur. Araştırmacılar, katılımcılara gerçek şiddet davranışı yerine, gerçek olduğu söylenen video görüntüleri ya da gerçek olarak tanıtılan yapay duruşmalar izletmiştir[99].

Uyarılma, medyadaki şiddete maruz kalan kişilerin şiddete yönelebileceğini öne süren bir başka düşüncedir. Uyarılma, medya içeriğine maruz kalma sonucunda verilen oldukça sıradan tepkilerdir. Filmlere ve televizyon programlarına dalan insanlar; aksiyon filmlerinde heyecanlanmakta, acıklı programlarda üzülmekte, korku filmlerinde korkmakta, pornografik içeriklerde cinsel olarak uyarılmakta, yarışma programlarında kendilerini kaptırmaktadır[100]. Şiddet içeriğine maruz kalma halinde de bir tepki, uyarılma gerçekleşir. Bu içeriğe maruz kalındıktan sonra etkilenen kişinin var olan belirli tutumları ya da davranışları kısa süreli olarak pekişebilmektedir[101]. Örnek olarak; şiddet içeriğine maruz kalan bir kişi sinirleniyorsa bu sinirlilik hali pekişip saldırgan davranışa dönüşebilir[102].

Uyarılma kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir. İnsanlardaki uyarılma eşiğine göre içeriğin etkisi sıkıcı ya da yoğun olabilmektedir. Uyarılma eşiği düşük olanlar için şiddet içeriği, aşırı uyarılma ve gerilime yol açabilmekte ve aşırı uyarılma sonucunda

[98] V. Cline vd. (1973). Desensitization of children to television violence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 27(3), s.360.
[99] C. Carter ve C. Weaver (2003).*Violence and the media.* Philadelphia: Open University Press, s.9.
[100] Perse (2001), s.211.
[101] Perse (2001), s.212.
[102] G. Sparks ve C. Sparks. (2002). Effects of Media Violence. *Media effects advances in theory and research 2nd edition.* (ed: J. Braynt ve D. Zillman). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates, s.279.

stresi gidermek için fiziksel hareket haline dönüşebilmektedir[103]. İzleyici, şiddet içeriğine maruz kaldıktan kısa süre sonra uyarılmamış haline göre daha aşırı davranışlar gösterebilir, kin ve öfke duyguları ortaya çıkarabilmektedir[104].

Kökü Aristo'ya dayanan Katarsis kuramına göre, medyada yer alan şiddet izleyicilere zararsız bir biçimde şiddetten arınma[105] olanağı sunar ve arınmanın getirdiği rahatlama ile saldırgan davranışta bulunma ihtimali azalır. Bu kuramı bilimsel olarak destekleyecek bilimsel veri bulunmadığı iddia edilmiştir[106].

Potter, şiddet içerikli medyaya maruz kalma sonucu ortaya çıkan etkileri, ani ve uzun dönem etkiler olarak ikiye ayırmıştır. Bu ayrıma göre[107];

Ani etkiler

- Taklit ve örnek alma
- Yeni davranışı tetikleme (Taklitten farklı olarak ortaya çıkan şiddet davranışı maruz kalınan içerikteki şiddet davranışından farklı biçimde gelişir.)
- Çekingenliğin yitimi[108] (Şiddet içeriğine maruz kalmak, izleyicileri normalde saldırgan tarzdaki davranışlar göstermekten alıkoyan çekingenliğin azalmasına yol açabilir.)
- Çekimine kapılma (Her zaman olmasa da çoğu zaman insanlar şiddetin çekiciliğine kapılırlar ve şiddet içerikli programları görmek isterler.)
- Savaş ya da sıvış (şiddete maruz kalma insanları geçici olarak uyarabilmektedir. Maruz kalan kişilerin bu esnada kalp atış hızı ve kan basıncı artar. Bu değişimler tehlike gerçekmiş gibi bedenin kendisini şiddete durumuna hazırlamasıdır.)
- Heyecan transferi (Medyada sunulan şiddet, izleyicilerin uyarılmasını sağlar ama bu uyarılma yönlendirilebilinir bir uyarılmadır. Kısa süreli olan bu etki olumlu bir şekilde yönlendirilirse toplum yanlısı bir etki bile olabilir.)

[103] Perse (2001), s.213.
[104] Perse (2001), s.213.
[105] G. Sparks ve C. Sparks (2002), s.278.
[106] G. Sparks ve C. Sparks (2002), s.278.
[107] W. Potter. (2003). *The 11 myths of media violence*. California: Sage Publications, s.35.
[108] Disinihibiton

- Geçici korku (Filmlerdeki ya da televizyondaki şiddet içeriği, izleyiciyi korkutabilir. bu etki genelde çok kısa sürelidir ama bazen birkaç saat, birkaç gün ya da daha fazla sürebilir.)
- Duyarsızlaşma (Medya duygusal tepkilerimizi körelterek şiddete olaylarına karşı hassasiyetimizi kaybetmemize neden olur.)
- Ani davranış değişimi (Bir birey, az miktarda maruz kalarak yeni tutum geliştirebilir ya da tutumlarını değiştirebilir.)
- Belirli hareketleri ve dersleri öğrenme (Medyaya maruz kalmak, istemsiz ve hızlı bir biçimde maruz kalınan medya içeriğine yönelik şeylerin öğrenilmesine yol açabilir.)
- Davranışları öğrenme (İnsanlar, medyadaki karakterleri izleyerek davranış modelleri öğrenebilir.)

Uzun dönem etkileri

- Genelleme ile ortaya çıkan davranışlar (medya, davranışları uzun vadede etkileyebilir. Etki, birey tarafından izlenen biçimlerdeki gibi ortaya çıkmayabilir çünkü birey maruz kaldığı belirli şiddet davranışlarını genelleyerek daha geniş anlamda saldırgan tavırlar sergileyebilir.)
- Uzun vadede tetikleme (Televizyon insanlara suç işlemeyi öğretebilir.)
- Davranış öğretme (Medya, eğiterek davranışları şekillendirebilir. örnek olarak bilgisayar oyunları, oyunculara nasıl öldüreceğini öğretir. En iyi katiller en büyük ödüllere ulaşır ve bu ödüller ile davranış pekiştirilir. Zamanla bu pekiştirme oyuncuları bu tarz eylemleri aramaya koşullandırır.)
- Fizyolojik olarak alışma (Medya şiddetine daha çok miktarda maruz kişiler, zamanla şiddet içerikli programlara daha az fizyolojik tepki verir.)
- Uyuşturma (Tıpkı uyuşturucular gibi medyadaki şiddet de izleyici üzerindeki gücünü zamanla yitirebilir ve böylece izleyici heyecanlanmak için daha yoğun ve güçlü şiddet içeriği arar hale gelir.)
- Duygusal olarak alışma (Uzun süre şiddet içeriğine maruz kalmak zamanla saldırganlık ve şiddete karşı hassasiyetin kaybolmasına sebep olur.)

- Uzun vadede tutum ve inançları pekiştirme (Medyanın çok miktarda ve benzer biçimlerde şiddet içeriği sağlaması, izleyicilerin şiddet hakkındaki var olan tutumlarını pekiştirir.)
- Korkunun ekimi (Yoğun miktarda şiddet içeriğine maruz kalmak, insanlarda dünyanın acımasız, şiddet dolu ve güvensiz olduğu düşüncesini yaratır.)
- Örnekleri genelleme (Farklı kaynaklardan gelen şiddet içeriklerini genelleyen insanlar, gerçekte olandan farklı kanılara varabilir.)
- Toplumsal normları öğrenme (Şiddet içeriğine yoğun miktarda maruz kalma, şiddetin sorunları çözmede kullanılabilecek bir yöntem olduğu düşüncesini yaratabilir ve şiddet kullanımını meşrulaştırabilir.)
- Düşünme şeklini programlama (Televizyonun teşviki ile, gençler farklı biçimlerde düşünmeye programlanır. Şiddet içeriğine maruz kalmak çocukların ve gençlerin bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimlerini zayıflayarak, toplumda şiddeti oluşturan diğer etkenlere karşı savunmasız hale gelmelerine sebep olur.)
- Kurumların yapısını değiştirme (Medyadaki şiddet tarafından korkutulan insanlar, devlet kurumlarının daha baskıcı olmalarını talep edebilir. Bunun yanı sıra şiddete tahammül sınırları genişleyen insanlar ise bazı şiddet davranışlarını diğerlerine göre daha zararsız buldukları için korkutulmuş olan insanların tam tersi yönünde beklentilere sahip olabilir.)

Etki kuramlarının yanı sıra Gauntlett, medyanın şiddet etkisi ile ilgili çalışmaların tersten yapıldığını belirtmiştir. Ona göre; şiddetin nedenini anlamak için önce şiddet davranışı gösteren kişilerden araştırmaya başlamak gereklidir ama yapılan çalışmalar ise medyanın suçlu olduğu düşüncesinden yola çıkarak, medyadaki ve gerçek dünyadaki şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulmaya çalışmaktadır[109].

Geçmişte yapılan altı haftalık bir çalışmada yurtta kalan öğrencilerden deney grupları oluşturulmuş ve bu öğrencilerin yarısına şiddet içerikli program izletilirken, diğer yarısına şiddet içerikli olmayan programlar izletilmiştir. Beklenenden farklı bir sonuç olarak; şiddet içerikli programı izlemeyen grup daha saldırgan davranışlar göstermiştir. Önce katarsis etkisi üzerinde durulurken, sonradan öğrencilerin istediği programı

[109] D. Guantlett. (2001). The worrying influence of media effects studies. *Ill effects the media violence debate 2nd edition*. (ed: M. Barker ve J. Petley). London: Routledge, s.52.

izleyememesi nedeniyle meydana gelen mutsuzluğun saldırgan davranışlarda tetikleyici olabileceği sonucuna varılmıştır[110]. Bu çalışma; insan davranışlarının ve tutumlarının, sadece medyadan gelen iletilere göre şekillenemeyeceğini göstermesi açısından önemli sayılabilir.

National Television Violence Study, çocuk izleyiciler ile ilgili sorun teşkil edebileceği düşünülen medya şiddeti türlerini değerlendirmiştir. Çocukların gerçek hayattaki şiddeti yeterince ciddiye almamasına teşvik edebilecek dört çeşit şiddet sunumu tanımlanmıştır[111];

- Cezalandırılmayan şiddet: Amerika'da yayınlanan şiddet içerikli programların üçte birinde cezalandırılmayan ya da sadece hikayenin sonunda cezalandırılan kötü karakterler rol almaktadır. Bunun sonucunda da çocukların şiddeti yanlış bir davranış olarak görmediğine inanılmaktadır.
- Acısız şiddet: televizyonda yer alan şiddet eylemlerinin neredeyse yarısında kurbanlar acı çekerken görünmüyor. Şiddetin bu şekilde sunulması, şiddet davranışının yaralanma, acı ya da ölümle sonuçlanmayacağı mesajını taşıdığı öne sürülmüştür.
- Neşeli şiddet: Bu tür şiddet çoğunlukla yaralanarak güldürü konusu olan karakterleri barındıran çizgi filmlerde ortaya çıkan şiddet türüdür. Bu tür sunumların, şiddeti eğlenceli bir şey olarak tanıttığı ve çocukları şiddete karşı duyarsızlaştırdığı düşünülmektedir.
- Kahramanca şiddet: Amerika televizyonlarında gösterilen şiddet davranışlarının yüzde kırkı, olumlu rol modeli olarak gösterilen olan karakter tarafından başlatılmaktadır. Şiddetin bu şekilde gösterilmesinin çocukları şiddeti davranışına özendirdiği söylenmektedir. İyilerin, olumlu bir sebep uğruna şiddet uygulaması yerine, şiddet eylemlerinin kötüler tarafından başlatılması daha az zararlı olarak görülmektedir.

Bu tanımlar şiddet türlerini değil, şiddetin yapıt içerisinde nasıl sunulabildiğini göstermektedir. Başka bir deyişle NTVS'nin çalışmasında tanımlanan şiddet türlerinden

[110] D. Trend. (2008). *Medyada şiddet efsanesi eleştirel bir giriş*. (çev: Gül Bostancı). İstanbul: Yapıkredi Yayınları, s.7.
[111] Carter ve Weaver (2003), s.3.

olan kahramanca şiddet ve cezalandırılmayan şiddet, tek başına şiddet eylemine bakıldığında anlamsızdır ama hikaye içerisinde anlam kazanır. Neşeli şiddet ve acısız şiddet ise kurmacalara özgü şiddet türleridir.

Çoğu insan, özellikle gençlerden ve çocuklardan beklemedikleri şiddet davranışlarına tanık olunca, suçu ilk olarak medyaya atma eğilimindedir. Bu durumu gösteren , üzerinde çok tartışılan iki büyük olay gerçekleşmiştir. Bunlardan biri 1993 yılında Londra'da Robert Thompson ve ve Jon Venables isimli on yaşında iki çocuğun, iki yaşındaki James Bulger'ı öldürmesidir. Bu cinayetin davasında hakim, şiddet içerikli medyaya maruz kalmanın kısmen bir açıklama sağlayabileceği kararına varmıştır. Bunun üzerine İngiliz basını, yargıcın yorumunu *Çocuk Oyunu 3*(Child's Play 3 / 1991) isimli tek bir filme indirgeyerek değerlendirir ve toplumsal bir tartışmaya sebep olur[112]. Daha sonra ise çocukların bu filme izlediğine dair bir kanıt bulunamamıştır[113].

Diğer olay ise 1999 yılında Eric Harris ve Dylan Klebold isimli iki öğrencinin ateşli silahlarla Columbine Lisesi'nde yaptıkları katliamdır. İki genç okula girip 13 kişiyi öldürüp, pek çok kişiyi de yaraladıktan sonra intihar etmişlerdir. Olayın, *Günlük (The Basketball Diaries/1995)* filmindeki ana karakterin fantezisine benzemesinden dolayı katliamın günah keçisi konumuna gelmiştir[114]. Ayrıca gençlerin Marilyn Manson dinlemesi, müzisyeni de günah keçisi ilan etmeye yetmiştir. 2002'de yaptığı belgeselde Michael Moore, çocukların bowling oynamayı da sevdiğini ve katliam günün sabahı gençlerin bowling oynadığını dile getirerek bowling oynamanın da katliam sebebi olabileceğini dile getirmiştir[115]. Asıl amacı; bowlingi günah keçisi yapmak değil, aksine birşeyleri ya da birilerini kolayca günah keçisi ilan eden kişilerin düşünce biçimlerini alaycı bir biçimde eleştirmek olmuştur. Ayrıca aynı belgeselde suçu belirli yerlere atmak yerine, çocukların silahları nasıl bu kadar kolayca bulabildiğine bakılması gerektiğini göstermiştir.

Columbine katliamından kısmen de olsa Marilyn Manson'ın sorumlu tutulması, bir müzisyenin günah keçisi ilan edilmesinin ilk örneği değildir. 1985'te kurulan Parents

[112] K. Boyle. (2005). *Media and violence gendering debates*. London: Sage Publications, s. 3.
[113] M. Barker. (2001).The newson report a case study in common sense. *Ill effects the media violence debate 2nd edition*. (ed: M. Barker ve J. Petley). London: Routledge, s.28.
[114] Trend (2008), s.37.
[115] M. Moore (Yönetmen). (2002). *Bowling for Columbine* (Belgesel). Canada,USA, Germany: Alliance Atlantis Communications.

Music Resource Center, içlerinde Prince ve Madonna'nın da bulunduğu on beş müzisyenin/müzik grubunun belirli şarkılarının tecavüz ve intihar oranlarını arttırdığını öne sürdü. PMRC'nin hızlıca yoğun destek bulması müzik sektörünün "Parental Advisory" işaretlerini geliştirmesine neden olmuştur. Daha sonra televizyon endüstrisi de benzer tarzda işaretler kullanmaya başlamıştır [116]. İşaretleme aynı zamanda programları üreten kişiler içinde faydalı olmuştur çünkü bu şekilde üreticiler sorumluluğu daha çok tüketiciye bırakmış oldular.

Günah keçisi ilan etme örneklerine Türkiye'de de rastlamak mümkündür. 14 Aralık 1993 tarihinde Milliyet isimli gazetede "TV'de 500 ceset" şeklinde manşet bulunmaktadır [117]. Bu haberin 15. sayfadaki devamında çeşitli yerli ve yabancı programların ya da filmlerin ne kadar şiddet dolu olduğundan bahsedilmiş ve iki tane de yerli örnek durum sunulmuştur. İlk olay, bir gencin arkadaşına silahını gösterirken kazara arkadaşını öldürmesidir. Mahkemede avukat, sanığın medya kurbanı olduğunu ve gençlerin (medyada) gördükleri sonucunda suç makinesine dönüştüğünü öne sürmüştür.

İkinci olay ise sekiz yaşında bir çocuğun kravatla kendisini asarak etmesidir. Bu haberde medyanın suçlu olduğunu gösteren kanıt ise ailenin, çocuklarının hiçbir sorunu olmadığını, belki de filmlerden etkilenmiş olabileceğini söylemiş olmasıdır[118]. Bu iki olayın doğrultusunda, şiddetin büyük küçük herkesi etkilediği yargısına varılmıştır[119]. Gençlerin silahı nereden bulduğu sorun teşkil etmemekte ya da ailenin "izlediklerinden etkilenmiştir" yorumu medyanın suçlanması için yeterli olabilmektedir.

Televizyondaki şiddeti eleştiren Milliyet gazetesi, 15.12.1993'te, yani bir sonraki gün ikinci sayfasında Kanal D'nin açılışına oldukça geniş yer ayırmış ve "Her Yaşa ve Her Zevke" başlığı ile yayın akışında yer alacak programların reklamını yapmıştır. Bu programların arasında "Karate ustası Van Damme'ın üç yeni filmi[120]" de bulunmaktadır.

---

[116] Trend (2008), s.28.
[117] http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1993/12/14 (Erişim Tarihi: 23.02.2013)
[118] http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1993/12/14 (Erişim Tarihi: 23.02.2013)
[119] M. Öngören, vd. (1994). *Bu ne şiddet!.* Ankara: kitle yayıncılık, s.33.
[120] http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/FTtLGAikeI8lEapZvtirag_x3D__x3D_ (Erişim Tarihi: 23.02.2013)

1993'te Amerikan Psikoloji Birliği, şiddet içeriğine maruz kalmak ile saldırgan davranışların kabul görmesi/artması arasında ilişki olduğunu etmiştir. 1999'da Amerikan Pediatri Akademisi ve Amerika Çocuk ve Gençlik Psikiyatrisi Akademisi, "eğlence olarak şiddetin çocuklar üstündeki etkisi" adında bir rapor hazırlamıştır ve bu raporda 1000'den fazla çalışmanın medyadaki şiddet ile çocukların gösterdiği saldırgan davranışlar arasında neden sonuç ilişkisi olduğunu ileri sürmüştür[121]. 2001'de ise bir grup akademisyen, medyanın etkileri konusunda o yıl açıklama yapan Amerikan Pediatri Akademisi ve Amerika Çocuk ve Gençlik Psikiyatrisi Akademisi'nin bir çok yanlış ifadesi olduğunu belirtti ve düzeltilmesini istemiştir.

Medyada şiddet içeriğine yönelik araştırmaları inceleyen Freedman, sayısı iki bin beş yüze yakın olan yayınları inceleyip, etki konusunda bilimsel meşruluk seviyesindeki literatürün iki yüz civarında olduğunu tespit etmiştir.İncelediği laboratuar deneylerinin de yüzde otuz yedisinin kendi hipotezini desteklediğini ileri sürmüştür[122] . Etki çalışmalarında değişkenlerin çokluğu geçerli bir sonuç elde etmeye oldukça zor hale getirmektedir.

Medyada yer alan şiddetin izleyiciler üzerindeki etkisinin ne olduğu konusunda akademisyenlerin bile bir fikir birliğine ulaşamamış olmamasına rağmen toplumda meydana gelen çeşitli şiddet olaylarının sorumlusunu medya olarak ilan etmek oldukça kolay olabilmektedir.

3.3.Şiddet ve Sinema

Bu çalışmanın önceki bölümlerinde şiddet davranışlarının ne şekillerde ortaya çıkabileceğine değinilmiştir. Fakat kurmacalarda yer alan şiddet, sadece şiddet eyleminden ibaret olmamaktadır. Şiddetin anlatı içerisindeki yeri ve nasıl gösterildiği de önemlidir. Her ne kadar şiddet türleri sınırlanabilir olsa da bir yapıtta yer alan şiddet, yapıtı üreten kişi ya da kişilerin hayal gücü ile sınırlıdır. Anlatı içerisindeki kullanım amacına göre sunuluş biçimi değişen şiddet, kimi zaman gerçekçi bir biçimde, kimi

[121] Trend (2008), s.28.
[122] Trend (2008), s.59.

zaman saklı bir biçimde, kimi zaman ise dramatik etkiyi arttırmak için abartılarak gösterilmektedir.

Sinema tarihinin ilk örneklerinde bile kolayca bulunabilen şiddet, beyaz perdede ve televizyon ekranlarında yer alan yapıtlarda pek çok farklı biçimde ve teknolojiyle beraber gelişerek günümüze gelmiştir.

Edison Şirketi'nin 1984'te yaptığı, tarihi bir olayın canlandırması olan *The Execution of Mary, Queen of Scots*[123] isimli toplamda on beş saniyelik görüntüden oluşan filmde bir kadın figürünün kafasının baltalı bir cellat tarafından uçurulur. Bedenden ayrılan kafayı yerden alan cellat, izleyiciye dönük olarak kafayı havaya kaldırır ve yapıt sona erer[124]. İlerleyen yıllarda Porter'ın *Büyük Tren Soygunu (The Great Train Robbery/1903),* Griffith'in *Bir Ulusun Doğuşu (The Birth of a Nation/1915)* ve *Tahammülsüzlük (Intolerance/1916)* isimli filmleri gibi filmlerle perdedeki şiddet, teknik ve teknolojik olarak sinema ile birlikte gelişmeye devam etmiştir.

Renklenen görüntüler, fiziksel şiddet görüntüleri içeren sahnelerin daha kanlı ve daha etkileyici hale gelmesine yol açmıştır.

Sesin sinemaya girmesi ile beyaz perdedeki şiddet yeni bir boyut kazanmıştır. Bu gelişme ile artık silahlar daha gerçekçi patlar. Korku ya da acı içinde olan karakterlerin tepkileri, attıkları çığlıklar ile pekişmiştir. Ayrıca aşağılama, küfür etme gibi sözel şiddet davranışları da işitme yolu ile algılanarak daha etkili hale gelmiştir.

Teknolojinin gelişmesi ile savaş filmlerindeki şiddet içeriği daha gerçekçi, korku filmlerindeki detaylar daha etkileyici, aksiyon filmleri daha kanlı hale gelmiştir. 1930'da yapılan *Batı Cephesinde yeni Bir Şey Yok (All Quiet on the Western Front)* isimli savaş filminde yer alan vahşet dolu çatışma sahneleri, 1998'de *yapılan Er Ryan'ı Kurtarmak (Saving Private Ryan)* isimli filmdeki çatışma sahneleri ile karşılaştırıldığında oldukça masum kalmaktadır. Her iki filmde de çatışan insan yığınları birbirlerini acımasızca öldürse de teknolojinin getirdiği olanaklar ile bu çatışmalar daha kanlı, daha vahşi ve daha etkileyici bir hale gelmiştir.

---

[123] J. Kendrick. (2009). *Hollywood bloodshed: violence in 1980s American cinema*. Carbondale: Souther Illinois University, s. 25.
[124] http://memory.loc.gov/mbrs/edmp/4036.mpg (Erişim tarihi: 06.03.2013)

Korku filmlerinde ve gerilim filmlerinde işlenen cinayetler; bedene saplanan bıçaklar, patlayan silahlar ya da yere düşen cansız bedenler olarak gösterilmekten çıkmış, kopan uzuvlar, ölürken can çekişen kurbanlar olarak gösterilir hale gelmiştir. Canavarlar, şeytanlar ve hayaletler ise eskisine göre çok daha korkunçtur. Bu varlıklar sadece daha korkunç bir görünüme sahip değildir. Kurbanlarını da çok daha vahşi biçimlerde katlederken, izleyiciler bu katliamları daha detaylı olarak görmektedir. Patlayan silahlar ve yaralandığı yeri tutarak yere düşen kurbanlardan oluşan cinayet görüntüleri, yakın mesafeden ateş edilmesi ile havada oluşan kan bulutlarının ve gerçekçi yaraların yakın çekim görüntülerine dönüşmüştür.

Şiddet içeriği sadece belirli türe özgü filmlere ait bir özellik değildir. Sinemanın erken dönemlerinde bile şiddet ve mizahın birlikteliği belirgin bir biçimde görülebilinir. Geniş kitlelere ulaşmayı başarmış olan Buster Keaton ve Charlie Chaplin, mizah ve şiddetin iç içe yer aldığı filmlerde öne çıkan isimler arasında bulunmaktadır. Şiddet içerikli mizah bizim kültürümüzde de bulunmaktadır. Kültürümüzün bir parçası olan gölge oyunlarındaki Karagöz ve Hacivat karakterlerinin temelde kimlik farklılığına dayanan fiziksel ve sözel şiddet[125] dolu ilişkisine yabancı değiliz. Bu açıdan baktığımızda; aşağılamalar, sataşmalar ve fiziksel saldırılar içeren yerli komedi filmlerinin ilgi görmesi ve gişede başarılı olması, bu tarz bir mizah anlayışının toplum tarafından yabancılanmadığını göstermektedir.

Sinema ve şiddetin buluştuğu bir tür olan "snuff"; kimilerine göre şehir efsanesinden ibaretken, kimilerine göre olma ihtimali oldukça yüksel olan bir türdür. Bu tür filmlerde yer alan cinayetler, oyuncuların ölmesi ile sonuçlanır. Bir ölüm olayının kaydedildiği videolardan farkı, kişilerin sadece film için ve ticari bir amaç için öldürülmesidir. "Snuff A Documentary About Killing On Camera" isimli belgeselde, bu türe ait araştırmalarda bulunan kişilerin görüşlerine ve bilgilerine başvurulmuştur. Belgeselde görüşlerine yer verilen akademisyenlerin, yönetmenlerin ve emekli kanun koruyucularının arasından sadece Mark Rosen isimli yönetmen, 70'lerde kendisine iş

[125] A. Ünlü. (2007). Şiddete gülmek: geleneksel Türk tiyatrosunda şiddet ve mizah. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 24, s.32.

teklifi ile gelen birinin aracılığı ile snuff türünün bir örneğini kendi gözleri ile gördüğünü dile getirmiştir[126].

3.3.1. Sinemada şiddetin gösterilme şekilleri

Kurmaca yapıtlarda şiddeti eylemlerini göstermenin pek çok farklı yolu bulunmaktadır. Yaratılmak istenen etkiye, yapıtın bütçesine, hikayenin gelişimine uygunluğuna göre şiddetin gösteriliş şekli değişebilmektedir.

Şiddeti en açık biçimde görebileceğimiz kullanımı; şiddet eyleminin yapıt içerisinde hem görsel ve hem de işitsel olarak gerçekleşmesiyle karşımıza çıkar. Doğrudan şiddet eylemini göstermek, sık kullanılan bir yöntemdir. Kavga, silahlı çatışma, kaza, işkence içerikli sahneler; şiddetin, yapıt içerisinde hem görsel, hem de işitsel biçimde yer almasına örnek olarak gösterilebilinir.

Şiddet eyleminin tamamını göstermeme, kurbanı ya da faili gizleyecek biçimde eylemin sadece bir parçasının gösterilmesi; şiddet içeriğini kullanma yöntemlerinden biridir. Gerilim ve polisiye türlerinde sıkça kullanılan bu yöntemde; şiddet eylemi sadece kurbanın tepkisi, kurbana doğrultulmuş ya da yaklaşan bir silah, kurbana ya da silahlara yapılan yakın çekimler ile gösterilmektedir.

Şiddet eylemini doğrudan vermek yerine, şiddet eylemine dair ipucu verme ya da ima etme gibi yöntemler de kullanılabilmektedir. Yönetmen; gerçekleşecek şiddet eylemine dair bir ipucu verdikten sonra görüntünün kararması, kameranın çevrinmesi gibi yöntemlerle şiddet eylemini gizleyebilir. Bu duruma benzer bir kullanım; şiddet eylemlerin objelerin arkasına gizlenerek de gösterilmesi ile ortaya çıkar. Hitchcock'un *Şantaj (Blackmail/1929*) ismli filminde bu yönteme örnek olabilecek bir sahne vardır. Arkasından kadın çığlıkları gelen ve çırpınma boğuşma hareketleri ile dalgalanan perde; taciz, tecavüz ya da öldürme girişimini gizlemektedir. Perdenin kenarından çıkan bir el, perdenin hemen yanında duran masanın üstünden bıçağı alır ve tekrar perdenin arkasına girer. Önce çığlıklar kesilir, sonra perdedeki hareketlenme azalır ve son olarak kadın elinde bıçakla perdenin arkasından çıkar. İzleyici burada şiddet eylemine tanık

[126] P.V.Stoetzel. (Yapımcı ve Yönetmen). (2008). *Snuff a documentary about killing on camera* [Belgesel]. Amerika Birleşik Devletleri: Killing Jokes Film.

olmamıştır ama o perdenin arkasında iki ayrı şiddet eyleminin gerçekleştiğini anlamıştır.

Şiddet eylemini, sadece eylemin sonuçları ile göstermek de mümkündür. Ölü ya da yaralı bedenlerin gösterimi, yakılmış yıkılmış yerleşkeler, kirletilmiş bir doğa, zarar görmüş eşyalar kendilerine önceden uygulanmış olan şiddeti göstermektedir.

Geçmişte gerçekleşmiş şiddet eylemlerinin gösterilmesindeki bir diğer yol yazılı ya da sözlü metinleri kullanmaktır. Özellikle bilim kurgu ve fantezi türüne ait kurmacaların başında, kurmacaya dair önbilgi vermek amacı ile gösterilen metinlerde bulunabilmektedir. Örnek olarak; "Çok uzun zaman önce, çok çok uzak bir galakside" şeklinde başlayan *Yıldız Savaşları (Star Wars)* filmlerinin açılışında gösterilen yazılı metinler, yıkım, çatışma, dövüş, savaş gibi çeşitli şiddet olaylarını açıklar.

Kurmacalarda şiddet eylemlerine sadece işitsel olarak da yer verilebilinir. Şiddet; görüntü dışından gelen çığlıklar, ateşli silah sesleri, vb. seslerin yardımı ile üretilebilinir. Ayrıca tirat, diyalog, anlatıcı/ dış ses aracılığı ile çeşitli şiddet eylemleri üretilebilinir. Konuşmalar ile açığa çıkan şiddet eylemleri; çoğunlukla sözlü şiddet eylemleri olarak ortaya çıksa da, geçmişte gerçekleşen farklı türdeki şiddet eylemlerini dile getirerek de şiddet eylemini yeniden üretebilir. Bunların yanı sıra, kurmacada yer alan müzikler de şiddet içeriği taşıyabilmektedir.

Temsiliyet ve kimlik gibi konular açısından bakıldığında şiddet, kurmacanın içinden çıkarak topluma yansıyabilir. Bir ulusu, topluluğu ya da toplumun bir kesimini temsil eden karakterleri aşağılayan, dışlayan, hedef gösteren anlatımlar da kurmacalarda yer alabilir. Bu tür şiddet içeriklerinde kurban sadece yapıt içindeki karakterler değil, aynı zamanda kurmacanın dışında bulunan insanlar,canlılar ya da kurumlardır. Siyahi ırkın suçlu, liberallerin toplumdaki bozulmaların sorumlusu, hippilerin baş belası, kadınların aciz, tehditkar ya da sorun çıkaranlar olarak gösterilmesi bu duruma verilebilecek örnekler arasındadır[127]. Bir kesimin değerlerine ya da kutsal sayılabilecek nesnelerine yönelik saldırı ve aşağılama da kimlik ve temsiliyete yönelik şiddet içeriği olarak görülebilinir.

[127] M. Ryan ve D. Kellner (1997). *Politik kamera*. (Çev: Elif Özsayar). İstanbul: Ayrıntı Yayınları, s.74.

4.Bulgular

4.1.Fetih 1453

Yönetmen : Faruk Aksoy

Senaryo : Atilla Engin

Görüntü Yönetmeni : Hasan Gergin, Mirsad Heroviç

Müzik : Benjamin Wallfisch

Oyuncular : Emrah Doğan, Murat Ünal, Devrim Evin, İbrahim Çelikkol, Ozan Çobanoğlu, Halis Bayraktaroğlu, Sedat Mert

Yapım : Aksoy Film

Yılı : 2012

Süre : 160 dakika

Aldığı Ödüller[128] : 17.Sadri Alışık Ödülleri-2012
Umut Veren Erkek Oyuncu

Konu :2.Murat'ın ölümü ile 2.Mehmet Osmanlı Devleti'nin başına geçer. İstanbul'u fethetmeyi arzulayan Mehmet'in tahta çıkışı, Karamanoğlu Beyliği için isyan fırsatı doğurur. Doğru Roma İmparatoru Konstantin, Osmanlı'yı zayıflatmak için Şehzade Orhan'ı kullanır ve Karamanoğlu İbrahim'e, onu desteklediklerini belirten iki mektup yollar. Mehmet'in topladığı orduyu gören İbrahim, beklediği desteğin gelmeyeceğini anlar ve savaşmadan teslim olur. Mehmet, güvenilir askeri Hasan'ın çabası sonucunda İbrahim'e giden mektuplardan birini ele geçirir. Böylece Mehmet, Konstantin'in, Osmanlı Devleti'nin arkasından iş çevirdiğini gösteren somut bir kanıta sahip olur.

[128]http://www.sinematurk.com/film/29703-fetih-1453/ (Erişim Tarihi::01.07.2013)

Karamanoğlulları'nın başarısız isyanından hemen sonra Konstantin, Osmanlı'nın Şehzade Orhan için sistemli bir biçimde ödediği paranın arttırılmasını talep eder. Doğu Roma İmparatorluğu ile olan ilişkilerinin kan dökülmeden bir sonuca ulaşmayacağı kanaatine varan Mehmet, İstanbul'u fethetmek için hazırlıklara başlar. Mehmet'in planlarından haberdar olan Konstantin; bir yandan çıkacak olan savaşta kendine destek ararken, diğer yandan Mehmet'i, Şehzade Orhan'ı tahta geçirmekle tehdit eder. Mehmet bu tehdidi göz ardı eder ve Avrupa'daki diğer devletlerin kendi sorunlarıyla uğraşmasını fırsat bilerek, İstanbul'u kuşatır. Oldukça kanlı geçen kuşatma süreci, Mehmet'in zaferi ile sonuçlanır.

Bütün bu süreçte Mehmet'in yanında olan Hasan ise; bir yandan Osmanlı'nın menfaati için büyük işler başarır, diğer yandan Topçu Urban Usta'nın evlatlığı olan Era ile yakınlaşır. Osmanlı'nın, gemilerini batırması ile savaşa giren Cenevizlilerin komutanı Guistiniani'nin de Era'ya yönelik güçlü duyguları vardır. Bu nedenle; Hasan ve Guistiniani arasındaki gerilim, çatışan iki düşman askerin arasında olan gerilimden daha farklı bir konuma taşınır.

4.1.1.Şiddet içeriği

Filmde toplamda 233 adet şiddet eylemi tespit edilmiştir. Bu eylemlerin %90.128'i fiziksel (210), %9.012'si sözel(21), %0,858'i duygusal (2) şiddet eylemleridir.[129]

Fiziksel şiddet eylemlerinin; %61.904'ü öldürme-cinayet , %9.523'ü kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektirecek saldırılar, %6.19'u silahlı çatışmalar ve baskınlar, %5.238'i mala/mülke zarar verme, %5.714'ü dövme, %1,904'ü alıkoyma, %1.428', kurbanların tıbbi müdahale görmesini gerektiren silahlı çatışmalar, %1,428'i itme-kakma, %0.952'si kaza, %0.952'si intihar saldırısı, %0.952'si yapılara ve insanlara zarar veren ölümcül saldırılar, %0.952'si güç kullanarak kişileri bir davranışa zorlama, %0.952'si kavga, % 0.476'sı işkence, 0,476'sı hırsızlık, 0.476'sı fiziksel güç kullanarak alıkoyma şeklinde ortaya çıkmıştır.[130]

[129] Tablo 1
[130] Tablo 3.

Sözel şiddet eylemlerinin %42,857'si teşhir edici, %19.047'si tehdit edici/meydan okuyucu, %14.285'i yerleşik kurallara aykırı, %9.523'ü kötü niyetli, %9.523'ü taciz edici, %4.761'i sert tartışmaya neden olan söz-eylemlerdir. [131]

Duygusal şiddet eylemlerinin %50'sini ihmal etme, %50'sini ihmale ve göz ardı etme oluşturmaktadır.[132]

Bütün şiddet eylemlerinin %74.678'i toplu çatışmalar içerisinde yer almıştır.

Şiddet eylemleri kaynak-yön açısından incelendiğinde; %60,944'ünün bireysel, %38.197'sinin kolektif, %0.858'inin aile içi şiddet eylemlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. [133]

Aile içi şiddet eylemlerinin tamamı babanın oğluna uyguladığı duygusal şiddet eylemleridir.[134]

Bireysel şiddet eylemlerinin %85.915'i fiziksel, %14.084'ü sözel şiddet eylemleridir.[135]

Kolektif şiddet eylemlerinin %98.876'sı fiziksel, %1.123'ü sözel şiddet eylemleridir.[136]

Kaynak ve yönleri cinsiyet gruplarına ayrıldığında şiddet eylemlerinin %61.373'ünün failinin erkek, %0.429'unun failinin kadın, %52.789'unun mağdurunun erkek, %1.716'sının mağduru kadınlardır.

Faili erkek olan şiddet eylemlerinin; %84,615'i fiziksel, %13.986'sı sözel, %1.398'i duygusal şiddet eylemleridir.[137]

Mağduru erkek olan şiddet eylemlerinin %89.43'ü fiziksel, 8.943'ü sözel, 1.626'sı duygusal şiddet eylemleridir.[138]

Faili kadın olan tek şiddet eylemi, fiziksel şiddet eylemidir.[139]

---

[131] Tablo 4
[132] Tablo 5
[133] Tablo 2
[134] Tablo 6
[135] Tablo 7
[136] Tablo 8
[137] Tablo 10
[138] Tablo 11
[139] Tablo 12

Mağduru kadın olan şiddet eylemlerinin tamamı fiziksel şiddet eylemlerinden oluşmaktadır.[140]

Şiddet eylemlerinin %72.532'si doğrudan görsel ve işitsel olarak, %18. 884'ü sadece kurbanın gösterilmesi ile, %3.862'si sadece failin gösterilmesi ile, %2.145'i sonucunun gösterilmesi ile, %2.145'i metinler ya da araçlar yardımı ile, %0429'u işitsel olarak sunulmuştur.[141]

4.1.2.Şiddetin işlevi

Fetih 1453'te fiziksel şiddet eylemleri yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Bu şiddet eylemlerinin büyük bir kısmı, çatışma ve savaş ortamlarında gerçekleşen öldürme, yaralama, dövme ve yıkım eylemlerinden oluşmaktadır. Savaş sahnelerinde yer alan bireyler ve gruplar arası çatışmalar, bireysel ve kolektif fiziksel şiddet eylemlerinin sayısının artmasına neden olmuştur. Çatışma ve savaşlarda yer alan şiddet eylemleri, çatışmaların gerçekçi görünmesini sağlamak için kullanılmıştır. Bazı şiddet eylemleri; yavaş çekimlerle ya da birden fazla çekimle gösterilerek dramatik etki arttırılmıştır. (örn: Hasan'ın mektup taşıyan Bizans askerini mızrakla öldürmesi, Hasan'ın sancağı dikerken öldürülmesi vs.) Sadece ölen askerlerin gösterildiği şiddet eylemlerinin varlığı ise savaşın kaotik ortamını yansıtmaktadır. Çatışma sonrası yaralıların ve ölülerin gösterilmesi, savaşın getirdiği yıkımın boyutunu göstermektedir.

Filmdeki ilk şiddet eylemi, Sultan Mehmet ve Ulubatlı Hasan'ın kılıç talimidir. Bu çatışmanın sonunda Mehmet galip gelir ve "Seni bir gün yeneceğimi söylemiştim Hasan." der. Kılıç talimi ile ortaya çıkan fiziksel şiddet eylemi; hem Hasan'ın, hem de Mehmet'in kılıç kullanma konusundaki yetkinliklerini göstererek, iyi birer savaşçı olduklarını seyirciye gösterir. Eylemin amacı, filmde yer alan iki önemli karakterin tanıtılmasıdır.

Sonraki fiziksel şiddet eylemi, pazardaki bir çocuğun elma çalması ile gerçekleşir. Pazarcı ve çocuk arasındaki kısa kovalamaca esnasında gösterilen pazar ve halk aracılığı ile o günün kültürü kısaca tanıtılmış olur. Kovalamaca, Era'nın pazarcıyı

[140] Tablo 13
[141] Tablo 14

düşürmesi ile sona erer. O sırada orada bulunan Hasan, çocuğu pazarcı gidene kadar saklar. Çocuğun elma çalması ile başlayan şiddet eylemleri, Era ve Hasan'ın ilişkisinin başlangıç noktasının oluşturulmasında kullanılmıştır. Bu ilk adımı atılan ilişki, Hasan'ın savaşı öznelleştirmesine neden olacaktır. Hasan, sadece devletler arası toprak mücadelesinde yer alan önemli bir asker olmakla kalmayacak, aynı zamanda sevdiği kadın uğruna Giovanni Guistiniani ile çatışacaktır. Filmdeki son toplu çatışmada Hasan ve Guistiniani karşılaşır ve 113 çekimden oluşan kavganın sonunda Hasan, kendi savaşını kazanır.

Pazarda gösterilen şiddet eylemlerinden sonra ortaya çıkan önemli bir şiddet içeriği; İmparator Konstantin'in Karamanoğlu İbrahim'e yolladığı destek mektubunu taşıyan bir grup askerin Hasan ve silah arkadaşı tarafından durdurulması sonucunda açığa çıkar. Çıkan çatışmanın sonunda Mehmet'in eline Osmanlı'nın arkasından iş çevrildiğine dair somut kanıt geçer. Bu durum, İstanbul'un fethinin nedenlerinden biri olarak görülebilinir.

Mehmet'in karakterini tanıtan diğer bir şiddet olayı ise, Karaman seferi dönüşünde gerçekleşir. Sadrazam Halil Paşa'nın yeniçeriler üzerindeki gücünü azaltmak isteyen Mehmet, firar eden askerleri bahane ederek yeniçeri ağası Kurtçu Doğan ve yandaşlarına önce işkence eder, sonra onları sürgüne yollar. Bu şiddet eylemlerinin sonunda Mehmet'in sert ve otoriter karakteri tanıtılmış olur.

Grandük Notaras'ın askerlerinin Topçu Urban Usta ve evlatlığı Era'yı tutuklamaya gelmesi ile filmde yer alan önemli şiddet eylemlerinden biri gerçekleşir. Hasan ve silah arkadaşı, tutuklama sırasında olaya müdahale eder ve tutuklamaya gelen askerleri öldürür. Bunun sonucunda; hem dökeceği top ile savaşta önemli bir etkene dönüşecek olan Urban Usta, Osmanlı tarafına geçer, hem de Hasan ve Era yakınlaşır.

Hasan ve Era'nın yakınlaşması Era'nın, geçmişini Hasan'a anlatması ile devam eder. Geçmişte Osmanlı'yı Balkanlardan atmak isteyen Haçlı Ordusu'nun Müslüman köyleri yakıp yıkması sonucu esir düşen ve köle pazarında satılan Era, sahip olduğu intikam alma arzusu doğrultusunda Osmanlı saflarına katılmaktan memnuniyet duyduğunu belirtir. Era, her ne kadar aktif bir biçimde savaşmasa da, savaşta taraf olma arzusunun altında bulunan şiddet türü öç alıcı şiddettir.

Era'nın geçmişi, aynı zamanda "kötü"nün inşasında da kullanılan öğelerden biridir. Köyleri yakan, kadınları ve çocukları öldüren, esirleri satan Haçlı Ordusunun, filmde üretilen iyi-kötü çatışmasındaki yeri belirginleştirilmektedir.

Osmanlı'nın Cenevizlilerin ticaret gemsini batırması, Cenevizlilerin Bizans saflarına geçmesine neden olur. Böylece Guistiniani ve ordusunun savaşta etkin bir rol alması kesinleşir.

Katolik Bizans yönetiminin Ortodokslara baskı uygulaması, "kötü"nün inşasındaki bir diğer öğe olarak ortaya çıkmaktadır. Mehmet, İstanbul'u fethettiğinde dini gruplara özgür bir biçimde ibadet etme hakkı verir. Özgürlükçü tutumun yardımı ile "iyi", "kötü" karşısında konumlandırılır.

İstanbul'un kuşatılmasından sonra başlayan savaş, 3 toplu çatışma ile gösterilmiştir. İlk toplu çatışmada; 48 adet öldürme, 5 adet mala/mülke zarar verme (top ya da mancınıklar ile surların yıkılması), 3 adet yaralama olmak üzere toplamda 56 şiddet eylemi tespit edilmiştir.

İlk toplu çatışma ve ikinci toplu çatışma arasında lağımcıların başarısız girişimi gösterilir. Tünelin çökmesi ile Bizans tarafından fark edilen lağımcıların bir kısmı yakalanmak yerine kendilerini patlatmayı tercih eder. Adanmışlıkları ile ölüme başları dik yürüyen lağımcılar, seyircinin duygusal olarak etkilenmesi için kullanılmıştır.

İkinci toplu çatışmada; 19 adet öldürme, 3 adet yaralama, 2 adet grup halinde yakın çatışma ve 1 adet yumruk yumruğa dövüşme eylemi tespit edilmiştir. Bu çatışmada bir Bizans askerinin "yakın şu köpekleri" şeklinde bağırması ile 1 adet sözel şiddete de yer verilmiştir. Toplam şiddet eylemlerinin sayısı 28'dir. Hasan ve Guistiniani bu çatışmada uzaktan karşılaşmıştır.

İkinci çatışmadan sonra Bizans tarafında kutlamalar başlar. Osmanlı'nın yaralıları gösterilerek, içinde durumun olumlu olmadığı gösterilir. Urban Usta'nın döktüğü top kaza sonucu patlar, Urban Usta yaralanır. Esir alınan Osmanlı askerleri, Bizans askerleri tarafından surlara asılarak infaz edilir. Mehmet, yakılıp yok edilmiş donanmasını görür ve kontrolünü kaybeder.

Osmanlı'nın umutsuz durumu yönetici kesimin çatışmasına da neden olur. Yerleşik kurallar aykırı olan sözel şiddet eylemleri, vezirlerin birbirini suçlaması ile ortaya çıkar. Askerler arasında da şikayetler başlar ama Hasan'ın taciz edici söz-eylemi ve buna tepki gösteren askeri öldürmesi ile isyana dönüşme ihtimali olan bir durum engellenir. Umutların yavaş yavaş yitirilmesi sonucunda ortaya çıkan bu şiddet eylemleri ile Mehmet'in içinde bulunduğu olumsuz durum pekiştirilir. Fakat Mehmet, Akşemseddin'in gelişi ile moralini tekrar yükseltir. Kendine olan güvenini tekrar kazanan Mehmet'in emri ile donanma insan gücüne dayalı bir biçimde karadan ilerletilir. Gemilerin taşınması sırasında görünen kan içindeki halatlar, güçsüzlükten yere düşen insanlar, kaza sonucu kopan bacaklar adanmışlığı ve fedakarlığı göstermektedir.

Lağımcı askerin kendini feda ederek surları patlatması ile üçüncü ve son toplu çatışma başlar. Era'nın ateşlediği topun surların bir kısmını yıkması ile çatışma devam eder. Hasan'ın Guistiniani ile olan kavgası ve sancağı dikerken öldürülmesi de dahil olmak üzere 54 şiddet eylemi bu çatışmada gerçekleşmiştir.

Bizans tarafının uyguladığı sözel şiddet eylemlerin büyük kısmı "dinsiz Türkler" "Deccal Mehmet" gibi teşhir edici söz-eylemlerden oluşmaktadır. Bizans yönetiminin sahip olduğu saldırgan dilin, "iyi-kötü" çatışmasındaki "kötü"yü pekiştirmek amacı ile kullanıldığı düşünülebilinir.

Tehdit edici/meydan okuyucu söz-eylemler güç sahibi kişiler tarafından uygulanmıştır. Mehmet'in Karamanoğlu İbrahim'i bir daha ayaklanmaması için tehdit etmesi, Konstantin'in Mehmet'i mektup aracılığı ile tehdit etmesi, Notaras'ın Urban'ı top dökmesi için tehdit etmesi, Mehmet'in Halil Paşa'yı tehdit etmesi filmde yer alan tehdit edici/meydan okuyucu şiddet söz-eylemleridir.

Filmde yer alan duygusal şiddet eylemleri, aile içi şiddet eylemleri olarak ortaya çıkmıştır. Babası tarafından ihmal edilen, göz ardı edilen Mehmet, babasının kendisine davrandığı gibi davranmayarak oğluna olan sevgisini göstermiştir. Duygusal şiddet eylemleri Mehmet'in karakterini tanıtmak ve "iyi"yi inşa etmek amacı ile kullanılmıştır. "İyi" ve "kötü"nün üretilmesi ile Osmanlı'nın saldırgan tutumu; amacı yıkım değil, koruma olan tepkisel şiddet eylemleri gibi gösterilmiştir.

Filmde; hem neden-sonuç ilişkisi dahilinde ortaya çıkan fiziksel şiddet eylemleri, hem karakter tanıtmak amacı ile kullanılan fiziksel şiddet eylemleri, hem de savaş sahnelerinde karşılaşılan şiddet eylemleri detaylı bir biçimde gösterilmiştir. Fiziksel şiddet eylemlerinin oldukça yoğun ve gerçekçi olması, yönetmenin seyirciyi etkilemek için öncelikli olarak fiziksel şiddeti kullandığını göstermektedir.

4.2. G.O.R.A.

Yönetmen : Ömer Faruk Sorak

Senaryo : Cem Yılmaz

Görüntü Yönetmeni : Veli Kuzlu

Müzik : Ozan Çolakoğlu, Sagopa Kajmer, Özkan Uğur

Oyuncular : Cem Yılmaz, Rasim Öztekin, Özkan Uğur, Cezmi Baskın, Şafak Sezer, Özge Özberk, Ozan Güven, Engin Günaydın

Yapım : Böcek Yapım, BKM Film

Yılı : 2004

Süre : 127 dakika

Konu : Turistik bir bölgede hem rehberlik yaparak, hem de halı satarak geçimini sağlayan Arif, Dünya dışı bir devlet olan G.O.R.A.'nın askeri birliği tarafından kaçırılır. Askeri birliğin başında bulunan Logar'ın tek hayali; devletin başına geçerek, bütün Dünyalıları köleleştirmektir. Amacına ulaşabilmek için yönetici Tocha'nın kızı Ceku ile evlenmek isteyen Logar, bir plan yapar. Bu plana göre; G.O.R.A.'yı yoketme gücüne sahip bir ateş topu yollayacak ve ateş topunu G.O.R.A.'ya gelmeden yok ederek, G.O.R.A.'yı kurtaracak ve kahraman olacaktır. Fakat planı, beklediği gibi gitmez ve ateş topunu durduran kişi Arif olur. Ateş topunu durdurması sırasında Ceku ile tanışan Arif, Logar'ın emriyle tekrar esaret altına alınır.

Logar, Ceku ile evlenmek için Tocha'ya şantaj yapar. Tocha, kendisine yapılan şantajı göz ardı edemez ve Logar'ın isteğine boyun eğer. İçinde bulunduğu durumdan rahatsız olan Ceku ise; çareyi G.O.R.A.'dan kaçmakta bulur. Yönetimde sözü geçen kişilerden biri olan Rendroy, Ceku'nun tek başına kaçmasına razı olmaz ve Ceku'ya yardımcı olması için Arif'in de kaçmasına olanak sağlar. Arif, Ceku, 216 ve Arif'in esaret altındayken tanıştığı Bob Marley Faruk, başarılı bir şekilde kaçar ama kaçışın üzerinden

çok zaman geçmeden Ceku, G.O.R.A. askeri birliği tarafından yakalanır. Tek umudu Garavel'i bulmak olan Arif, amacına ulaşır ve Garavel tarafından hızlı bir biçimde eğitildikten sonra, Ceku'yu kurtarmak için G.O.R.A. Sarayı'na döner. Ceku ile evlenmek üzere olan Logar ile yüzleşir ve arkadaşlarının da yardımıyla Logar'ı alt eder.

4.2.1. Şiddet içeriği

Filmde toplamda 120 adet şiddet eylemi tespit edilmiştir. Bu eylemlerin %50'si sözel(60), %43.33'ü fiziksel(52), %2.5'i duygusal(3), %1.66'sı fiziksel/duygusal(2), %1.66'sı sözel/duygusal(2), %0.83'ü ekonomik şiddet eylemleridir.[142]

Fiziksel şiddet eylemlerinin; %15.384'ü öldürme-cinayet, %13.461'i dövme, %9.615'i güç kullanarak kişileri bir davranışa zorlama, %%9.615'i kaçırma, %7.692'si silahlı çatışma-baskın, %7.692'si el şakaları, %7.692'si kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırı, %5.769'u mala/mülke zarar verme, %3.846'sı küçük hasarlara yol açan saldırı, %3.846'sı işkence, %3.846'sı itme/kakma, %1.923'ü cerrahi müdahale, %1.923'ü tahrip etme/yıkma, %1.923'ü kirletme, %1.923'ü kundaklama, %1.923'ü kavga, %1.923'ü tecavüz eylemlerinden oluşmaktadır.[143]

Sözel şiddet eylemlerinin; %30'u teşhir edici, %21,66'sı tehdit edici/meydan okuyucu, %18,33'ü gülünç duruma düşürücü, %10'u taciz edici, %10'u yerleşik kurallara aykırı, %1.66'sı kötü niyetli, %1.66'sı sert tartışmaya neden olan, %1.66'sı şüpheye dayalı olan şiddet eylemlerdir. Yönü olmayan küfürler ise sözel şiddet eylemlerinin %5'ini oluşturmaktadır.[144]

Duygusal şiddet eylemlerinin %66.66'sı istenemeyen bir davranışa zorlama, %33.33'ü terk etme eylemleridir.[145]

Sözel/duygusal şiddet eylemlerinin %50'si tehdit yoluyla bir davranışa zorlama, %50'si ise aşağılayarak gülünç duruma düşürme şeklinde ortaya çıkmıştır.[146]

---

[142] Tablo 16
[143] Tablo 18
[144] Tablo 19
[145] Tablo 20
[146] Tablo 21

Fiziksel duygusal şiddet eylemlerinin %50'si küçük hasarlara yol açan saldırı ve tehdit, %50'si alıkoyma ve tehdit eylemleridir.[147]

Kaçakçılık ise filmdeki tek ekonomik şiddet eylemi örneğidir.[148]

Filmdeki şiddet eylemlerinin %77,5'i bireysel, %10,833'ü kolektif, %10'u yakın çevreye yönelik, %1.66's aile içi şiddet eylemleridir.[149]

Aile içi şiddet eylemlerinin tamamı duygusal şiddet eylemlerinden oluşmaktadır.[150]

Bireysel şiddet eylemlerinin; %54.838'i sözel, %38.709'u fiziksel, %2.15'i sözel/duygusal, %2.15', fiziksel/duygusal, %1.075'i duygusal, %1.075'i ekonomik şiddet eylemleridir.[151]

Kolektif şiddet eylemlerinin %84.615'i fiziksel, %15.384'ü sözel şiddet eylemleridir.[152]

Yakın çevreye yönelik şiddet eylemlerinin %58.33'ü sözel, %41.66'sı fiziksel şiddet eylemleridir.[153]

Cinsiyet gruplarına göre şiddet eylemlerinin dağılımına bakıldığında; eylemlerin %84.16'sının faili erkek, %5'inin faili kadın, %73.33'ünün mağduru erkek, %5.83'ünün mağduru kadın olduğu görülmektedir. Şiddet eylemlerinin %5'inin mağduru olan robotlar, mağduru erkek olan şiddet eylemlerine eklenmiştir. Şiddet eylemlerinin işlevi bölümünde açıklanacaktır.[154]

Filmdeki şiddet eylemlerinin %80'i doğrudan görsel ve işitsel olarak gösterilmiştir. Bunun yanı sıra; %11.66'sında sadece failin gösterilmesi ile, %5'inde metinler ve araçlar yardımı ile, %2.5'inde şiddet eyleminin sonucunun gösterilmesi ile, %0.833'ünde şiddet eyleminin işitsel olarak yer alması ile sunulmuştur.[155]

[147] Tablo 22
[148] Tablo 23
[149] Tablo 17
[150] Tablo 24
[151] Tablo 25
[152] Tablo 26
[153] Tablo 27
[154] Tablo 28
[155] Tablo 33

4.2.2.Şiddetin işlevi

Film, Arif'in kısa bir şekilde seyirciye tanıtılması ile başlar. G.O.R.A. askeri birliği tarafından kaçırılana dek Arif'in mesleği, yaşam şekli ve ilgi alanları hakkında kısa bir biçimde bilgi verilir. Bu aşamada gerçekleşen şiddet eylemleri, güldürü amacı ile kullanılmıştır. Kaçırılması ise, filmde yer alan ilk önemli şiddet eylemidir çünkü filmde gerçekleşen olayların başlangıç noktasını bu şiddet eylemi oluşturmaktadır.

G.O.R.A. askeri birliğinin komutanı Logar'ın, Dünyalılara olan nefretinin altında geçmişte yaşanmış bir şiddet olayı bulunmaktadır. Dünya'ya iniş yapan Logar'ın atası Komutan Kubar, iniş yaptığı yerde o bölgenin yerlisi tarafından kovalanır ve robotuna tecavüz edilir. Kubar'ın yaşadığı olay, Logar'ın öç alıcı şiddet davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Dünyalıları köleleştirmek, Logar'ın amaçlarından biri haline gelmiştir ve bu yüzden sistematik bir biçimde Dünyalıları kaçırıp köle olarak kullanmaktadır.

Filmde "iyiler"i oluşturan grubun bir araya gelmesinde şiddet eylemlerinin rolü bulunmaktadır. Arif'in diğer Dünyalı mahkumlarla olan kavgası, bu önemli şiddet olaylarından biridir. Kavganın sonunda Bob Marley Faruk ile tanışır ve arkadaş olur. 216'nın ise; Arif ve Faruk'a katılmasına Logar'ın kendisine uyguladığı şiddet neden olur.

Logar'ın bir amaçlarından bir diğeri, G.O.R.A.'nın yöneticisi Amir Tocha'nın kızı ile evlenerek yönetici olmaktır. Tocha, kızını G.O.R.A.lıların gözünde kahraman olan Timar ile evlendirmek ister. Tocha'nın kızı Ceku, Dünyalılara hayranlık ve duymakta ve G.O.R.A'lı biri ile evlenmek istememektedir. Bu durum, babası ile arasında çatışma yaratarak filmde yer alan aile içi duygusal şiddet eylemlerinin gerçekleşmesine neden olur. Tocha ve Ceku'nun dikkat çekmek isteyen Logar, G.O.R.A.'ya yıkım getirecek olan ateş topunu yollar. Amacı, ateş topunu durdurarak kahraman olmaktır.

Logar'ın dev ateş topunu yollaması önemli bir şiddet eylemidir çünkü işler, beklediği gibi gitmez ve ateş topunu durdurmakta başarısız olur. Arif'in ateş topunu durdurması, Ceku ile tanışmasını sağlar. Ateş topunu durdurma planı suya düşen Logar, Ceku ile evlenebilmek için Tocha'ya tehdit eder. Filmde yer alan önemli şiddet içerikli söz-eylemlerden biri olan bu tehdide göre; Logar ve Ceku evlenmezse, Tocha'nın eşcinsel ilişkileri olduğunu ima eden fotoğraflar halka dağıtılacaktır.

Sadece bir fiziksel şiddet eylemi ile Arif ve grubu esaretten kaçmayı başarır. Kaçakların peşine düşen Logar, yakındaki yerleşim yerini askerleri ile basar. Baskın esnasında işlenen cinayetler ve işkence eylemleri sadece birer mizah öğesi olarak sunulmamıştır, Logar'ın kötülüğü pekiştirilmiştir.

Filmdeki bir diğer silahlı baskın, G.O.R.A. askerlerinin kaçak grubu bulması ile gerçekleşir. Bu baskın sonucunda Ceku, askerler tarafından ele geçirilir. Ceku'nun askerler tarafından kaçırılması, Arif ve arkadaşlarının geri dönüp çatışmasının temel nedenidir.

Arif'in, Garavel'i bulması ile Ceku'yu kurtarma hazırlıklarına başlanır. Garavel'in eğitiminden geçen Arif, arkadaşları ile G.O.R.A. Sarayı'na döner ve düğüne müdahale eder. Düğün için toplanan insanlara Logar'ın eşcinsel ilişkisini ve G.O.R.A. için yaptığı kötü planları ifşa ederek Logar'ın suçlu duruma düşmesini sağlar. İfşa eylemi; görüntüler aracılığı ile yapılmış olsa da, küçük düşürücü ve suçlayıcı içeriği nedeni ile teşhir edici şiddet söz-eylemi olarak tanımlanmıştır. 216 ve Faruk'un saldırısı ile Logar tamamen etkisiz hale getirilir ve kötü cezalandırılır.

Logar, 4'ü dolaylı olmak üzere 20 fiziksel, 17 sözel ve 1 duygusal şiddet eylemi gerçekleştirmiştir ve bu şiddet eylemlerinin aracılığı ile kötü inşa edilmiştir. Önyargılı, bencil ve kurnaz bir karakter olan Arif'in "iyi"yi temsil etmesi, Logar ile olan mücadelesinin sonucunda oluşur.

Filmde yer alan sözel şiddet eylemlerinin büyük bir kısmı mizah öğesi olarak bulunmaktadır. Küçük düşürücü, gülünç duruma düşürücü, küfürlü ifadeler bu amaçla oldukça sık kullanılmıştır. Saldırgan bir biçimde ortaya çıkan yargılayıcı, eleştirici söz-eylemler; izleyiciyi güldürmenin yanı sıra, şiddeti uygulayan karakter hakkında bilgi verir. Garavel'in bu tür davranışları sıkça göstermesi; hem onun huysuz kişiliğini ortaya çıkarır, hem de eğitmen kimliğinin abartılarak mizah öğesi haline gelmesini sağlar.

Sadece failin göründüğü şiddet eylemleri, sözel şiddet eylemleridir. Çoğunlukla saldırgan ifadelerin yöneltildiği kişi ya da kişiler ortamda bulunmamaktadır.

Kaçırma ve kundaklama eylemleri sadece sonuçları gösterilen şiddet eylemleridir. Arif, halı tanıtımı yaparken kaçırılır ve uzay gemisinde halıdan çıkarak halı tanıtımına devam

eder. Kundaklama eyleminde ise Logar'ın emri üzerine yakılan yerleşim yerinin görüntüsü, bir sonraki sahnede yer alan Arif ve grubunun kamp ateşine bağlanır. Sadece sonucu gösterilen şiddet eylemleri, filmde sahneler arası geçiş aracı olarak kullanılmıştır.

Sigara kaçakçılığı, Dünyalıların kaçırılması, Logar'ın ateş topunu yollaması, Faruk'un alacaklılar tarafından sıkıştırılması ve uzaylılar tarafından kaçırılması filmin gösterdiği zaman diliminin dışında gerçekleşmiş ama diyaloglar aracılığı ile filmin içine sokulmuş şiddet eylemleridir. Olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurmakta kullanılmışlardır.

Filmde eşcinsellik, ya küçük düşürücü bir durum ya da mizah öğesi olarak kullanılmıştır. Logar'ın Timar'dan bahsederken işaret ve baş parmağını birleştirerek çember hareketi yapması, Tocha'nın erkeklerle birlikte yer aldığı fotoğraflar aracılığı ile tehdit edilmesi, Kuna'nın striptiz yapan erkeği izlemesi ve pembe tayt giydirilmiş askerleri izlemesi, Logar, Kuna ve Tihulu'nun grup seks yapması, Robot 216'nın abartılı tavır ve hareketleri karakterleri gülünç duruma düşürmektedir. Bütün bu eylemler göz önüne alındığında, filmin eşcinselliğe yönelik saldırgan bir tavrı olduğunu söylemek mümkün hale gelmektedir.

Anakarakter olan Arif'in; kendisine "terbiyesiz" diyen kadına "sen şuraya uzan, ben sana göstereyim terbiyesizi" demesi, eşinin fikrini soran müşterisine "karıya sorma" demesi, G.O.R.A.'lı kadın askere "biraz kadınlık öğrenin, temizleyin buraları" demesi , Ceku'nun evlenmeyi kabul ederek erkek baskısına boyun eğmesi, yardıma muhtaç kadının erkek tarafından kurtarılması gibi eylemler ve durumlar kadını küçümseyerek, güçsüz göstermektedir. Bu aşağılayıcı tutumlar, kadınlara yönelik genelleyici şiddet eylemleri/söz-eylemleri olarak görülebilinir.

4.3.Kurtlar Vadisi Irak

Yönetmen : Serdar Akar

Senaryo : Bahadır Özdener, Raci Şaşmaz

Görüntü Yönetmeni : Selahattin Sancaklı

Müzik : Gökhan Kırdar, Loopus

Oyuncular : Necati Şaşmaz, Billy Zane, Ghassan Massoud, Bergüzar Gökçe Korel, Gürkan Uygun, Diego Serrano

Yapım : Pana Film, İmaj Tv

Yılı : 2006

Süre : 122 dakika

Konu : Türkiyeli askeri bir birliğin Kuzey Irak'ta bulunan karargahı, Amerikalı askerler tarafından basılır ve Türk askerleri, başlarına çuval geçirilerek alıkoyulur. Bu olaydan kısa bir zaman sonra, alıkoyulan askeri birlikte bulunmuş olan rütbeli bir Türk askeri; Polat Alemdar'a mektup yazar ve intihar eder. Polat, son arzusu intikamının alınması olan askerin isteğini geri çevirmez ve arkadaşlarını da alıp Kuzey Irak'a gider. Hedefleri olan Sam Marshall ile karşılaşırlar ama Sam, çocukları kullanarak onların intikam planını bozmayı başarır.

Sam'in komutasındaki Amerikalı askeri birlik; hem bir güç odağı olarak o coğrafyada bulunmakta, hem de oranın yerel halkı üzerinden organ ticareti yapmaktadır. Amerikalı askerler, insanları esir almak için bir düğünü basar ve çatışma çıkarır. Çıkan çatışmada, Leyla'nın eşi de dahil olmak üzere pek çok insan öldürülür ve esir alınır.

Polat ve çetesinin Sam'e yaptığı suikast girişimi, düğünde yaşadıklarının intikamını almak isteyen birinin bombalı intihar eylemi sonucunda bozulur. Başarısız suikast girişimi nedeni ile çıkan çatışma sonucunda Sam, Polat ve çetesini yakalanması için daha şiddetli yollara başvurur. Amerikalılardan intikam almak isteyen Leyla; Polat ve

çetesini, onları ele geçirmek için her türlü şiddet eylemini kullanmayı göze alan Amerikalı askerlerin elinden kurtarır. Kısa süre sonra Polat ve çetesi, Sam'e bombalı suikast girişiminde bulunur ve gerçekleşen patlama sonucunda Sam'in öldüğüne ikna olurlar. Sam ölmez ve Türkiye'ye dönme hazırlığında olan çetenin saklandığı köye baskın düzenler. Çıkan kanlı çatışma sonucunda Sam ve askerleri, Polat ve çetesi tarafından öldürülür.

4.3.1. Şiddet içeriği

Filmde toplam 99 şiddet eylemi tespit edilmiştir. Bu eylemlerin %86.87'si fiziksel(86), %4.04'ü sözel(4), %4.04'ü fiziksel/sözel(4), %4.04'ü fiziksel duygusal(4), %1.01'i duygusal şiddet eylemleridir(1).[156]

Fiziksel şiddet eylemlerinin; %45,35'i öldürme/cinayetlerden, %13.95'i kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektirecek saldırılardan, %10.47'si mala/mülke zarar veren eylemlerden, %6.98'i itme kakmalardan, %6.98'i işkencelerden, %3.49'u dövme eylemlerinden, %2.33'ü, alıkoyma eylemlerinden, %2.33'ü güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama eylemlerinden, %1.16'sı intihardan, %1.16'sı cerrahi müdahalelerden, %1.16'sı bir grup insanın ölmesine ve yaralanmasına sebep olan silahlı saldırı eyleminden, %1.16'sı alıkonan kişiye işkence edilmesinden oluşmaktadır.[157]

Sözel şiddet eylemlerinin %50'si tehdit edici/meydan okuyucu, %25'i kötü niyetli, %25'i yerleşik kurallara aykırı olan söz-eylemlerdir.[158]

Fiziksel/Sözel şiddet eylemlerinin tamamı güç kullanma tehdidi ile kişileri bir davranışa zorlama eylemleridir.[159]

Fiziksel/duygusal şiddet eylemlerinin %75'i güç kullanarak korkutma ve tehdit etme eylemlerinden, %25'i korkutma sonucu kazaya neden olan davranışlardan oluşmaktadır.[160]

---

[156] Tablo 34
[157] Tablo 36
[158] Tablo 37
[159] Tablo 39
[160] Tablo 40

Bütün şiddet eylemlerinin %66.6'sı toplu çatışmaların içerisinde ortaya çıkmıştır.

Şiddet eylemlerine kaynak-yön ilişkisi doğrultusunda bakıldığında; eylemlerin %77.78'inin bireysel, %22.2'sinin kolektif şiddet eylemleri olduğu görülmektedir.[161]

Bireysel şiddet eylemlerinin; %87'si fiziksel, %5.19'u sözel, %3.9'u fiziksel/duygusal, %2.6'sı fiziksel/sözel, %1.3'ü duygusal şiddet eylemleridir.[162]

Kolektif şiddet eylemlerinin; %86.36'sı fiziksel, %9.09'u fiziksel/sözel, %4.55'i duygusal/ fiziksel şiddet eylemleridir.[163]

Bütün şiddet eylemlerinin %66.6'sının faili erkeklerdir. %2.02'sinin faili kadın olan şiddet eylemlerinin kalan %22.2'sinin faili çeşitli topluluklar ve çetelerdir.[164]

Şiddet eylemlerine maruz kalan kişilerin; %65.65'i erkek, %6.06'sı kadınlardır. Eylemlerin %27.27'sinin mağduru çeşitli gruplar olan filmde, saldırgan davranışların %1.01'inin bir mağduru bulunmamaktadır.[165]

Filmde yer alan şiddet eylemlerinin %93,94'ü doğrudan görsel ve işitsel olarak, %2.02'si sadece faile yer verilerek, %2.02'si eylemin bir kısmı gizlenerek, %1.01'i sadece kurbana yer verilerek, %1.01'i metin ya da araçların yardımı ile sunulmuştur.[166]

4.3.2.Şiddetin işlevi

Film, 2003'te Kuzey Irak'ta bulunan Türkiye askerlerine, Amerikalı askerlerin baskın yapması ile gerçekleşen Çuval Olayı'nı göstererek başlar. O baskında bulunan rütbeli askerlerden birinin Polat Alemdar'a mektup yazıp, intihar etmesi ile Polat ve çetesi intikam almak üzere yola çıkar. Amerikalı askerlerin baskını ve subayın intiharı, olayları tetikleyen iki önemli şiddet eylemidir. Bu baskın ve baskın sırasında olayları anlatan dış ses yardımı ile iyi ve kötü çatışmasındaki kötünün inşası başlar.

[161] Tablo 35
[162] Tablo 41
[163] Tablo 42
[164] Tablo 43
[165] Tablo 43
[166] Tablo 48

İkinci çatışma Polat ve çetesinin, sınırı geçerken yollarının kesilmesi ile gerçekleşir. Araçlarından indirilen Polat ve çetesi, 4 Kürt askerini öldürür. Bu çatışma ana karakterler hakkında bilgi verici niteliktedir. Üzerilerine tüfekler doğrultulmuş olmasına rağmen, hiç zarar görmeden durumu lehlerine çevirirler. Böylece Polat ve çetesinin çatışma konunda deneyimli olduğu ve soğukkanlılıkla insan öldürebildiği gösterilmiştir.

Amerikalı askerlerin, bölgede hakimiyet kurma ve alıkoydukları kişiler üzerinden organ ticareti yapma amacı ile bir düğüne baskın yapması önemli şiddet olaylarından biridir. Baskında eşi öldürülen Leyla'nın filmde önemli bir karaktere dönüşmesinin temeli atılır. Leyla, Amerikalılardan intikam alma arzusu ile Polat ve çetesine yardımcı olacaktır. Baskında gerçekleşen alıkoyma, öldürme, yaralama, dövme gibi fiziksel şiddet eylemleri "kötü"nün pekiştirilmesini sağlamaktadır. Alıkoyulan kişilere işkence uygulanması ve organ ticareti yapıldığının dile getirilmesi de aynı amaçla kullanılmıştır.

Alıkoyulan insanları kurşuna dizen ve buna karşı çıkan bir diğer Amerikalı askeri de öldüren Dante'nin kana susamışlığı, bu baskın sonrasında gösterilmiştir.

İyi ve kötünün inşası Polat'ın ve hedefleri olan Sam Marshall'ın ilk karşılaşmasında devam eder. Polat ve Sam karşı karşıya geldiğinde Polat, Sam'i önceden yerleştirdikleri patlayıcıları kullanmakla tehdit eder. Bunun karşılığında Sam, bulundukları yere bir grup çocuk getirtir. Polat'ın çevrede çocuklar varken patlatıcıyı kullanmaktan vazgeçmesi "iyi"yi, Sam'in tehdidi engellemek için çocukları kullanması ve onları tehlikeye atması "kötü"yü pekiştirir.

Polat ve çetesinin Sam'e hazırladığı suikast girişimi, düğündeki şiddeti yaşayan birinin intikam almak için intihar saldırısı düzenlemesi ile başarısızlığa uğrar. Leyla'nın, Polat ve çetesi ile ilk karşılaşması, suikast girişimi sonrası çıkan çatışma sonucunda gerçekleşir. Kısa süre sonra Leyla, Polat ve çetesinin Amerikalı askerlerden kaçmasına yardım eder. Bu çatışma ve baskın eylemleri, Leyla'yı Polat'ın çetesine dahil eder.

Polat ve çetesinin ikinci suikast girişiminin sadece bir kısmı gösterilir. Çete, Sam'e hediye olarak gönderilen piyanoya ulaşmak için, piyanoyu taşıyan trene gizlice girer. Daha sonraki bir sahnede, işçilerin çıkardığı sesten rahatsız olan Sam, işçileri azarlar ve piyanosuna doğru ilerler. Rüzgarın etkisi ile notaların yazılı olduğu kağıt düşer ve bombayı tetikler. Sam'in öldüğüne ikna olan çete İstanbul'a dönüş hazırlıklarına başlar

ama bulundukları yer Amerikalı askerler tarafından basılır. Filmin son toplu çatışma sahnesi olan bu baskında çok sayıda sivil ve yerleşim yeri hasar görür.

Leyla, Dante'yi öldürerek peşinde olduğu intikamı kısmen alır ve Sam tarafından ağır şekilde yaralanır. Polat'ın Sam'i bulması ile ikisi arasında ateşli silahların, bıçakların , tekmelerin ve yumrukların yer aldığı 73 çekimden oluşan kavga başlar. Sam'in ölmesi ile sonuçlanan bu kavganın sonu aynı zamanda çatışmanın da sonudur. Polat, çuval olayının, işkence ve baskıya maruz kalan yerel halkın ve Leyla'nın intikamını almış olur. Kötüler, iyiler tarafından şiddet ile cezalandırılmıştır.

Filmde yoğun bir biçimde kullanılan fiziksel şiddet eylemleri; olay arasında neden-sonuç ilişkisi kurmakta, karakter tanıtılmasında ve izleyicinin heyecanını belirli bir noktada tutmakta kullanılmıştır.

İyi olarak inşa edilen karakterlerin şiddet eylemlerinin arkasında öç alma arzusu, kötü olarak inşa edilen karakterlerin şiddet eylemlerinin arkasında denetim ve kontrol altına alma, kana susamışlık bulunmaktadır.

Oldukça az miktarda olmasına rağmen, sözel şiddet eylemleri ve duygusal sonuçları olan şiddet eylemlerinin büyük kısmı tehdit ve korkutma şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu eylemler, uygulayanları güçlü ya da acımasız göstermek için kullanılmıştır.

4.4.Recep İvedik

Yönetmen : Togan Gökbakar

Senaryo : Şahan Gökbakar, Serkan Altuniğne

Görüntü Yönetmeni : Ertunç Şenkay

Müzik : -

Oyuncular : Şahan Gökbakar, Fatma Toptaş, Tuluğ Çizgen, Hakan Bilgin, Nedim Doğan

Yapım : Özen Film, Aksoy Film

Yılı : 2007

Süre : 100 dakika

Konu : İstanbul'un kenar mahallelerinden birinde yaşayan Recep, Muhsin'in yolda düşürdüğü cüzdanı alır ve evine döner. Televizyonda izlediği bir haber aracılığı ile Muhsin'in Antalya'da bir otel zincirinin sahibi olduğunu öğrenen Recep, cüzdanı Muhsin'e vermek için Antalya'ya gider ve cüzdanı sahibine teslim eder. Recep'in davranışından etkilenen Muhsin, Recep'i otelinde bir hafta misafir etmek ister. Teklifi reddeden Recep, otele yeni gelen grubun içinde çocukluk aşkı olan Sibel'i görür ve otele geri dönerek Muhsin'in teklifini kabul eder.

Sibel ile arası bozuk olan Ahmet, ilişkisini onarmak için Sibel ve annesinin tatil masraflarını karşılamaktadır. Sibel'in, Ahmet ile birlikte olmak istememesine rağmen; Sibel'in annesi, Sibel'i Ahmet ile evlendirmek ister.

Recep, otelde kaldığı süre boyunca; bir yandan kendisini hatırlamayan Sibel'e yaklaşamaya çalışır, diğer yandan kendisini hoş karşılamayan müdür ile çatışır. Recep, harcadığı çabalar sonucunda Sibel ile arkadaşlık kurmayı başarır ama Sibel, Recep'i otelden ayrıldığında hatırlar.

4.4.1. Şiddet içeriği

Filmde toplam 108 şiddet eylemi tespit edilmiştir. Bu eylemlerin; %52.78'i sözel (57), %37.96'sı fiziksel(41), %4.63'ü duygusal(5), %1.85'i ekonomik(2), %1.85'i sözel duygusal(2), %0.93'ü fiziksel/duygusal şiddet (1) eylemleridir.[167]

Fiziksel şiddet eylemlerinin; %29.27'si itme-kakma, %26.83'ü dövme, %14.63'ü kirletme/çöp atma, %9.76'sını güç kullanarak bir davranışa zorlama, %7.32'si el şakaları, %4.88'i mala/mülke zarar verme, %4.88'i kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırı, %2.44'ü fiziksel taciz davranışlarından oluşmaktadır.[168]

Sözel şiddet eylemlerinin; %36.84'ü yerleşik kurallara aykırı olan, %26.32'si taciz edici, %22.81'i tehdit edici/meydan okuyucu, %8.77'si gülünç duruma düşürücü, %3.51'i teşhir edici söz-eylemlerdir. %1.75'inin ise yönü bulunmamaktadır.[169]

Duygusal şiddet eylemlerinin; %60'ı istenmeyen davranışa zorlama, %20'si göz ardı etme/ yok sayma, %20'si söz hakkı tanımama şeklinde gerçekleşmiştir.[170]

Ekonomik şiddet eylemlerinin %50'si işten çıkarma, %50'si çalışana fazladan sorumluluk yükleme eylemleridir.[171]

Sözel/duygusal şiddet eylemlerinin %50'si yerleşik kurallara aykırı olan suçlamalardan, %50'si aşağılayarak tehdit etme eylemlerinden oluşmuştur.[172]

Filmdeki şiddet eylemlerine kaynak-yön ilişkisi açısından bakıldığında; %81.48'inin bireysel, %7.41'inin yakın çevreye yönelik, %7.41'inin aile içi %2.78'inin kolektif, %0.93'ünün hayvanların insanlara uyguladığı şiddet eylemleri olduğu görülmektedir.[173]

Aile içi şiddet eylemlerinin; %37.5'i sözel, %37.5'i duygusal, %25'i fiziksel şiddet eylemleridir.[174]

---

[167] Tablo 50
[168] Tablo 52
[169] Tablo 53
[170] Tablo 54.
[171] Tablo 57
[172] Tablo 55
[173] Tablo 51
[174] Tablo 58

Bireysel şiddet eylemlerinin %55.68'i sözel, %42.05'i fiziksel, %2.27'si sözel/duygusal şiddet eylemleridir.[175]

Kolektif şiddet eylemlerinin %33.3'ü fiziksel, %33.3'ü duygusal, %33.3'ü fiziksel/duygusal şiddet eylemleridir.[176]

Yakın çevreye yönelik şiddet eylemlerinin %50'si sözel, %25'i duygusal, %25'i ekonomik şiddet eylemleridir.[177]

Cinsiyet gruplarına göre şiddet eylemlerinin dağılımına bakıldığında; eylemlerin %80.5'inin failinin erkekler, %15.74'ünün failinin kadınlar olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra eylemlerin %66.74'ünün mağduru erkek, %25'inin mağduru kadınlardır.[178]

Şiddet eylemlerinin %90.74'ü doğrudan görsel ve işitsel olarak, %5.56'sı sadece failin gösterilmesi ile, %1.85'i metinler ve araçlar yardımı ile, %0.93'ü sadece kurbanın gösterilmesi ile, %0.93'ü işitsel olarak sunulmuştur.[179]

4.4.2.Şiddetin işlevi

Karakolda başlayan filmde komiser, Recep'in alkol muayenesinden kaçtığını ve polisleri tartakladığını dile getirir. Şiddet eylemi, izleyiciye diyalog sırasında sunulmuştur ve bu şiddet eylemi ile Recep'in otorite ve düzen karşıtı tavrı gösterilir. Aynı zamanda Recep'in şiddet uygularken karşısındakinin kimliğini önemsemediği gösterilmiş olur.

Filmde yer alan şiddet eylemlerinden 75 tanesinin faili Recep'tir. Bu eylemler ile Recep'in fiziksel şiddet eylemlerinden kaçınmadığı, çevreyi kirletmekten çekinmediği ve yargılayıcı , azarlayıcı, aşağılayıcı, alay edici saldırgan tavırlara sıkça başvurduğu gösterilmiştir.

Filmde yer alan önemli şiddet eylemlerinden biri, Muhsin'in cüzdanını düşürmesi sonucunda gerçekleşir. Recep, düşen cüzdanı evsiz bir adamın almasını engellemek için

[175] Tablo 59
[176] Tablo 61
[177] Tablo 62
[178] Tablo 63
[179] Tablo 68

tehdit edici/ meydan okuyucu şiddet söz-eylemine başvurur. Recep'in cüzdanı yerden alması, Antalya'ya yapacağı yolculuğun ilk adımıdır.

Recep'in Antalya yolunda uğradığı Karaambar Kamyoncular Derneği Dinlenme Tesisi'nde ortaya çıkan sözel ve fiziksel şiddet eylemleri, Recep'in bu derneğe üye olmasına neden olur. Recep, Antalya'da kaldığı otelin müdürü tarafından kovulduğunda bu derneğin yardımı ile otel müdürünü tehdit ederek otele geri dönecektir. Derneğe üye olmasını sağlayan şiddet eylemleri, olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisinde yeri olan sayılı şiddet eylemlerindendir.

Sibel ve Recep'in oteldeki ilk iletişimi, bir arının havuz kenarında Recep'e saldırması ile gerçekleşir. Arıdan kurtulmaya çalışan Recep, Sibel'i havuza düşürür. Sibel, çocukluk arkadaşı Recep'i hatırlamaz ve onu azarlar. Sibel'i suya düşürmesi ile ortaya çıkan olumsuz durum, Recep'in Sibel'e yakınlaşmasını zorlaştırır ama Recep'in yakınlaşma çabasından vazgeçmemesi, Sibel'in zamanla sertliğini kaybetmesine ve Recep ile arkadaş olmasına neden olur.

Sibel'in hayatından memnuniyetsizliği, aile içi şiddet eylemleri ile gösterilmiştir. Annesi, Sibel'i istemediği bir insan ile evlenmesi için yönlendirmektedir. Sibel ve annesinin arasındaki çatışmayı gösteren şiddet eylemlerinin temelinde bu yönlendirme bulunmaktadır.

Faili Recep olan, doğrudan görsel ve işitsel olarak gösterilen sözel ve fiziksel şiddet eylemlerinin tamamı mizah öğesi olarak kullanılmıştır. Filmde yer alan şiddet eylemlerinin çok büyük bir kısmının failinin Recep olması ve bu eylemlerin çoğunun olay örgüsünde etkisinin olmaması, filmde şiddet eylemlerinin temel işlevinin mizah olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Recep'in karakterini tanımlayan şiddet eylemleri, abartılarak karikatürize edilmiş bir karakteri ortaya çıkarmaktadır. Böylece karakteri tanıtmaya yönelik olan şiddet eylemleri, mizah öğelerini de üretmiş olur.

Recep'in homofobik tutumu[180]ve eşcinsel kamyon şoförünün tacizci davranışları filmin eşcinselliği ve eşcinselleri aşağılayarak mizah öğesi haline getirdiğini göstermektedir.

[180] Bu tutum, diyaloglar ve el hareketleri ile gösterilmiştir. "…Ben delikanlı bir insanım.Bel hizasından gecenin köründe böyle beyaz bir kamış girince ve üfle komutu gelince…", "Göndermeyen top olsun mu?", "Seks manyağı tombik!" gibi cümleler ve eşcinselliği aşağılayıcı el hareketlerinin kullanımı bu tutumun gösterilmesine dair verilebilecek örnekler arasındadır.

Homofobik tutum sonucunda ortaya çıkan şiddet eylemlerinin ve karikatürize edilmiş eşcinselliğin filmdeki şiddeti filmin dışına taşıdığı söylenebilir çünkü hem söz-eylemler ile, hem de eşcinsel şoför örneğinin olumsuzluğu ile eşcinsellik toplumdışı bir durummuş gibi gösterilmiş ve küçük düşürücü bir kalıba sokulmuştur.

4.5.Recep İvedik 2

Yönetmen : Togan Gökbakar

Senaryo : Şahan Gökbakar, Serkan Altuniğne, Togan Gökbakar

Görüntü Yönetmeni : Ertunç Şenkay

Müzik : Oğuz Kaplangı

Oyuncular : Şahan Gökbakar, Gülsen Özbakan, Efe Babacan, Çağrı Büyüksayar, Zeynep Çamcı

Yapım : Özen Film, Aksoy Film

Yılı : 2008

Süre : 107 dakika

Konu : Recep'in ninesi olan Pakize, Recep'e üç görev verir. Bu görevler; iş bulmak, eş bulmak ve toplumda saygınlık kazanmaktır. İş bulma çabaları başarısızlığa uğrayan Recep; Pakize'nin ısrarları sonucunda, dedesinin kurduğu ve kuzeninin yönettiği şirkete gider ve yönetici olarak işe başlar. Şirketin, Japonyalı bir şirketle yaptığı önemli bir anlaşmada etkin bir rol oynar ve böylece saygınlık kazanarak, Pakize'nin kendisine verdiği bir diğer görevi de başarıyla tamamlar. Üç görevden ikisini tamamlayan Recep, eş bulma konusunda başarısız olur. Fakat başarısızlığını Pakize'den gizlemek için çalışanlarından birini kadın kılığına sokarak, ölmek üzere olan Pakize'yi kandırmayı başarır.

4.5.1. Şiddet içeriği

Filmde toplamda 108 şiddet eylemi yer almaktadır. Bütün şiddet eylemlerinin %49.07'si fiziksel(53), %45.37'si sözel(49), %2.78'i duygusal(3), %2.78'i ekonomik(3) şiddet eylemleridir.[181]

[181] Tablo 69

Fiziksel şiddet eylemlerinin; %52.83'ü itme-kakma, %15.09'u el şakaları, %15.09'u mala/mülke zarar verme, %7.55'i dövme, %3.77'si fiziksel taciz, %3.77'i küçük hasarlara yol açan saldırı, %1.89'u kirletme/çöp atma eylemlerinden meydana gelmiştir.[182]

Sözel şiddet eylemlerinin; %36.732ü taciz edici, %22.45'i yerleşik kurallara aykırı olan, %18.37'si gülünç duruma düşürücü, %14.29'u tehdit edici/meydan okuyucu, %6.12'si teşhir edici, %2.04'ü kötü niyetli olan söz-eylemleridir.[183]

Duygusal şiddet eylemlerinin %33.3'ü aşağılama, %33.3'ü istenmeyen davranışa zorlama, %33'ü yalnız bırakma/dışlama eylemlerinden oluşmaktadır.[184]

Ekonomik şiddet eylemlerinin %66.6'sı çalışana fazla sorumluluk yükleme, %33.3'ü işten çıkarma şeklinde gösterilmiştir.[185]

Filmdeki şiddet eylemlerine kaynak-yön ilişkisi açısından bakıldığında; %53.70'inin bireysel, %26.85'inin yakın çevreye yönelik, %18.52'sinin aile içi, %0.93'ünün kolektif şiddet eylemleri olduğu görülmektedir.[186]

Aile içi şiddet eylemlerinin %64.29'u sözel, %21.43'ü fiziksel, %14.29'u duygusal şiddet eylemleridir.[187]

Bireysel şiddet eylemlerinin %53.45'i fiziksel, %46.55'i sözel şiddet eylemleridir.[188]

Filmde yer alan tek kolektif şiddet eylemi, çalışanların patronu dışlaması ile gerçekleşen duygusal şiddet eylemidir.[189]

Yakın çevreye yönelik şiddet eylemlerinin; %44.83'ü fiziksel, %44.83'ü sözel, %10.34'ü ekonomik şiddet eylemleridir.[190]

---

[182] Tablo 71
[183] Tablo 72
[184] Tablo 73
[185] Tablo 74
[186] Tablo 70
[187] Tablo 75
[188] Tablo 76
[189] Tablo 77
[190] Tablo 78

Cinsiyet gruplarına göre şiddet eylemlerinin dağılımına bakıldığında; eylemlerin %81.48'inin failinin erkekler, %17.59'unun failinin kadınlar olduğu görülmektedir. Şiddet eylemlerinin %67.59'u erkeklere, %27.9'u kadınlara yöneliktir.[191]

Filmde yer alan bütün şiddet eylemlerinin; %95.37'si doğrudan görsel ve işitsel olarak, %2.78'i sadece failin gösterilmesi ile, %0.93'ü sadece sonucun gösterilmesi ile, %0.93'ü metinler ve araçlar yardımı ile sunulmuştur.[192]

4.5.2.Şiddetin işlevi

Recep İvedik 2'de de şiddet eylemlerinin büyük kısmı mizah öğesi olarak kullanılmıştır. Recep'in, ninesi Pakize İvedik'in yanına gitmesi, Pakize'nin isteği üzerine iş aramaya başlaması, dedesinin şirketinde yönetici olarak çalışmaya başlaması çeşitli şiddet eylemleri doludur.

Recep'in yanı sıra Pakize karakterinin tanıtımında da şiddetin önemi vardır. Pakize'nin saldırgan ve ağzı bozuk tavrı Recep ile benzerliğini göstermektedir.

Recep'in telefonla yaptığı iş başvurularında yerleşik kurallara aykırı ve tehdit edici söz eylemler kullanır. Başladığı işlerde de müşterilere ya da patronlara uyguladığı fiziksel ve sözel şiddet eylemleri, giriştiği işlerde başarısız olmasına neden olur.

Pakize'nin, Recep'i baskı ile kuzeninin yanına yollaması filmin ilerleyişinde önemli etkiye sahip şiddet eylemlerinden biridir. Recep, bu baskı sonucunda istemeyerek de olsa kuzeninin yanına gider ve sözel şiddet uygulayarak kendisini kuzenine kabul ettirir. Bundan sonrası Recep'in iş hayatında başına gelenleri göstermektedir. İş yerinde otoriter bir konuma sahip olur ve çalışanları ya da kendini gülünç duruma düşüren şiddet eylemleri ortaya çıkar.

Aralarında işyeri bağlantısı bulunan kişilerin birbirilerine uyguladığı şiddet eylemleri, filmde yer alan bütün şiddet eylemlerinin %26.85'ini (29) oluşturmaktadır. Şiddet eylemlerine maruz kalanların içinde bulundukları duygusal durum, net bir biçimde

[191] Tablo 79
[192] Tablo 84

gösterilmemiştir. Duygusal etkinin ve etkiye bağlı tepkinin eksikliği ise, bu eylemlerin mobbing olarak tanımlanmasını güçleştirmektedir.

Pakize'nin isteği üzerine sevgili arayışına giren Recep, saldırgan tavırları nedeni ile bu girişimlerinde de başarısız olur. Hem şirkette çok sayıda kadın çalışanın olması, hem de Recep'in kadınlarla ilişki kurma çabası, mağduru kadın olan şiddet eylemlerinin bir önceki filme göre daha fazla ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Japon şirketi ile anlaşma sürecinde olan şirketin başarısı, şiddet eylemi yardımı ile sağlanmıştır. Recep'in saldırgan tavrı anlaşmanın yapılmasına neden olur ve Recep iş alanındaki başarısını kanıtlar. Pakize'nin, kendisinden istediği gibi saygınlığa ulaşır.

Olayların gelişmesinde tetikleyici etkiye sahip olan Pakize'nin istekleri, şiddet eylemleri aracılığı ile sonuçlanır. Recep saldırgan tavrı ile işe girer ve saygınlık kazanır. Evlenecek birini bulma çabası ise, yine saldırgan tutumu nedeniyle başarısız olur.

Bazı karakterlerin kadınlara ve eşcinsellere yönelik aşağılayıcı tutumları, şiddeti filmin dışına taşımaktadır. Recep ve Ali Kerem'in interneti "karı-kız" düşürme alanı olarak görmesi, Recep'in kısa saçlı yogi kadını erkek olarak tanımlaması, yoga salonunu "sosyetik karıların" bulunduğu bir mekan olarak görmesi, fiziksel tacizde bulunması, Pakize'nin Recep'i "gey misin, top musun?" diyerek aşağılaması bu saldırgan tavırlara verilebilecek örnekler arasındadır.

Filmde yer alan 108 şiddet eyleminin; %68.51'inin (74) faili Recep, %10.18'inin (11) faili Pakize'dir. Şiddet eylemlerinin %94.4'ünün (102) gülünç bir durum yaratması göz önünde bulundurulduğunda, güldürme amacı ile üretilen şiddet eylemlerinin büyük bir bölümünün Recep ve Pakize aracılığı ile ortaya çıktığı görülmektedir. İlk filmde olduğu gibi Recep İvedik 2'de de şiddet eylemlerinin çoğu, durumlar ve olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi yaratmamaktadır. Neden-sonuç ilişkisinin yokluğu, şiddet eylemlerinin ve etkilerinin sadece içinde bulundukları sahne ile sınırlanmasına yol açar. Bu durum, çoğu şiddet eyleminin mizah öğesi olmaktan başka bir işlevi olmadığını göstermektedir.

5.Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışmada; Fetih 1453'te 233, G.O.R.A.'da 120, Kurtlar Vadisi: Irak'ta 99, Recep İvedik'te 108 ve Recep İvedik 2'de 108 adet olmak üzere toplam 668 şiddet eylemi tespit edilmiştir.

Fiziksel Şiddet: Filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin %67.81'i (453) fiziksel boyutu olan şiddet eylemi içermektedir. Fiziksel boyutu olan şiddet eylemlerinin filmlerdeki dağılımına bakıldığında;

- *Fetih 1453*'teki fiziksel şiddet eylemlerinin tüm fiziksel şiddet eylemlerine oranının %46.36 (210),
- *G.O.R.A.*'daki fiziksel şiddet eylemlerinin tüm fiziksel şiddet eylemlerine oranının %11.92 (54),
- *Kurtlar Vadisi: Irak*'taki fiziksel şiddet eylemlerinin tüm fiziksel şiddet eylemlerine oranının %20.75 (94),
- *Recep İvedik'teki* fiziksel şiddet eylemlerinin tüm fiziksel şiddet eylemlerine oranının %9.27 (42),
- *Recep İvedik 2*'deki fiziksel şiddet eylemlerinin tüm fiziksel şiddet eylemlerine oranının %11.70 (53), olduğu görülmektedir.

Filmlerdeki fiziksel şiddet eylemleri çoğunlukla maruz kalana doğrudan zarar vermeye yönelik olan şiddet eylemleridir. Kullanım sıklığı doğrultusunda öne çıkan fiziksel şiddet eylemleri; öldürme (182), dövme(37), itme-kakma (51) eylemleridir.

Sözel Şiddet: Şiddet eylemlerinin %33.48'inde şiddet içerikli söz-eylemler bulunmaktadır. Sözel şiddet eylemlerinin en sık kullanıldığı filmler; *G.O.R.A. , Recep İvedik* ve *Recep İvedik 2*'dir. Şiddet içerikli söz-eylemlerin filmler içinde dağılıma bakıldığında ;

- %10.55'inin *Fetih 1453*'te (21),
- %31.16'sının *G.O.R.A.*'da (62),
- %4.02'sinin *Kurtlar Vadisi: Irak*'ta (8),
- %29.65'inin *Recep İvedik*'te (59),
- %24.62'sinin *Recep İvedik 2*'de (49) ortaya çıkmış olduğu görülmektedir.

Türlerine göre değerlendirme yapıldığında, filmlerde en sık karşılaşılan sözel şiddet eylemlerinin; yerleşik kurallara aykırı olan[193], tehdit edici[194] ve taciz edici[195] söz-eylemler olduğu görülmektedir. En az görülenler ise; şüpheye dayalı olan[196] ve sert tartışmalara neden olan[197] söz-eylemlerdir. Bu veriler ise; sert eleştirilerin, önyargıya dayalı eleştirilerin, azarlamaların, saygı sınırlarını aşan söz-eylemlerin, rahatsızlık veren söz-eylemlerin, tehditkar biçimde uyarmaya ve meydan okumaya yönelik söz-eylemlerin daha sık kullanıldığını göstermektedir.

Duygusal Şiddet: Filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin %3.89'unun (26) duygusal boyutu bulunmaktadır. Duygusal boyutu olan şiddet eylemlerinin filmlere göre olan dağılımına bakıldığında;

- %7.69'unun *Fetih 1453*'te (2),
- %26.92'sinin *G.O.R.A.*'da (7),
- %19.23'ünün *Kurtlar Vadisi: Irak*'ta (5),
- %30.77'sinin *Recep İvedik*'te (8),
- %11.54'ünün *Recep İvedik 2*'de (3) bulunduğu görülmektedir.

Filmlerde en sık görülen duygusal şiddet eylemleri; kişileri istenmeyen davranışa zorlama (7) ve tehdit etme/korkutma eylemleridir (7). Özellikle fiziksel ya da sözel şiddet eylemleri ile birlikte ortaya çıkan duygusal şiddet eylemleri, şiddete maruz kalan kişinin içinde bulunduğu durumu da göstermektedir. Böylece şiddet eylemleri sadece bazı karakterlerin uyguladığı bir eylem olmaktan çıkmakta ve sonuçları olan eylemler haline gelmektedir. Örnek olarak; atılan bir tokat ya da edilen bir hakaret, sadece çatışma göstermek ya da güldürmek amaçlı değildir. Darbeye ya da hakarete maruz kalan kişinin karşılaştığı eylem sonucundaki tavrını/durumunu gösterme amacını da taşımaktadır. İncelenen filmlerdeki duygusal boyutu olan şiddet eylemlerinin seyrekliği, şiddet eylemlerinin sonuçlarına ya da etkilerine çok fazla yer verilmediğini söylemeyi mümkün kılmaktadır.

[193] Toplamda 43 şiddet eylemi.
[194] Toplamda 44 şiddet eylemi.
[195] Toplamda 41 şiddet eylemi.
[196] Toplamda 1 şiddet eylemi.
[197] Toplamda 2 şiddet eylemi.

Ekonomik Şiddet: Filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin %0.89'u (6) ekonomik boyutu olan şiddet eylemleridir. Ekonomik şiddet içerikli eylemlerine G.O.R.A.'da (1), Recep İvedik'te (2) ve Recep İvedik 2'de (3) rastlanmıştır. Bu eylemler mizah öğesi olarak kullanılmıştır.

Kaynak - Yön İlişkisi: Şiddet eylemleri, kaynak-yön ilişkisi doğrultusunda incelendiğinde filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin;

- %68.56'sının (458) bireysel şiddet eylemlerinden,
- %19.16'sının (128) kolektif şiddet eylemlerinden,
- %7.34'ünün (49) yakın çevreye yönelik şiddet eylemlerinden,
- %4.79'unun (32) aile içi şiddet eylemlerinden oluştuğu görülmektedir.

İncelenen filmlerde tespit edilen şiddet eylemlerinin büyük bir bölümü arkadaşlık, akrabalık, komşuluk, işyeri paylaşımı gibi ilişkileri olmayan bireyler arasında gerçekleşmiştir. Bireysel şiddet eylemleri, filmlerin her birinde en yoğun olarak bulunan kaynak-yön ilişkisine sahip şiddet eylemleridir.

Kaynak-yön ilişkisi, filmlerin içerikleri ile doğrudan ilişkilidir. Şiddeti uygulayanlar ve şiddete maruz kalanlar, filmin konusu ile sınırlanır. Örnek olarak; içinde herhangi bir aile yapısı bulunmayan bir filmde aile içi şiddet eylemlerine rastlamak beklenemez. Buna rağmen, her ne kadar konuları farklı olsa da filmlerde istisnasız olarak bireysel şiddet eylemleri en sık görülen şiddet eylemleridir. Bu durum; hem şiddet eylemlerinin işlevi, hem de şiddet eylemlerinde yer alan kişilerin önemi/önemsizliği ile alakalıdır. Şiddeti uygulayanların ve şiddete maruz kalanların birbirilerine yabancı olması, dikkati şiddet eylemlerinin kendisine çekmektedir. Sadece şiddet eylemini gösterebilmek için filme kişilerin [198] eklenmesi, bu filmlerde sıkça kullanılan bir yöntem olarak görülmektedir. Böylece bazı şiddet eylemlerinin; daha az rahatsız edici, daha heyecan verici ya da daha komik eylemlere dönüştüğü düşünülebilinir.

Kaynak-yön ilişkisine cinsiyet doğrultusunda da bakılabilinir. Bu doğrultuda şiddet eylemlerinin;

- %74.10'unun (495) failinin erkekler,

[198] Filmdeki işlevi çatışmada ölmek, yaralanmak, gülünç durma düşmek, vs. olan tipler.

- %62.87'sinin (420) mağdurunun erkekler,
- %6.74'ünün (45) failinin kadınlar,
- %11.08'inin (74) mağdurunun kadınlar olduğu görülmektedir.

Şiddet eylemlerine cinsiyet grupları doğrultusunda bakıldığında, şiddet eylemlerinin türleri arasında belirgin bir farklılık olmadığı görülmektedir. Faillerin ve mağdurların büyük bir bölümü erkeklerdir. Hem erkek karakter ve tiplerin sayısı kadınlara göre daha fazladır, hem de filmlerdeki şiddet içeriği büyük oranda erkeğe ait bir alan olarak üretilmiştir. Bu durum ise, filmlerdeki erkek egemenliğini göstermektedir.

Filmlerin mizah içerikli olanlarında (G.O.R.A.,Recep İvedik ve Recep İvedik 2) eşcinsellik mizah unsuru haline getirilmiştir. Bu filmlerde karikatürize edilen ve aşağılanan eşcinsellik, anormallik olarak gösterilerek toplum dışına itilmiştir.

Gösterim Şekillerine Göre Şiddet: Filmlerde şiddet eylemlerinin nasıl gösterildiğine bakıldığında, eylemlerin ve eylemde yer alan kişilerin doğrudan gösterilmesinin en sık kullanılan gösterim şekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır[199]. Bütün şiddet eylemlerinin %83.68'inde şiddet eylemleri, doğrudan görsel ve işitsel görsel olarak bulunmaktadır.

Diğer gösterim şekilleri, filmlere göre değişiklik göstermektedir. Şiddet eylemlerinin %5.09'unda sadece fail gösterilmiş, %2.25'inde şiddet eylemleri metinler aracılığı ile sunulmuştur. %6.89'unda sadece failin gösterildiği eylemler, %1.35'inde sadece sonucu gösterilen eylemler, %0.45'inde sadece işitsel olarak sunulan eylemler ve %0.30'unda bir kısmı gizlenen eylemler bütün filmlerde bulunmamaktadır. Örnek olarak; G.O.R.A. ve Recep İvedik 2'de sadece mağdurun gösterildiği şiddet eylemleri yer almazken, Fetih 1453'te diğer filmlere göre daha sık kullanılmıştır. Bunun nedeni, savaşın kaotik ortamını yansıtma çabası olarak görülebilinir.

Şiddetin İşlevi: Şiddet eylemlerinin işlevlerine bakıldığında, filmler arasında çeşitli benzerlikler ve farklılıklar görülmektedir.

- Şiddet eylemleri, incelenen bütün filmlerde karakterleri tanıtmak, onlar hakkında bilgi vermek için kullanılmıştır.

[199] Tablo 14, 33, 48, 68 ve 84'te filmler içindeki oranlar açık bir biçimde görülebilinir.

- Şiddet eylemleri, incelenen bütün filmlerde olaylar ve durumlar arasında neden sonuç ilişkisi kurmak amacı ile kullanılmıştır.
- Fetih 1453'te ve Kurtalar Vadisi: Irak'ta şiddet çoğunlukla izleyiciyi heyecanlandırma amacı ile kullanılırken Recep İvedik ve Recep İvedik 2 de mizah öğesine dönüşerek izleyiciyi güldürme amacı ile kullanılmıştır. G.O.R.A.'da ise şiddet eylemlerinin büyük bir bölümünün mizah öğesi olarak kullanılmasına rağmen, bazı şiddet eylemlerinin izleyiciyi heyecanlandırma işlevi olduğunu söylemek mümkündür. Bu eylemler genellikle fiziksel ve sözel şiddet eylemlerinden oluşmaktadır.

İyi-kötü çatışmasının üretildiği filmlerde; iyiler ve kötüler şiddet eylemleri aracılığı ile inşa edilmiştir. Filmlerde yer alan şiddet eylemlerinin tetikleyicisi kötü olarak konumlandırılanlardır. Bizans'ın Osmanlı'nın arkasından işler çevirmesi, Logar'ın emrindeki ordunun insanları kaçırması, Sam'in emrindeki Amerikalı askerlerin Türkiyeli askerleri esir alması ve küçük düşürmesi filmlerdeki neden-sonuca dayalı şiddet eylemlerinin başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Filmlerin sonunda ise yüzleşme gerçekleşmiş ve çatışma sonucunda kötüler, iyiler tarafından cezalandırılmışlardır. İyi-kötü çatışması üzerine kurulu filmlerde dikkati çeken noktalardan bir diğeri, öç alıcı şiddet eylemlerinin bulunmasıdır. Bu filmlerde bazı karakterlerin şiddet eylemlerinin arkasında yatan motivasyon intikam alma arzusudur. Bazı şiddet eylemlerinin bu şekilde meşrulaştırıldığını düşünmek mümkündür.

Ele alınan filmlerin şiddet içeriklerine odaklanan bu çalışmada, genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır;.

- Filmlerde yer alan fiziksel ve sözel şiddet eylemlerinin sayısının diğer şiddet eylemlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Duygusal ve duygusal boyutu olan şiddet eylemlerinin daha az kullanılması, şiddete maruz kalan karakterlerin içinde bulunduğu psikolojik durumlara çok önem verilmediğini göstermektedir.
- Filmlerde çoğu şiddet eylemine maruz kalan kişiler, (kimi zaman da şiddeti uygulayan kişiler) film içinde sürekliliğe sahip değildir. Şiddet eyleminin gerçekleşmesinden sonra işlevlerini yitirip kaybolmaktadırlar. Bu nedenle çoğu şiddet eylemi etkisini kısa sürede kaybetmektedir. Filmlerdeki devinimin

sağlanması ve izleyicinin dikkatinin kaybedilmemesi için yeni kişilere, yeni şiddet eylemleri uygulanmıştır..

- Filmlerde izleyiciyi doğrudan ve ani olarak etkileyen şiddet eylemleri daha fazladır. İzleyicinin dikkati, heyecanlandırma ya da güldürme amacı olan şiddet eylemleri ile çekilmektedir. Bu eylemler ağırlıklı olarak karşıdakine zarar vermeye yönelik fiziksel saldırılar, gerilimi arttıran ve fiziksel şiddete ortam hazırlayan tehdit söz-eylemler ya da aşağılama/küçük düşürme içerikli söz eylemlerdir.

Şiddet, sinemada birden çok amaca hizmet edebilen bir kavramdır. Olay örgüsünün oluşturulmasında, karakter tanıtımında, temanın pekiştirilmesinde çeşitli şiddet eylemlerinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Bunların yanı sıra şiddet, izleyiciyi etkilemek için de kullanılabilmektedir. Yapıtın inandırıcılığının arttırılması bu amaçlardan biridir.

Fetih ve *Kurtlar Vadisi*'nde yer alan fiziksel çatışmalar, ortaya çıkma sürecinde gerçeğe yakın bir biçimde gösterilmiştir. Burada sözü geçen gerçeklik, filmin ürettiği gerçekliktir. Bu üretilen gerçeklikteki şiddet eylemlerinin inandırıcılığı, filmin inandırıcılığını etkilemektedir. Şiddetin, izleyicinin heyecanlandırılması ya da benzer ani etkiler uyandırılmasında bir araç olarak kullanılmasının üretilen gerçeklik ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Şiddetin mizah öğesi olarak kullanılmasının da doğrudan izleyiciyi etkilemeye yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Komedi filmleri olan *Recep İvedik 1-2* ve *G.O.R.A.*'da, izleyiciyi güldürmek amacı ile fiziksel ya da sözel şiddet eylemleri sıkça kullanılmıştır.

İzleyicide oluşması istenen etkiler ve bu etkileri ortaya çıkarmada kullanılan şekiller farklı olsa da ortaya çıkan sonucun aynı olduğu düşünülebilir. Bu sonuca göre şiddet; izleyiciyi etkilemek, ilgisini filmde tutmak için kullanılabilmektedir.

Yapılan çeşitli araştırmalarda ve yaşanan bazı olaylar sonucunda, özellikle kurmacalarda yer alan şiddet olumsuzlanan bir kavram olmuştur. Bu çalışmada ele alınan filmlerdeki şiddet eylemlerinin işlevine bakıldığında şiddetin; karakter inşası, olay örgüsünü oluşturma, izleyiciyi etkileme amaçları ile kullanıldığı görülmektedir. Filmlerin içerikleri ve filmleri üretenlerin amaçlarıyla uygun olacak biçimde ve

miktarda yer aldığında, şiddetin yapıt için oldukça önemli bir yere sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Filmlerde yer alan şiddetin sınırları da önemli bir etkendir. Doğrudan zarar vermeye yönelik şiddet eylemlerinin çok detaylı görüntüleri ya da aşırıya kaçan küfürler, aşağılayıcı sözler ve davranışlar izleyiciler tarafından rahatsız edici bulunabilir ve rahatsız edici bulanların düşünceleri topluma yayılarak, filmin gişesini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu durum; toplumun hukuk yapısı, örf ve adetleri, dini yapısı, gündemi ve toplumu oluşturan bireylerin sosyoekonomik durumuna göre değişiklik gösterebilir. Bugün heyecanlandıran ya da güldüren bir şiddet eylemi, yarın sıkıcı ya da kabul edilemez bir eylem olarak görülebilir. Bu açıdan bakıldığında; yüksek gişe hasılatı yapan filmlerde fiziksel ve sözel şiddet eylemlerinin sıkça kullanılmış olmasına rağmen, eylemlerin toplum tarafından rahatsız edici olarak algılanmayacak şekilde üretildiğini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak yüksek gişe hasılatı yapan filmlerde şiddetin kullanımına bakıldığında; belirli şiddet türlerinin öne çıktığı, bu şiddet eylemlerinin büyük bir kısmının birbirine yabancı olan karakterler arasında gerçekleştiği ve bu eylemlerin çoğunlukla doğrudan görsel ve işitsel olarak sunulduğu tespit edilmiştir. Doğrudan zarar vermeye yönelik fiziksel ve sözel şiddet eylemlerinin yoğun olarak bulunduğu filmlerin gişede başarılı olması, bu durumun toplumsal bir boyutu olduğunu düşündürmektedir. Toplumun şiddete bakışının değişmesi ile ticari filmlerin şiddet içeriği ve bu filmlerin ürettikleri şiddete yönelik beklentiler değişim gösterebilir.

Ekler Listesi

Ek 1. Tablolar……...……...……..79

Ek 2. Kodlama Yönergesi….....105

Ek 3. Kodlama Formu Örneği……...…….…….……...109

Ek 1. Tablolar

Tablo 1. Fetih 1453 Bütün Şiddet Eylemleri

Bütün Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	210	90.128
Sözel	21	9.012
Duygusal	2	0.858

Tablo 2. Fetih 1453 Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi

Kaynak - Yön	***f***	**%**
Bireysel	142	60.944
Yetişkin(E)-Yetişkin(E)	115	49.356
Yetişkin(E)-Grup	18	7.725
Yetişkin(E)-Yetişkin(K)	3	1.287
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	0.429
Yetişkin(E)- Hayvanlar	1	0.429
B. Çocuk(E)-Yetişkin(E)	1	0.429
Yetişkin(E)- B. Çocuk(E)	1	0.429
Yetişkin(E)- B. Çocuk(K)	1	0.429
Yetişkin(E)-Devlet	1	0.429
Kolektif	89	38.197
Grup - Grup	65	27.896
Grup - Devlet	11	4.721
Devlet -Devlet	7	3.004
Grup -Yetişkin(E)	3	1.287
Devlet - Grup	2	0.858
Grup -x	1	0.429
Aile İçi	2	0.858
Eş/Baba-Çocuk(E)	2	0.858

Tablo 3. Fetih 1453 Fiziksel Şiddet Eylemleri

Fiziksel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Öldürme-Cinayet	131	61.904
Yetişkin(E) -Yetişkin(E)	74	35.238
Grup - Grup	49	23.333
Yetişkin(E) - Grup	4	1.904
Grup -Yetişkin(E)	2	0.952
Yetişkin(E) - Hayvanlar	1	0.476
Yetişkin(E) - Yetişkin(K)	1	0.476
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	20	9.523
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	15	7.142
Grup - Grup	4	1.904
Yetişkin(E) - Grup	1	0.476
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	13	6.19
Devlet - Devlet	7	3.333
Grup - Grup	4	1.904
Grup - Devlet	1	0.476
Devlet - Grup	1	0.476
Mala, mülke zarar verme	11	5.238
Grup -Devlet	10	4.761
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	1	0.476
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	12	5.714
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	11	5.238
Yetişkin(E) - Yetişkin(K)	1	0.476
Alıkoyma	4	1.904
Grup - Grup	2	0.952
Yetişkin(E) - B. Çocuk(K)	1	0.476
Grup - Yetişkin(E)	1	0.476
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar/Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	3	1.428
Grup - Grup	3	1.428
İtme-Kakma	3	1.428
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	1	0.476
Yetişkin(E) - Yetişkin(K)	1	0.476
Yetişkin(K) - Yetişkin(E)	1	0.476
Kazalar-İş kazaları	2	0.952
Yetişkin(E) - Grup	1	0.476
Grup	1	0.476
Mala, mülke zarar verme/Öldürme-Cinayet	2	0.952
Grup - Grup	2	0.952
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	0.952
Devlet - Grup	1	0.476
Yetişkin(E) - Grup	1	0.476

Mala, mülke zarar verme/İntihar	1	0.476
Yetişkin(E) - Devlet	1	0.476
Öldürme/İntihar	1	0.476
Yetişkin(E) - Grup	1	0.476
Kavga	2	0.952
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	2	0.952
İşkence	1	0.476
Yetişkin(E) - Grup	1	0.476
Hırsızlık-Soygun	1	0.476
B. Çocuk(E) - Yetişkin(E)	1	0.476
Alıkoyma/Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.476
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	1	0.476

Tablo 4. Fetih 1453 Sözel Şiddet Eylemleri

Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Teşhir ediciler	9	42.857
Yetişkin(E)- Grup	5	23.809
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	4	19.047
Tehdit edici-Meydan okuyucular	4	19.047
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	4	19.047
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	3	14.285
Yetişkin(E) - Grup	3	14.285
Kötü niyetli olanlar	2	9.523
Yetişkin(E) - Grup	1	4.761
Grup - Grup	1	4.761
Taciz ediciler	2	9.523
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	1	4.761
Yetişkin(E) - B. Çocuk(E)	1	4.761
Sert tartışmaya neden olanlar	1	4.761
Yetişkin(E) - Yetişkin(E)	1	4.761

Tablo 5. Fetih 1453 Duygusal Şiddet Eylemleri

Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İhmal etme	1	50,00
Eş/Baba-Çocuk(E)	1	50,00
İhmal etme/Göz ardı etme-Yok sayma	1	50,00
Eş/Baba-Çocuk(E)	1	50,00

Tablo 6. Fetih 1453 Aile içi Şiddet Eylemleri

Aile İçi Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Duygusal	**2**	**100**
Eş/Baba-Çocuk(E)	2	100
İhmal etme	1	50,00
İhmal etme/Göz ardı etme-Yok sayma	1	50,00

Tablo 7. Fetih 1453 Bireysel Şiddet Eylemleri

Bireysel Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**122**	**85.915**
Yetişkin(E)-Yetişkin(E)	105	73.943
Öldürme-Cinayet	74	52.112
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	15	10.563
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	11	7.746
Kavga	2	1.408
Mala, mülke zarar verme	1	0.704
İtme-Kakma	1	0.704
Alıkoyma/Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.704
Yetişkin(E)-Grup	9	6.338
Öldürme-Cinayet	4	2.816
İşkence	1	0.704
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.704
Kazalar-İş kazaları	1	0.704
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	0.704
Öldürme/İntihar	1	0.704
Yetişkin(E)-Yetişkin(K)	3	2.11
Öldürme-Cinayet	1	0.704
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	1	0.704
İtme-Kakma	1	0.704

B. Çocuk(E)-Yetişkin(E)	1	0.704
Hırsızlık-Soygun	1	0.704
Yetişkin(E)-Hayvanlar	1	0.704
Öldürme-Cinayet	1	0.704
Yetişkin(E)-B. Çocuk(K)	1	0.704
Alıkoyma	1	0.704
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	0.704
İtme-Kakma	1	0.704
Yetişkin(E)-Devlet	1	0.704
Mala, mülke zarar verme//İntihar	1	0.704
Sözel	**20**	**14.084**
Yetişkin(E)-Grup	9	6.338
Teşhir ediciler	5	3.521
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	3	2.112
Kötü niyetli olanlar	1	0.704
Yetişkin(E)-Yetişkin(E)	10	7.042
Teşhir ediciler	4	2.816
Tehdit edici-Meydan okuyucular	4	2.816
Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.704
Taciz ediciler	1	0.704
Yetişkin(E)- B. Çocuk(E)	1	0.704
Taciz ediciler	1	0.704

Tablo 8. Fetih 1453 Kolektif Şiddet Eylemleri

Kolektif Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**88**	**98.876**
Grup - Grup	64	71.910
Öldürme-Cinayet	49	55.056
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	4	4.494
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	4.494
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar/Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	3	3.370
Alıkoyma	2	2.247
Mala, mülke zarar verme/Öldürme-Cinayet	2	2.247
Grup - Devlet	11	12.359
Mala, mülke zarar verme	10	11.235
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	1	1.123
Devlet - Devlet	7	7.865
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	7	7.865
Grup -Yetişkin(E)	3	3.370
Mala, mülke zarar verme	2	2.247
Alıkoyma	1	1.123
Devlet - Grup	2	2.247
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1.123
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	1	1.123
Grup	1	1.123
Kazalar-İş kazaları	1	1.123
Sözel	**1**	**1.123**
Grup - Grup	1	1.123
Kötü niyetli olanlar	1	1.123

Tablo 9. Fetih 1453 Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı

Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı	***f***	**%**
Erkek -Erkek	119	51.072
Erkek- Kadın	4	1.716
Kadın -Erkek	1	0.429
Diğer		
Grup – Grup	85	36.480
Erkek- Grup	19	8.154
Grup - Erkek	3	1.287
Erkek-Doğa	1	0.429
Kolektif	1	0.429

Tablo 10. Fetih 1453 Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	121	84.615
Öldürme-Cinayet	80	55.944
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	16	11.188
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	12	8.391
İtme-Kakma	2	1.398
Kavga	2	1.398
Mala, mülke zarar verme/İntihar	1	0.699
Öldürme/İntihar	1	0.699
Mala, mülke zarar verme	1	0.699

	Alıkoyma/Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.699
	Kazalar-İş kazaları	1	0.699
	Alıkoyma	1	0.699
	Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.699
	İşkence	1	0.699
	Hırsızlık-Soygun	1	0.699
Sözel		20	13.986
	Teşhir ediciler	9	6.293
	Tehdit edici-Meydan okuyucular	4	2.797
	Yerleşik kurallara aykırı olanlar	3	2.097
	Taciz ediciler	2	1.398
	Kötü niyetli olanlar	1	0.699
	Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.699
Duygusal		2	1.398
	İhmal etme	1	0.699
	İhmal etme/Göz ardı etme-Yok sayma	1	0.699

Tablo 11. Fetih 1453 Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	110	89.430
Öldürme-Cinayet	76	61.788
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	15	12.195
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	11	8.943
İtme-Kakma	2	1.626
Kavga	2	1.626
Mala, mülke zarar verme	1	0.813
Alıkoyma/Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.813
Hırsızlık-Soygun	1	0.813
Alıkoyma	1	0.813
Sözel	11	8.943
Teşhir ediciler	4	3.252
Tehdit edici-Meydan okuyucular	4	3.252
Taciz ediciler	2	1.626
Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.813
Duygusal	2	1.626
İhmal etme	1	0.813
İhmal etme/Göz ardı etme-Yok sayma	1	0.813

Tablo 12. Fetih 1453 Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	1	100
İtme-Kakma	1	100

Tablo 13. Fetih 1453 Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	4	100
Öldürme-Cinayet	1	25,00
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	1	25,00
İtme-Kakma	1	25,00
Alıkoyma	1	25,00

Tablo 14. Fetih 1453 Şiddetin Gösterilme Biçimi

Şiddetin gösterilme biçimi	***f***	**%**
Doğrudan görsel ve işitsel	**169**	**72.532**
Fiziksel	155	66.523
Öldürme-Cinayet	93	39.914
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	17	7.296
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	12	5.15
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	7	3.004
Mala, mülke zarar verme	5	2.145
Alıkoyma	3	1.287
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar/Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	3	1.287
İtme-Kakma	3	1.287
Kazalar-İş kazaları	2	0.858
Mala, mülke zarar verme/Öldürme-Cinayet	2	0.858
Kavga	2	0.858
İşkence	1	0.429
Hırsızlık-Soygun	1	0.429
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.429
Alıkoyma/Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.429
Mala, mülke zarar verme/İntihar	1	0.429
Öldürme/İntihar	1	0.429

Sözel	12	5.15
Teşhir ediciler	3	1.287
Tehdit edici-Meydan okuyucular	3	1.287
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	3	1.287
Taciz ediciler	2	0.858
Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.429
Duygusal	2	0.858
İhmal etme	1	0.429
İhmal etme/Göz ardı etme-Yok sayma	1	0.429
Sadece fail	**9**	**3.862**
Fiziksel	2	0.858
Mala, mülke zarar verme	1	0.429
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	0.429
Sözel	7	3.004
Teşhir ediciler	6	2.575
Kötü niyetli olanlar	1	0.429
Sadece Kurbanın Gösterilmesi	**44**	**18.884**
Fiziksel	44	18.884
Öldürme-Cinayet	36	15.45
Mala, mülke zarar verme	5	2.145
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	0.858
Alıkoyma	1	0.429
Sadece Sonucun Gösterilmesi	**5**	**2.145**
Fiziksel	5	2.145
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	4	1.716
Öldürme-Cinayet	1	0.429
Sadece işitsel	**1**	**0.429**
Sözel	1	0.429
Kötü niyetli olanlar	1	0.429
Metinler ya da araçlar ile gösterilmesi	**5**	**2.145**
Fiziksel	4	1.716
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	2	0.858
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.429
Öldürme-Cinayet	1	0.429
Sözel	1	0.429
Tehdit edici-Meydan okuyucular	1	0.429

Tablo 15. Fetih 1453 Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri

Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
1	7	4.022
Öldürme-Cinayet	7	4.022
2	21	12.068
Öldürme-Cinayet	14	8.045
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	2.298
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	3	1.724
3	8	4.597
Öldürme-Cinayet	5	2.873
Mala, mülke zarar verme	1	0.574
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	1	0.574
Alıkoyma	1	0.574
4	56	32.183
Öldürme-Cinayet	47	27.585
Mala, mülke zarar verme	5	2.873
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	3	1.724
5	28	16.091
Öldürme-Cinayet	19	10.919
Mala, mülke zarar verme	3	1.724
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	1.149
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar	1	0.574
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar/Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	0.574
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	1	0.574
Kötü niyetli olanlar	1	0.574
6	54	31.034
Öldürme-Cinayet	29	16.666
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	11	6.321
Dövme (tokat-yumruk-tekme)	6	3.44
Mala, mülke zarar verme	2	1.149
Silahlı Çatışmalar-Baskınlar/Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	1.149
Kavga	1	0.574
Mala, mülke zarar verme/Öldürme-Cinayet	1	0.574
Mala, mülke zarar verme/İntihar	1	0.574
Alıkoyma	1	0.574

Tablo 16. G.O.R.A. Bütün Şiddet Eylemleri

Bütün Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Sözel	60	50,00
Fiziksel	52	43.333
Duygusal	3	2.50
Fiziksel/Duygusal	2	1.666
Sözel/Duygusal	2	1.666
Ekonomik	1	0.833

Tablo 17. G.O.R.A. Şiddetin Kaynak-Yön ilişkisi

Kaynak - Yön	***f***	**%**
Bireysel	93	77.50
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	62	51.666
Yetişkin(E)- Grup	15	12.50
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	5	4.166
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	5	4.166
Yetişkin(E)- X	3	2.50
Yetişkin(E)- Devlet	1	0.833
Yetişkin(E)- Değere sahip alanlar ya da yapıtlar	1	0.833
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	0.833
Kolektif	13	10.833
Grup -Yetişkin(E)	8	6.666
Grup -Grup	4	3.333
Grup - Yetişkin(K)	1	0.833
Yakın Çevre	12	10,00
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	8	6.666
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	4	3.333
Aile İçi	2	1.666
Eş /Baba -Çocuk (K)	1	0.833
Çocuk (K) -Eş /Baba	1	0.833

Tablo 18. G.O.R.A. Fiziksel Şiddet Eylemleri

Fiziksel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Öldürme-Cinayet	8	15.384
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	7	13.461
Yetişkin(E)- Grup	1	1.923
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	7	13.461
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	3.846
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	3.846
Yetişkin(E)- Grup	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1.923
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.923
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	5	9.615
Grup -Yetişkin(E)	2	3.846
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	3.846
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	1	1.923
Kaçırma	5	9.615
Grup -Yetişkin(E)	3	5.769
Grup -Grup	1	1.923
Grup -Yetişkin(K)	1	1.923
Silahlı çatışmalar-baskınlar	4	7.692
Grup -Grup	2	3.846
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	3.846
El şakaları	4	7.692
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	2	3.846
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1.923
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	7.692
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	4	7.692
Mala, mülke zarar verme	3	5.769
Yetişkin(E)- Değere sahip alanlar ya da yapıtlar	1	1.923
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	3.846
Yetişkin(E)- Grup	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
İşkence	2	3.846
Yetişkin(E)- Grup	1	1.923
Grup -Yetişkin(E)	1	1.923
İtme-Kakma	2	3.846
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
Cerrahi müdahaleler	1	1.923

Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
Tahrip etme-Yıkım	1	1.923
Yetişkin(E)- Grup	1	1.923
Tecavüz	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923
Çöp Atma - Kirletme	1	1.923
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	1.923
Kundaklama	1	1.923
Grup -Grup	1	1.923
Kavga	1	1.923
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.923

Tablo 19. G.O.R.A. Sözel Şiddet Eylemleri

Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Teşhir ediciler	18	30,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	12	20,00
Yetişkin(E)- Grup	4	6.666
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1.666
Grup -Yetişkin(E)	1	1.666
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	13	21.666
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	5	8.333
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	3	5,00
Yetişkin(E)- Grup	3	5,00
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.666
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1.666
Gülünç duruma düşürücüler	11	18.333
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	9	15,00
Yetişkin(E)- Grup	1	1.666
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.666
Taciz ediciler	6	10,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	5	8.333
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1.666
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	6	10,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	3.333
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	1	1.666
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	1	1.666
Grup -Yetişkin(E)	1	1.666
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	1.666
Yönü olmayan küfürler	3	5,00
Yetişkin(E)-X	3	5,00
Kötü niyetli olanlar	1	1.666
Yetişkin(E)- Grup	1	1.666
Sert tartışmaya neden olanlar	1	1.666
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.666
Şüpheye dayalı olanlar	1	1.666
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.666

Tablo 20. G.O.R.A. Duygusal Şiddet Eylemleri

Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İstenmeyen bir davranışa zorlama	2	66.666
Yetişkin(E).- Yetişkin(K)	1	33.333
Eş /Baba-Çocuk (K)	1	33.333
Terk etme	1	33.333
Çocuk (K)- Eş /Baba	1	33.333

Tablo 21. G.O.R.A. Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri

Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	50,00
Gülünç duruma düşürücüler/Aşağılama	1	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	50,00

Tablo 22. G.O.R.A. Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri

Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler/Tehdit ve korkutma	1	50,00
Yetişkin(E)- Grup	1	50,00
Alıkoyma/Tehdit ve korkutma	1	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	50,00

Tablo 23. G.O.R.A. Ekonomik Şiddet Eylemleri

Ekonomik Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Kaçakçılık	1	100
Yetişkin(E)- Devlet	1	100

Tablo 24. G.O.R.A. Aile İçi Şiddet Eylemleri

Aile İçi Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Duygusal	**2**	**100**
Eş /Baba-Çocuk (K)	1	50,00
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	50,00
Çocuk (K)- Eş /Baba	1	50,00
Terk etme	1	50,00

Tablo 25. G.O.R.A. Bireysel Şiddet Eylemleri

Bireysel Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**36**	**38.709**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	24	25.806
Öldürme-Cinayet	7	7.526
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	4.301
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	2.15
Silahlı çatışmalar-baskınlar	2	2.15
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	2	2.15
El şakaları	1	1.075
Mala, mülke zarar verme	1	1.075
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1.075
İtme-Kakma	1	1.075
Cerrahi müdahaleler	1	1.075
Tecavüz	1	1.075
Kavga	1	1.075
Yetişkin(E)- Grup	5	5.376
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1.075
Tahrip etme-Yıkım	1	1.075
Öldürme-Cinayet	1	1.075
İşkence	1	1.075
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	1.075
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	3	3.225
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	2	2.15
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1.075
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	2.15
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	1.075
El şakaları	1	1.075
Yetişkin(E)- Değere sahip alanlar ya da yapıtlar	1	1.075
Mala, mülke zarar verme	1	1.075
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	1.075
Çöp Atma - Kirletme	1	1.075
Sözel	**51**	**54.838**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	35	37.634
Teşhir ediciler	12	12.903
Gülünç duruma düşürücüler	9	9.677
Taciz ediciler	5	5.376
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	5	5.376
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	2.15
Şüpheye dayalı olanlar	1	1.075
Sert tartışmaya neden olanlar	1	1.075
Yetişkin(E)- Grup	9	9.677
Teşhir ediciler	4	4.301
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	3	3.225
Gülünç duruma düşürücüler	1	1.075
Kötü niyetli olanlar	1	1.075
Yetişkin(E)- X	3	3.225
Yönü olmayan küfürler	3	3.225
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	2.15
Teşhir ediciler	1	1.075
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1.075
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	2	2.15
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1.075
Taciz ediciler	1	1.075
Duygusal	**1**	**1.075**
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1.075
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	1.075
Ekonomik	**1**	**1.075**

Yetişkin(E)- Devlet	1	1.075
Kaçakçılık	1	1.075
Sözel /Duygusal	**2**	**2.15**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	2.15
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	1.075
Gülünç duruma düşürücüler/Aşağılama	1	1.075
Fiziksel /Duygusal	**2**	**2.15**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1.075
Alıkoyma/Tehdit ve korkutma	1	1.075
Yetişkin(E)- Grup	1	1.075
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler/Tehdit ve korkutma	1	1.075

Tablo 26. G.O.R.A. Kolektif şiddet Eylemleri

Kolektif Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**11**	**84.615**
Grup -Yetişkin(E)	6	46.153
Kaçırma	3	23.076
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	15.384
İşkence	1	7.692
Grup -Grup	4	30.769
Silahlı çatışmalar-baskınlar	2	15.384
Kaçırma	1	7.692
Kundaklama	1	7.692
Grup -Yetişkin(K)	1	7.692
Kaçırma	1	7.692
Sözel	**2**	**15.384**
Grup -Yetişkin(E)	2	15.384
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	7.692
Teşhir ediciler	1	7.692

Tablo 27. G.O.R.A. Yakın Çevre Şiddet Eylemleri

Yakın Çevre Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**5**	**41.666**
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	5	41.666
El şakaları	2	16.666
Mala, mülke zarar verme	1	8.333
İtme-Kakma	1	8.333
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	8.333
Sözel	**7**	**58.333**
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	4	33.333
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	3	25 ,00
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	8.333
Arkadaş (E)- Arkadaş (E)	3	25,00
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	8.333
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	8.333
Gülünç duruma düşürücüler	1	8.333

Tablo 28. G.O.R.A. Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı

Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı	***f***	**%**
Erkek -Erkek	74	61.666
Erkek- Kadın	6	5,00
Kadın -Erkek	6	5,00
Diğer		
Erkek- Kolektif	16	13.333
Kolektif - Erkek	8	6.666
Kolektif – Kolektif	4	3.333
Erkek- X	3	2.500
Erkek-Çevre	2	1.666
Kolektif-Kadın	1	0.833

Tablo 29. G.O.R.A. Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	38	37.623
Öldürme-Cinayet	8	7.92
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	5	4.95
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	3.96
El şakaları	4	3.96
Mala, mülke zarar verme	3	2.97
İtme-Kakma	2	1.98

	Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	1.98
	Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	1.98
	Silahlı çatışmalar-baskınlar	2	1.98
	Tecavüz	1	0.99
	Kavga	1	0.99
	Cerrahi müdahaleler	1	0.99
	Tahrip etme-Yıkım	1	0.99
	İşkence	1	0.99
	Çöp Atma - Kirletme	1	0.99
Sözel		56	55.445
	Teşhir ediciler	17	16.831
	Tehdit edici/ Meydan okuyucular	13	12.871
	Gülünç duruma düşürücüler	11	10.891
	Taciz ediciler	5	4.95
	Yerleşik kurallara aykırı olanlar	4	3.96
	Yönü olmayan küfürler	3	2.97
	Şüpheye dayalı olanlar	1	0.99
	Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.99
	Kötü niyetli olanlar	1	0.99
Duygusal		2	1.98
	İstenmeyen bir davranışa zorlama	2	1.98
Sözel/Duygusal		2	1.98
	Tehdit edici/ Meydan okuyucular/İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	0.99
	Gülünç duruma düşürücüler/Aşağılama	1	0.99
Fiziksel/Duygusal		2	1.98
	Alıkoyma/Tehdit ve korkutma	1	0.99
	Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler/Tehdit ve korkutma	1	0.99
Ekonomik		1	0.99
	Kaçakçılık	1	0.99

Tablo 30. G.O.R.A. Mağduru Erkek olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	38	43.181
Öldürme-Cinayet	7	7.954
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	5	5.681
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	5	5.681
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	4.545
El şakaları	3	3.409
Kaçırma	3	3.409
Silahlı çatışmalar-baskınlar	2	2.272
Mala, mülke zarar verme	2	2.272
İtme-Kakma	2	2.272
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1.136
Cerrahi müdahaleler	1	1.136
Tecavüz	1	1.136
Kavga	1	1.136
İşkence	1	1.136
Sözel	46	52.272
Teşhir ediciler	13	14.772
Gülünç duruma düşürücüler	10	11.363
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	9	10.227
Taciz ediciler	6	6.818
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	6	6.818
Şüpheye dayalı olanlar	1	1.136
Sert tartışmaya neden olanlar	1	1.136
Duygusal	1	1.136
Terk etme	1	1.136
Sözel/ Duygusal	2	2.272
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	1.136
Gülünç duruma düşürücüler/Aşağılama	1	1.136
Fiziksel/ Duygusal	1	1.136
Alıkoyma/Tehdit ve korkutma	1	1.136

Tablo 31. G.O.R.A. Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	3	50.00
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	2	33.333
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	16.666
Sözel	2	33.333
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	16.666
Taciz ediciler	1	16.666
Duygusal	1	16.666
Terk etme	1	16.666

Tablo 32. G.O.R.A. Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	3	42.857
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	14.285
El şakaları	1	14.285
Kaçırma	1	14.285
Sözel	2	28.571
Teşhir ediciler	1	14.285
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	14.285
Duygusal	2	28.571
İstenmeyen bir davranışa zorlama	2	28.571

Tablo 33. G.O.R.A. Şiddetin Gösterilme Biçimi

Şiddetin gösterilme biçimi	***f***	**%**
Doğrudan görsel ve işitsel	**96**	**80,00**
Fiziksel	42	35,00
Öldürme-Cinayet	8	6.666
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	6	5,00
Silahlı çatışmalar-baskınlar	4	3.3333
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	4	3.3333
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	4	3.3333
El şakaları	4	3.3333
Mala, mülke zarar verme	3	2.50
İtme-Kakma	2	1.666
İşkence	2	1.666
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	1.666
Çöp Atma - Kirletme	1	0.833
Cerrahi müdahaleler	1	0.833
Kaçırma	1	0.833
Tecavüz	1	0.833
Kavga	1	0.833
Sözel	45	37.50
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	12	10,00
Teşhir ediciler	8	6.666
Gülünç duruma düşürücüler	8	6.666
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	6	5,00
Taciz ediciler	6	5,00
Yönü olmayan küfürler	3	2.50
Sert tartışmaya neden olanlar	1	0.833
Şüpheye dayalı olanlar	1	0.833
Duygusal	3	2.50
İstenmeyen bir davranışa zorlama	2	1.666
Terk etme	1	0.833
Fiziksel/Duygusal	2	1.666
Alıkoyma/Tehdit ve korkutma	1	0.833
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler/Tehdit ve korkutma	1	0.833
Sözel/Duygusal	2	1.666
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	0.833
Gülünç duruma düşürücüler/Aşağılama	1	0.833
Sadece fail	**14**	**11.666**
Sözel	14	11.666
Teşhir ediciler	10	8.333
Gülünç duruma düşürücüler	3	2.50
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	0.833
Sadece Sonucun Gösterilmesi	**3**	**2.50**
Fiziksel	3	2.50
Kaçırma	2	1.666
Kundaklama	1	0.833
Sadece işitsel	**1**	**0.833**
Fiziksel	1	0.833
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	0.833
Metinler ya da araçlar ile gösterilmesi	**6**	**5,00**
Fiziksel	4	3.333
Kaçırma	2	1.666
Tahrip etme-Yıkım	1	0.833
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0.833
Sözel	1	0.833
Kötü niyetli olanlar	1	0.833
Ekonomik	1	0.833
Kaçakçılık	1	0.833

Tablo 34. Kurtlar Vadisi: Irak Bütün Şiddet Eylemleri

Bütün Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	86	86,87
Sözel	4	4,04
Duygusal	1	1,01
Fiziksel / Sözel	4	4,04
Fiziksel / Duygusal	4	4,04

Tablo 35. *Kurtlar Vadisi: Irak Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi*

Kaynak - Yön	***f***	**%**
Bireysel	77	77,78
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	61	61,62
Yetişkin(E)- Grup	8	8,08
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	5	5,05
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,01
Yetişkin(E)- Çocuk(E)	1	1,01
Bireyin kendisine yönelik(E)	1	1,01
Kolektif	22	22,22
Grup -Grup	16	16,16
Devlet -Grup	3	3,03
Grup -Yetişkin(E)	2	2,02
Grup -Yetişkin(K)	1	1,01

Tablo 36. *Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel Şiddet Eylemleri*

Fiziksel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Öldürme-Cinayet	39	45,35
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	34	39,53
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,16
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,16
Yetişkin(E)- Grup	1	1,16
Yetişkin(E)- Çocuk(E)	1	1,16
Grup -Grup	1	1,16
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	12	13,95
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	9	10,47
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	2,33
Grup -Yetişkin(E)	1	1,16
Mala, mülke zarar verme	9	10,47
Grup -Grup	5	5,81
Yetişkin(E)- Grup	3	3,49
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,16
İtme-Kakma	6	6,98
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	5	5,81
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,16
Silahlı çatışmalar-baskınlar	6	6,98
Grup -Grup	3	3,49
Devlet-Grup	3	3,49
İşkence	3	3,49
Grup -Grup	2	2,33
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,16
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	3	3,49
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	3	3,49
Alıkoyma	2	2,33
Grup -Grup	2	2,33
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	2,33
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,16
Grup -Grup	1	1,16
İntihar	1	1,16
Bireyin kendisine yönelik(E)	1	1,16
Cerrahi müdahaleler	1	1,16
Yetişkin(E)- Grup	1	1,16
Öldürme-Cinayet/ Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,16
Yetişkin(E)- Grup	1	1,16
Alıkoyma/ İşkence	1	1,16
Grup -Yetişkin(E)	1	1,16

Tablo 37. *Kurtlar Vadisi: Irak Sözel Şiddet Eylemleri*

Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	50,00
Kötü niyetli olanlar	1	25,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	25,00

Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	25,00
Yetişkin(E)- Grup	1	25,00

Tablo 38. *Kurtlar Vadisi: Irak Duygusal Şiddet Eylemleri*

Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme	1	100
Yetişkin(E).- Yetişkin(E)	1	100

Tablo 39. *Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel/Sözel Şiddet Eylemleri*

Fiziksel/Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	**Sayı**	**%**
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	4	100
Grup -Grup	2	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	25,00
Yetişkin(E)- Grup	1	25,00

Tablo 40. *Kurtlar Vadisi: Irak Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri*

Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	3	75,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	25,00
Tehdit ve Korkutma/ Kazalar	1	25,00
Grup - Yetişkin(K)	1	25,00

Tablo 41. *Kurtlar Vadisi: Irak Bireysel Şiddet Eylemleri*

Bireysel Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**67**	**87,01**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	54	70,13
Öldürme-Cinayet	34	44,16
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	9	11,69
İtme-Kakma	5	6,49
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	3	3,90
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,30
İşkence	1	1,30
Mala, mülke zarar verme	1	1,30
Yetişkin(E)- Grup	6	7,80
Mala, mülke zarar verme	3	3,90
Cerrahi müdahaleler	1	1,30
Öldürme-Cinayet	1	1,30
Öldürme-Cinayet/ Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,30
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	4	5,19
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	2,60
İtme-Kakma	1	1,30
Öldürme-Cinayet	1	1,30
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,30
Öldürme-Cinayet	1	1,30
Yetişkin(E)- Çocuk(E)	1	1,30
Öldürme-Cinayet	1	1,30
Bireyin kendisine yönelik(E)	1	1,30
İntihar	1	1,30
Sözel	**4**	**5,19**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	3	3,90
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	2,60
Kötü niyetli olanlar	1	1,30
Yetişkin(E)- Grup	1	1,30
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1,30
Duygusal	**1**	**1,30**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,30
Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme	1	1,30
Fiziksel /Duygusal	**3**	**3,90**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	2,60
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	2	2,60
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,30
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	1,30
Fiziksel/Sözel	**2**	**2,60**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,30
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,30
Yetişkin(E)- Grup	1	1,30
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,30

Tablo 42. *Kurtlar Vadisi: Irak Kolektif Şiddet Eylemleri*

Kolektif Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**19**	**86,36**
Grup -Grup	14	63,64
Mala, mülke zarar verme	5	22,73
Silahlı çatışmalar-baskınlar	3	13,64
Alıkoyma	2	9,09
İşkence	2	9,09
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	4,55
Öldürme-Cinayet	1	4,55
Devlet-Grup	3	13,64
Silahlı çatışmalar-baskınlar	3	13,64
Grup -Yetişkin(E)	2	9,09
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	4,55
Alıkoyma/ İşkence	1	4,55
Fiziksel/Sözel	**2**	**9,09**
Grup -Grup	2	9,09
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	9,09
Duygusal/Fiziksel	**1**	**4,55**
Grup -Yetişkin(K)	1	4,55
Tehdit ve Korkutma/ Kazalar	1	4,55

Tablo 43. *Kurtlar Vadisi: Irak Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı*

Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı	***f***	**%**
Erkek -Erkek	62	62,63
Erkek- Kadın	5	5,05
Kadın -Erkek	1	1,01
Diğer		
Kolektif – Kolektif	19	19,19
Erkek- Kolektif	8	8,08
Kolektif - Erkek	2	2,02
Erkek- X	1	1,01
Kolektif-Kadın	1	1,01

Tablo 44. *Kurtlar Vadisi: Irak Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri*

Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	66	86,84
Öldürme-Cinayet	37	48,68
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	11	14,47
İtme-Kakma	6	7,89
Mala, mülke zarar verme	4	5,26
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	3	3,95
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,32
İşkence	1	1,32
İntihar	1	1,32
Öldürme-Cinayet/ Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,32
Cerrahi müdahaleler	1	1,32
Sözel	4	5,26
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	2,63
Kötü niyetli olanlar	1	1,32
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1,32
Duygusal	1	1,32
Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme	1	1,32
Fiziksel/Duygusal	3	3,95
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	3	3,95
Fiziksel/Sözel	2	2,63
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	2,63

Tablo 45. *Kurtlar Vadisi: Irak Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri*

Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	58	89,23
Öldürme-Cinayet	36	55,38
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	10	15,38
İtme-Kakma	5	7,69
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	3	4,62
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,54
İşkence	1	1,54
Mala, mülke zarar verme	1	1,54
Alıkoyma/ İşkence	1	1,54
Sözel	3	4,62
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	3,08
Kötü niyetli olanlar	1	1,54

Duygusal	1	1,54
Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme	1	1,54
Fiziksel/Duygusal	2	3,08
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	2	3,08
Fiziksel/Sözel	1	1,54
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,54

Tablo 46. *Kurtlar Vadisi: Irak Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri*

Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	2	100
Öldürme-Cinayet	2	100

Tablo 47. *Kurtlar Vadisi: Irak Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri*

Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	4	66,67
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	33,33
İtme-Kakma	1	16,67
Öldürme-Cinayet	1	16,67
Fiziksel/Duygusal	2	33,33
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	16,67
Tehdit ve Korkutma/ Kazalar	1	16,67

Tablo 48. *Kurtlar Vadisi: Irak Şiddetin Gösterilme Biçimi*

Şiddetin gösterilme biçimi	***f***	**%**
Doğrudan görsel ve işitsel	**93**	**93,94**
Fiziksel	81	81,82
Öldürme-Cinayet	38	38,38
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	11	11,11
Mala, mülke zarar verme	8	8,08
Silahlı çatışmalar-baskınlar	6	6,06
İtme-Kakma	6	6,06
İşkence	3	3,03
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	3	3,03
Alıkoyma	2	2,02
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	2,02
Öldürme-Cinayet/ Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,01
Alıkoyma/ İşkence	1	1,01
Sözel	3	3,03
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	2,02
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1,01
Duygusal	1	1,01
Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme	1	1,01
Fiziksel/Sözel	4	4,04
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	4	4,04
Fiziksel/Duygusal	4	4,04
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	3	3,03
Kazalar /Tehdit ve Korkutma	1	1,01
Sadece fail	**2**	**2,02**
Fiziksel	1	1,01
Öldürme-Cinayet	1	1,01
Sözel	1	1,01
Kötü niyetli olanlar	1	1,01
Sadece Kurban	**1**	**1,01**
Fiziksel	1	1,01
Mala, mülke zarar verme	1	1,01
Eylemin bir kısmının gizlenmesi	**2**	**2,02**
Fiziksel	2	2,02
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,01
İntihar	1	1,01
Metinler ya da araçlar ile gösterilmesi	**1**	**1,01**
Fiziksel	1	1,01
Cerrahi müdahaleler	1	1,01

Tablo 49. *Kurtlar Vadisi: Irak Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri*

Toplu Çatışmalardaki Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
1. Çatışma	3	4,55
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	3,03
Alıkoyma	1	1,52
2. Çatışma	6	9,09
Öldürme-Cinayet	3	4,55
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	1,52
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	1	1,52
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/ Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,52

3. Çatışma	17	25,76
Öldürme-Cinayet	7	10,61
İtme-Kakma	5	7,58
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	3,03
Alıkoyma	1	1,52
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	1,52
Kazalar /Tehdit ve Korkutma	1	1,52
4.Çatışma	9	13,64
Öldürme-Cinayet	9	13,64
5. Çatışma	31	46,97
Öldürme-Cinayet	17	25,76
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	8	12,12
Mala, mülke zarar verme	5	7,58
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	1,52

Tablo 50. Recep İvedik Bütün Şiddet Eylemleri

Bütün Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Sözel	57	52,78
Fiziksel	41	37,96
Duygusal	5	4,63
Sözel/Duygusal	2	1,85
Ekonomik	2	1,85
Fiziksel /Duygusal	1	0,93

Tablo 51. Recep İvedik Şiddetin Kaynak-Yön İlişkisi

Kaynak - Yön	***f***	**%**
Bireysel	88	81,48
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	58	53,70
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	16	14,81
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	5	4,63
Yetişkin(E)- Grup	3	2,78
Yetişkin(E)- Kent içi	2	1,85
Yetişkin(K)- Küçük yerleşkeler	1	0,93
Yetişkin(E)- Hayvanlar	1	0,93
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	0,93
Yetişkin(K)-X	1	0,93
Yakın Çevre	8	7,41
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	3	2,78
Komşu / Mahalleli(E) – Komşu / Mahalleli(K)	2	1,85
Sevgili (K)- Sevgili (E)	1	0,93
Komşu / Mahalleli(K) – Komşu / Mahalleli(E)	1	0,93
Arkadaş (E) – Arkadaş (K)	1	0,93
Aile İçi	8	7,41
Eş /Anne -Çocuk (K)	7	6,48
Çocuk (K) -Eş /Anne	1	0,93
Kolektif	3	2,78
Grup -Yetişkin(E)	2	1,85
Grup -Ormanlar, denizler ve diğer doğal alanlar	1	0,93
Doğa/çevre	1	0,93
Hayvanlar -Yetişkin(E)	1	0,93

Tablo 52. Recep İvedik Fiziksel Şiddet Eylemleri

Fiziksel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İtme-Kakma	12	29,27
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	5	12,20
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	4	9,76
Eş /Anne -Çocuk (K)	2	4,88
Yetişkin(E)- Grup	1	2,44
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	11	26,83
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	10	24,39
Yetişkin(E)- Grup	1	2,44
Çöp Atma - Kirletme	6	14,63
Yetişkin(E)- Kent içi	2	4,88
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	2,44
Grup - Ormanlar, denizler ve diğer doğal alanlar	1	2,44
Yetişkin(K)- Küçük yerleşkeler	1	2,44
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	2,44
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	4	9,76
Hayvanlar-Yetişkin(E)	1	2,44
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	2,44
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	2,44
Yetişkin(E)- Hayvanlar	1	2,44
El şakaları	3	7,32
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	3	7,32

Mala, mülke zarar verme	2	4,88
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	4,88
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	4,88
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	4,88
Fiziksel taciz	1	2,44
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	2,44

Tablo 53. Recep İvedik Sözel Şiddet Eylemleri

Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	21	36,84
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	10	17,54
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	5	8,77
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	2	3,51
Komşu / Mahalleli(K)-Komşu / Mahalleli(E)	1	1,75
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	1,75
Yetişkin(E)- Grup	1	1,75
Eş /Anne -Çocuk (K)	1	1,75
Taciz ediciler	15	26,32
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	9	15,79
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	3,51
Komşu / Mahalleli(E)- Komşu / Mahalleli(K)	2	3,51
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,75
Grup -Yetişkin(E)	1	1,75
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	13	22,81
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	10	17,54
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	3,51
Eş /Anne -Çocuk (K)	1	1,75
Gülünç duruma düşürücüler	5	8,77
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	3	5,26
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,75
Çocuk (K)-Eş /Anne	1	1,75
Teşhir ediciler	2	3,51
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,75
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,75
Yönü olmayan küfürler	1	1,75
Yetişkin(K)-X	1	1,75

Tablo 54. Recep İvedik Duygusal Şiddet Eylemleri

Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İstenmeyen bir davranışa zorlama	3	60,00
Eş /Anne -Çocuk (K)	3	60,00
Göz ardı etme - Yok sayma	1	20,00
Sevgili (K)- Sevgili (E)	1	20,00
Söz hakkı tanımama	1	20,00
Arkadaş (E)- Arkadaş (K)	1	20,00

Tablo 55. Recep İvedik Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri

Sözel/Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Yerleşik kurallara aykırı olanlar/Suçlama	1	50,00
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	50,00
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/Aşağılama	1	50,00
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	50,00

Tablo 56. Recep İvedik Fiziksel Duygusal Şiddet Eylemleri

Fiziksel/Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	100
Grup -Yetişkin(E)	1	100

Tablo 57. Recep İvedik Ekonomik şiddet Eylemleri

Ekonomik Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İşten çıkarma/ Kovma	1	50,00
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	50,00
Fazla sorumluluk yükleme	1	50,00
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	50,00

Tablo 58. Recep İvedik Aile İçi Şiddet Eylemleri

Aile İçi Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**2**	**25,00**
Eş /Anne -Çocuk (K)	2	25,00
İtme-Kakma	2	25,00
Sözel	**3**	**37,50**
Eş /Anne -Çocuk (K)	2	25,00
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	12,50
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	12,50
Çocuk (K)-Eş /Anne	1	12,50
Gülünç duruma düşürücüler	1	12,50
Duygusal	**3**	**37,50**
Eş /Anne -Çocuk (K)	3	37,50
İstenmeyen bir davranışa zorlama	3	37,50

Tablo 59. Recep İvedik Bireysel Şiddet Eylemleri

Bireysel Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**37**	**42,05**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	23	26,14
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	10	11,36
İtme-Kakma	4	4,55
El şakaları	3	3,41
Mala, mülke zarar verme	2	2,27
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	2,27
Fiziksel taciz	1	1,14
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,14
Çöp Atma - Kirletme	1	1,14
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	5	5,68
İtme-Kakma	5	5,68
Yetişkin(E)- Kent içi	2	2,27
Çöp Atma - Kirletme	2	2,27
Yetişkin(E)- Grup	2	2,27
İtme-Kakma	1	1,14
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	1	1,14
Yetişkin(K)- Küçük yerleşkeler	1	1,14
Çöp Atma - Kirletme	1	1,14
Yetişkin(E)- Küçük yerleşkeler	1	1,14
Çöp Atma - Kirletme	1	1,14
Yetişkin(E)- Hayvanlar	1	1,14
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,14
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,14
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	1,14
Sözel	**49**	**55,68**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	33	37,50
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	10	11,36
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	10	11,36
Taciz ediciler	9	10,23
Gülünç duruma düşürücüler	3	3,41
Teşhir ediciler	1	1,14
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	11	12,50
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	5	5,68
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	2,27
Taciz ediciler	2	2,27
Gülünç duruma düşürücüler	1	1,14
Teşhir ediciler	1	1,14
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	3	3,41
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	2,27
Taciz ediciler	1	1,14
Yetişkin(E)- Grup	1	1,14
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1,14
Yetişkin(K)-x	1	1,14
Yönü olmayan küfürler	1	1,14
Sözel /Duygusal	**2**	**2,27**
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,14
Yerleşik kurallara aykırı olanlar/Suçlama	1	1,14
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,14
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/Aşağılama	1	1,14

Tablo 60. Recep İvedik Doğa Kaynaklı Şiddet

Doğa Kaynaklı Şiddet **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**1**	**100**
Hayvanlar-Yetişkin(E)	1	100
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	100

Tablo 61. Recep İvedik Kolektif Şiddet Eylemleri

Kolektif Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**1**	**33,333**
Grup -Ormanlar, denizler ve diğer doğal alanlar	1	33,333
Çöp Atma - Kirletme	1	33,333
Sözel	**1**	**33,333**
Grup -Yetişkin(E)	1	33,333
Taciz ediciler	1	33,333
Fiziksel/Duygusal	**1**	**33,333**
Grup -Yetişkin(E)	1	33,333
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	33,333

Tablo 62. Recep İvedik Yakın Çevre Şiddet Eylemleri

Yakın Çevre Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Sözel	**4**	**50,00**
Komşu / Mahalleli(E)- Komşu / Mahalleli(K)	2	25,00
Taciz ediciler	2	25,00
Komşu / Mahalleli(K)-Komşu / Mahalleli(E)	1	12,50
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	12,50
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	12,50
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	12,50
Duygusal	**2**	**25,00**
Sevgili (K)- Sevgili (E)	1	12,50
Göz ardı etme - Yok sayma	1	12,50
Arkadaş (E)- Arkadaş (K)	1	12,50
Söz hakkı tanımama	1	12,50
Ekonomik	**2**	**25,00**
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	2	25,00
İşten çıkarma/ Kovma	1	12,50
Fazla sorumluluk yükleme	1	12,50

Tablo 63. Recep İvedik Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı

Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı	***f***	**%**
Erkek -Erkek	61	56,48
Erkek- Kadın	19	17,59
Kadın -Erkek	7	6,48
Kadın-Kadın	8	7,41
Diğer		
Erkek – Çevre	4	3,70
Erkek- Kolektif	3	2,78
Kolektif - Erkek	2	1,85
Kadın - X	1	0,93
Çevre -Erkek	1	0,93
Kolektif-Çevre	1	0,93
Kadın - Çevre	1	0,93

Tablo 64. Recep İvedik Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	35	40,23
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	11	12,64
İtme-Kakma	10	11,49
Çöp Atma - Kirletme	4	4,60
El şakaları	3	3,45
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	2,30
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	2,30
Mala, mülke zarar verme	2	2,30

	Fiziksel taciz	1	1,15
Sözel		48	55,17
	Yerleşik kurallara aykırı olanlar	17	19,54
	Taciz ediciler	13	14,94
	Tehdit edici/ Meydan okuyucular	12	13,79
	Gülünç duruma düşürücüler	4	4,60
	Teşhir ediciler	2	2,30
Duygusal		1	1,15
	Söz hakkı tanımama	1	1,15
Sözel/Duygusal		1	1,15
	Yerleşik kurallara aykırı olanlar/Suçlama	1	1,15
Ekonomik		2	2,30
	Fazla sorumluluk yükleme	1	1,15
	İşten çıkarma/ Kovma	1	1,15

Tablo 65. Recep İvedik Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	26	36,62
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	10	14,08
İtme-Kakma	4	5,63
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	3	4,23
El şakaları	3	4,23
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	2,82
Mala, mülke zarar verme	2	2,82
Çöp Atma - Kirletme	1	1,41
Fiziksel taciz	1	1,41
Sözel	39	54,93
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	14	19,72
Yönü olmayan küfürler	11	15,49
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	10	14,08
Gülünç duruma düşürücüler	3	4,23
Teşhir ediciler	1	1,41
Duygusal	1	1,41
Göz ardı etme - Yok sayma	1	1,41
Sözel/ Duygusal	2	2,82
Yerleşik kurallara aykırı olanlar/Suçlama	1	1,41
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/Aşağılama	1	1,41
Fiziksel/ Duygusal	1	1,41
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	1,41
Ekonomik	2	2,82
Fazla sorumluluk yükleme	1	1,41
İşten çıkarma/ Kovma	1	1,41

Tablo 66. Recep İvedik Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	4	23,53
İtme-Kakma	2	11,76
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	5,88
Çöp Atma - Kirletme	1	5,88
Sözel	8	47,06
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	4	23,53
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	5,88
Gülünç duruma düşürücüler	1	5,88
Taciz ediciler	1	5,88
Yönü olmayan küfürler	1	5,88
Duygusal	4	23,53
İstenmeyen bir davranışa zorlama	3	17,65
Göz ardı etme - Yok sayma	1	5,88
Sözel/Duygusal	1	5,88
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/Aşağılama	1	5,88

Tablo 67. Recep İvedik Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	7	25,93
İtme-Kakma	7	25,93
Sözel	16	59,26
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	6	22,22
Taciz ediciler	4	14,81
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	3	11,11
Gülünç duruma düşürücüler	2	7,41
Teşhir ediciler	1	3,70
Duygusal	4	14,81
İstenmeyen bir davranışa zorlama	3	11,11
Söz hakkı tanımama	1	3,70

Tablo 68. Recep İvedik Şiddet Gösterilme Biçimi

Şiddetin gösterilme biçimi	***f***	**%**
Doğrudan görsel ve işitsel	**98**	**90,74**
Fiziksel	39	36,11
İtme-Kakma	11	10,19
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	10	9,26
Çöp Atma - Kirletme	8	7,41
El şakaları	3	2,78
Kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar	2	1,85
Mala, mülke zarar verme	2	1,85
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	2	1,85
Fiziksel taciz	1	0,93
Sözel	50	46,30
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	20	18,52
Taciz ediciler	12	11,11
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	10	9,26
Gülünç duruma düşürücüler	5	4,63
Teşhir ediciler	2	1,85
Yönü olmayan küfürler	1	0,93
Duygusal	5	4,63
İstenmeyen bir davranışa zorlama	3	2,78
Suçlama	1	0,93
Söz hakkı tanımama	1	0,93
Ekonomik	2	1,85
İşten çıkarma/ Kovma	1	0,93
Fazla sorumluluk yükleme	1	0,93
Sözel/Duygusal	1	0,93
Tehdit edici/ Meydan okuyucular/Aşağılama	1	0,93
Fiziksel/Duygusal	1	0,93
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama/Tehdit ve Korkutma	1	0,93
Sadece fail	**6**	**5,56**
Fiziksel	1	0,93
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0,93
Sözel	4	3,70
Taciz ediciler	3	2,78
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	0,93
Duygusal	1	0,93
Göz ardı etme - Yok sayma	1	0,93
Metinler ya da araçlar ile gösterilmesi	**2**	**1,85**
Fiziksel	1	0,93
İtme-Kakma	1	0,93
Sözel	1	0,93
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	0,93
Sadece Kurbanın Gösterilmesi	**1**	**0,93**
Fiziksel	1	0,93
Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama	1	0,93
Sadece işitsel	**1**	**0,93**
Sözel	1	0,93
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	0,93

Tablo 69. Recep İvedik 2 Bütün Şiddet Eylemleri

Bütün Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	53	49,07
Sözel	49	45,37
Duygusal	3	2,78
Ekonomik	3	2,78

Tablo 70. Recep İvedik 2 Şiddetin Kaynak Yön İlişkisi

Kaynak - Yön	***f***	**%**
Aile içi	20	18,52
Büyük anne/Anneanne -Torun(E)	13	12,04
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	6	5,56
Torun(E)- Büyük anne/Anneanne	1	0,93
Bireysel	58	53,70
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	30	27,78
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	19	17,59
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	5	4,63
Yetişkin(E)- Grup	3	2,78
Yetişkin(K)- Yetişkin(K)	1	0,93
Kolektif	1	0,93
Grup -İş yeri patronu(E)	1	0,93
Yakın Çevre	29	26,85
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	13	12,04
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	8	7,41
İş yeri çalışanı(E) – İş yeri patronu(E)	4	3,70
Komşu / Mahalleli(E)- Komşu / Mahalleli(K)	1	0,93

İş yeri çalışanı(E)-Grup	1	0,93
İş yeri patronu(E)-Grup	1	0,93
İş yeri patronu(E)- İş yeri patronu(E)	1	0,93

Tablo 71. Recep İvedik 2 Fiziksel Şiddet Eylemleri

Fiziksel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
İtme-Kakma	28	52,83
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	8	15,09
İş yeri patronu(E)-. İş yeri çalışanı(E)	6	11,32
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	5	9,43
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	4	7,55
İş yeri çalışanı(E)-İş yeri patronu(E)	2	3,77
Yetişkin(E)- Grup	1	1,89
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	1	1,89
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	1	1,89
El şakaları	8	15,09
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	5	9,43
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	3	5,66
Mala, mülke zarar verme	8	15,09
İş yeri çalışanı(E)-İş yeri patronu(E)	2	3,77
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	3,77
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,89
Komşu / Mahalleli(E)- Komşu / Mahalleli(K)	1	1,89
İş yeri patronu(E)- İş yeri patronu(E)	1	1,89
Yetişkin(K)- Yetişkin(K)	1	1,89
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	4	7,55
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	4	7,55
Fiziksel taciz	2	3,77
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	3,77
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	3,77
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	1,89
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,89
Çöp Atma - Kirletme	1	1,89
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	1,89

Tablo 72. Recep İvedik 2 Sözel Şiddet Eylemleri

Sözel Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Taciz ediciler	18	36,73
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	6	12,24
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	5	10,20
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	4	8,16
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	4,08
Yetişkin(E)- Grup	1	2,04
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	11	22,45
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	4,08
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	2	4,08
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	2	4,08
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	2,04
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	1	2,04
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	1	2,04
İş yeri patronu(E)-Grup	1	2,04
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	1	2,04
Gülünç duruma düşürücüler	9	18,37
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	2	4,08
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	2	4,08
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	2	4,08
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	2,04
Torun(E)- Büyük anne/Anneanne	1	2,04
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	1	2,04
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	7	14,29
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	3	6,12
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	2	4,08
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	2,04
Yetişkin(E)- Grup	1	2,04
Teşhir ediciler	3	6,12
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	1	2,04
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	1	2,04
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	2,04
Kötü niyetli olanlar	1	2,04
İş yeri çalışanı(E)-Grup	1	2,04

Tablo 73. Recep İvedik 2 Duygusal Şiddet Eylemleri

Duygusal Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Aşağılama	1	33,33
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	1	33,33
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	33,33
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	1	33,33
Yalnız bırakma (dışlama)	1	33,33
Grup -İş yeri patronu(E)	1	33,33

Tablo 74. Recep İvedik 2 Ekonomik Şiddet Eylemleri

Ekonomik Şiddet Eylemleri **Kaynak-Yön**	***f***	**%**
Fazla sorumluluk yükleme	2	66,66
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	2	66,66
İşten çıkarma/ Kovma	1	33,33
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	1	33,33

Tablo 75. Recep İvedik 2 Aile İçi Şiddet Eylemleri

Aile İçi Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**3**	**21,43**
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	2	14,29
El şakaları	1	7,14
İtme-Kakma	1	7,14
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	1	7,14
İtme-Kakma	1	7,14
Sözel	**9**	**64,29**
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	6	42,86
Taciz ediciler	5	35,71
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	7,14
Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)- Üçüncü/Dördüncü dereceden akraba(E)	2	14,29
Gülünç duruma düşürücüler	1	7,14
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	7,14
Torun(E)- Büyük anne/Anneanne	1	7,14
Gülünç duruma düşürücüler	1	7,14
Duygusal	**2**	**14,29**
Büyük anne/Anneanne-Torun(E)	2	14,29
Aşağılama	1	7,14
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	7,14

Tablo 76. Recep İvedik 2 Bireysel Şiddet Eylemleri

Bireysel Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**31**	**53,45**
Yetişkin(E)-Yetişkin(E)	20	34,48
İtme-Kakma	8	13,79
El şakaları	5	8,62
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	4	6,90
Mala, mülke zarar verme	2	3,45
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1,72
Yetişkin(E)-Yetişkin(K)	8	13,79
İtme-Kakma	4	6,90
Fiziksel taciz	2	3,45
Mala, mülke zarar verme	1	1,72
Çöp Atma - Kirletme	1	1,72
Yetişkin(K)-Yetişkin(E)	1	1,72
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1,72
Yetişkin(K)-Yetişkin(K)	1	1,72
Mala, mülke zarar verme	1	1,72
Yetişkin(E)- Grup	1	1,72
İtme-Kakma	1	1,72
Sözel	**27**	**46,55**
Yetişkin(E)- Yetişkin(K)	11	18,97
Taciz ediciler	6	10,34
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	3,45
Gülünç duruma düşürücüler	1	1,72
Teşhir ediciler	1	1,72

Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,72
Yetişkin(E)- Yetişkin(E)	10	17,24
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	3	5,17
Taciz ediciler	2	3,45
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	3,45
Gülünç duruma düşürücüler	2	3,45
Teşhir ediciler	1	1,72
Yetişkin(K)- Yetişkin(E)	4	6,90
Gülünç duruma düşürücüler	2	3,45
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	1,72
Teşhir ediciler	1	1,72
Yetişkin(E)- Grup	2	3,45
Taciz ediciler	1	1,72
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	1,72

Tablo 77. Recep İvedik 2 Kolektif Şiddet Eylemleri

Kolektif Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Duygusal	**1**	**100**
Grup -İş yeri patronu(E)	1	100
Yalnız bırakma (dışlama)	1	100

Tablo 78. Recep İvedik 2 Yakın Çevre Şiddet Eylemleri

Yakın Çevre Şiddet Eylemleri **Kaynak -Yön** **Şiddet Türü**	***f***	**%**
Fiziksel	**13**	**44,83**
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	6	20,69
İtme-Kakma	6	20,69
İş yeri çalışanı(E)-İş yeri patronu(E)	4	13,79
İtme-Kakma	2	6,90
Mala, mülke zarar verme	2	6,90
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	1	3,45
İtme-Kakma	1	3,45
Komşu / Mahalleli(E)- Komşu / Mahalleli(K)	1	3,45
Mala, mülke zarar verme	1	3,45
İş yeri patronu(E)- İş yeri patronu(E)	1	3,45
Mala, mülke zarar verme	1	3,45
Sözel	**13**	**44,83**
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(K)	7	24,14
Taciz ediciler	4	13,79
Gülünç duruma düşürücüler	2	6,90
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	3,45
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	4	13,79
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	2	6,90
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	6,90
İş yeri çalışanı(E)-Grup	1	3,45
Kötü niyetli olanlar	1	3,45
İş yeri patronu(E)-Grup	1	3,45
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	1	3,45
Ekonomik	**3**	**10,34**
İş yeri patronu(E)- İş yeri çalışanı(E)	3	10,34
Fazla sorumluluk yükleme	2	6,90
İşten çıkarma/ Kovma	1	3,45

Tablo 79. Recep İvedik 2 Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı

Cinsiyet Gruplarına Göre Şiddet Eylemlerinin Dağılımı	***f***	**%**
Erkek -Erkek	54	50,00
Erkek- Kadın	29	26,85
Kadın -Erkek	18	16,67
Kadın-Kadın	1	0,93
Diğer		
Erkek- Kolektif	5	4,63
Kolektif - Erkek	1	0,93

Tablo 80. Recep İvedik 2 Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Faili Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	46	52,27
İtme-Kakma	23	26,14
El şakaları	8	9,09
Mala, mülke zarar verme	7	7,95
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	4	4,55
Fiziksel taciz	2	2,27

	Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	1,14
	Çöp Atma - Kirletme	1	1,14
Sözel		39	44,32
	Taciz ediciler	13	14,77
	Yerleşik kurallara aykırı olanlar	9	10,23
	Gülünç duruma düşürücüler	7	7,95
	Tehdit edici/ Meydan okuyucular	7	7,95
	Teşhir ediciler	2	2,27
	Kötü niyetli olanlar	1	1,14
Ekonomik		3	3,41
	Fazla sorumluluk yükleme	2	2,27
	İşten çıkarma/ Kovma	1	1,14

Tablo 81. Recep İvedik 2 Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Erkek Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	41	56,16
İtme-Kakma	22	30,14
El şakaları	8	10,96
Mala, mülke zarar verme	5	6,85
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	4	5,48
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	2,74
Sözel	26	35,62
Taciz ediciler	7	9,59
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	7	9,59
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	5	6,85
Gülünç duruma düşürücüler	5	6,85
Teşhir ediciler	2	2,74
Duygusal	3	4,11
Aşağılama	1	1,37
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	1,37
Yalnız bırakma (dışlama)	1	1,37
Ekonomik	3	4,11
Fazla sorumluluk yükleme	2	2,74
İşten çıkarma/ Kovma	1	1,37

Tablo 82. Recep İvedik 2 Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Faili Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	7	36,84
İtme-Kakma	5	26,32
Mala, mülke zarar verme	1	5,26
Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	1	5,26
Sözel	10	52,63
Taciz ediciler	5	26,32
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	2	10,53
Gülünç duruma düşürücüler	2	10,53
Teşhir ediciler	1	5,26
Duygusal	2	10,53
Aşağılama	1	5,26
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	5,26

Tablo 83. Recep İvedik 2 Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri

Mağduru Kadın Olan Şiddet Eylemleri	***f***	**%**
Fiziksel	11	36,67
İtme-Kakma	5	16,67
Mala, mülke zarar verme	3	10,00
Fiziksel taciz	2	6,67
Çöp Atma - Kirletme	1	3,33
Sözel	19	63,33
Taciz ediciler	10	33,33
Gülünç duruma düşürücüler	4	13,33
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	3	10,00
Teşhir ediciler	1	3,33
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	3,33

Tablo 84. Recep İvedik 2 Şiddetin Gösterilme Biçimi

Şiddetin gösterilme biçimi	***f***	**%**
Doğrudan görsel ve işitsel	**103**	**95,37**
Fiziksel	51	47,22
İtme-Kakma	28	25,93
El şakaları	8	7,41
Mala, mülke zarar verme	6	5,56
Dövme (tokat, yumruk, tekme)	4	3,70
Fiziksel taciz	2	1,85

Silah-Alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler	2	1,85
Çöp Atma - Kirletme	1	0,93
Sözel	46	42,59
Taciz ediciler	17	15,74
Yerleşik kurallara aykırı olanlar	11	10,19
Gülünç duruma düşürücüler	9	8,33
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	6	5,56
Teşhir ediciler	3	2,78
Duygusal	3	2,78
Aşağılama	1	0,93
İstenmeyen bir davranışa zorlama	1	0,93
Yalnız bırakma (dışlama)	1	0,93
Ekonomik	3	2,78
Fazla sorumluluk yükleme	2	1,85
İşten çıkarma/ Kovma	1	0,93
Sadece fail	**3**	**2,78**
Fiziksel	1	0,93
Mala, mülke zarar verme	1	0,93
Sözel	2	1,85
Tehdit edici/ Meydan okuyucular	1	0,93
Kötü niyetli olanlar	1	0,93
Sadece Sonucun Gösterilmesi	**1**	**0,93**
Fiziksel	1	0,93
Mala, mülke zarar verme	1	0,93
Metinler ya da araçlar ile gösterilmesi	**1**	**0,93**
Sözel	1	0,93
Taciz ediciler	1	0,93

Ek 2. Kodlama Yönergesi

Şiddetin Kaynağı

1.Aile İçi
- 1.1. Eş /Baba
- 1.2. Eş /Anne
- 1.3. Çocuk (E)
- 1.4. Çocuk (K)
- 1.5. Kardeş (E)
- 1.6. Kardeş (K)
- 1.8. Kardeşler (grup)
- 1.9. Büyük anne / Anneanne
- 1.10. Büyük baba / Dede
- 1.11. Üçüncü dereceden akraba (grup)
- 1.12. Üçüncü dereceden akraba (E)
- 1.13. Üçüncü dereceden akraba (K)
- 1.14. Diğer

2.Bireysel
- 2.1. Yetişkin(E)
- 2.2. Yetişkin(K)
- 2.3. Çocuk(E)
- 2.4.Çocuk (K)
- 2.5. Yaşlı (E)
- 2.6. Yaşlı (K)
- 2.7. Diğer

3.Kolektif / Toplumsal
- 3.1. Grup (Yasal/ Yasal Olmayan Örgütler, Azınlıklar, İşçi Sınıfı/ İş Yeri Çalışanları, İş Yeri Yönetim Kurulu, Taraftar Grupları, Kitleler,Vb.)
- 3.2. Devlet/Devletler
- 3.3. Diğer : Belirtilecek

4.Yakın Çevre
- 4.1. Arkadaş (E)
- 4.2. Arkadaş (K)
- 4.3. İş arkadaşı (E)
- 4.4. İş arkadaşı (K)
- 4.5. İş yeri patronu(E)
- 4.6. İş yeri patronu(K)
- 4.7. İş yeri çalışanı(E)
- 4.8. İş yeri çalışanı(K)
- 4.9. Komşu / Mahalleli(E)
- 4.10. Komşu / Mahalleli(K)
- 4.11. Esnaf (E)
- 4.12. Esnaf (K)
- 4.13. Sevgili (E)
- 4.14. Sevgili (K)
- 4.15. Diğer

5.Doğa Ve Çevre
- 5.1. Hayvanlar
- 5.2. Doğa Olayları
- 5.3. Diğer : Belirtilecek

6. Bireyin Kendine Yönelik Şiddeti
- 6.1.Erkek
- 6.2.Kadın
- 6.3. Çocuk(E)
- 6.4. Çocuk(E)

Şiddetin Yönü

1.Aile İçi
- 1.1. Eş /Baba
- 1.2. Eş /Anne
- 1.3. Çocuk (E)
- 1.4. Çocuk (K)
- 1.5. Kardeş (E)
- 1.6. Kardeş (K)
- 1.8. Kardeşler (grup)
- 1.9. Büyük anne / Anneanne
- 1.10. Büyük baba / Dede
- 1.11. Üçüncü dereceden akraba (grup)
- 1.12. Üçüncü dereceden akraba (E)
- 1.13. Üçüncü dereceden akraba (K)
- 1.14. Diğer

2.Bireysel
- 2.1. Yetişkin(E)
- 2.2. Yetişkin(K)
- 2.3. Çocuk(E)
- 2.4.Çocuk (K)
- 2.5. Yaşlı (E)
- 2.6. Yaşlı (K)
- 2.7. Diğer

3.Kolektif / Toplumsal
- 3.1. Grup (Yasal/ Yasal Olmayan Örgütler, Azınlıklar, İşçi Sınıfı/ İş Yeri Çalışanları, İş Yeri Yönetim Kurulu, Taraftar Grupları, Kitleler, Vb.)
- 3.2. Devlet/Devletler
- 3.3. Diğer

4.Yakın Çevre
- 4.1. Arkadaş (E)
- 4.2. Arkadaş (K)
- 4.3. İş arkadaşı (E)
- 4.4. İş arkadaşı (K)
- 4.5. İş yeri patronu(E)
- 4.6. İş yeri patronu(K)
- 4.7. İş yeri çalışanı(E)
- 4.8. İş yeri çalışanı(K)
- 4.9. Komşu / Mahalleli(E)
- 4.10. Komşu / Mahalleli(K)
- 4.11. Esnaf (E)
- 4.12. Esnaf (K)
- 4.13. Sevgili (E)
- 4.14. Sevgili (K)
- 4.15. Diğer

5.Doğa ve Çevre
- 5.1. Kent içi
- 5.2. Küçük yerleşkeler
- 5.3. Ormanlar, denizler ve diğer doğal alanlar
- 5.4. Hayvanlar
- 5.5. (Tarihi / Mimari / Sanatsal) Değere sahip alanlar ya da yapıtlar
- 5.6. Diğer

Şiddet Eylemleri

1. Fiziksel Şiddet
    - 1.1. Öldürme-Cinayet
    - 1.2. Kavga
    - 1. 3. İşkence
    - 1. 4. Tecavüz
    - 1. 5. Fiziksel taciz
    - 1. 6. İtme -kakma
    - 1. 7. Dövme (tokat, yumruk, tekme)
    - 1. 8. İntihar
    - 1. 9. El şakaları
    - 1. 10. Isırma
    - 1. 11. Mala mülke zarar verme
    - 1. 12. Kundaklama
    - 1. 13. Cerrahi müdahaleler
    - 1. 14. Dini/Kültürel ritüeller
    - 1. 15. Alıkoyma
    - 1. 16. Kaçırma
    - 1. 17. Kazalar - İş Kazaları
    - 1. 18. Zarar verici madde kullanımı
    - 1. 19. Silahlı çatışmalar-baskınlar
    - 1. 20. Silah -alet kullanmadan küçük hasarlara yol açan eylemler
    - 1. 21. kurbanın tıbbi müdahale görmesini gerektiren saldırılar
    - 1.22. Linç
    - 1.23. Bakımından sorumlu olunan kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamama
    - 1.24. Tıbbi müdahaleye engel olma
    - 1.25. Tahrip etme-Yıkım
    - 1.26. Çöp Atma - Kirletme
    - 1.27. Ayaklanma - Başkaldırı
    - 1.28. Fiziksel güç kullanarak kişiyi bir davranışa zorlama
    - 1.29. Yağma
    - 1.30. Hırsızlık - soygun
    - 1.31. Diğer
2. Sözel Şiddet
    - 2.1.Şüpheye dayalı olanlar
    - 2.2.Yerleşik kurallara aykırı olanlar
    - 2.3.Kötü niyetli olanlar
    - 2.4.Teşhir ediciler
    - 2.5.Taciz ediciler
    - 2.6.Tehdit edici/ Meydan okuyucular
    - 2.7.Sert tartışmaya neden olanlar
    - 2.8.Gülünç duruma düşürücüler
    - 2.9. Herhangi bir kişiye yönelik olmayan küfürler
    - 2.10. Diğer
3. Duygusal Şiddet
    - 3.1.Tehdit ve korkutma
    - 3.2. Kıskançlık kavgası çıkarma
    - 3.3. Kanunsuz işleri yapmaya zorlama
    - 3.4.İstenmeyen bir davranışa zorlama
    - 3.5.İntihar ile tehdit etmek
    - 3.6.Hareket özgürlüğünü kısıtlama
    - 3.7. Çevre ile görüşmeyi engelleme
    - 3.8. Dolaylı olarak tehdit edici mesaj gönderme
    - 3.9. Bireyin kendini suçlu hissetmesine neden olma
    - 3.10. Reddetme
    - 3.11. Aşağılama
    - 3.12. Yalnız bırakma
    - 3.13. Yıldırma

3.14. Sık sık eleştirme
3.15. Dedikodu yapma
3.16. Bireyin kaldırabileceğinden az/fazla sorumluluk yükleme
3.17. Suçlama
3.18. Utandırma
3.19. Söz hakkı tanımama
3.20. İhmal etme
3.21. Göz ardı etme - Yok sayma
3.22. Terk etme
3.22. Diğer: Belirtilecek

4.Ekonomik Şiddet
4.1.Ekonomik baskı kurmak (para kontrolü, muhtaç bırakma, rüşvete zorlama)
4.2. Paranın bireyin elinden alınması
4.3. Harçlık vermeme ya da kısıtlama
4.4. Çalışmayı yasaklama
4.5. Aile geliri konusunda bilgisiz bırakma
4.6. Eğitim ihtiyaçlarının karşılanmaması
4.7. Düşük ücretle çalıştırma
4.8. Bir malı ya da hizmeti olması gerekenden pahalıya satma ya da kiralama
4.9. Dolandırıcılık
4.10. Boykot -Ambargo
4.11. Kötü ya da ağır çalışma koşulları
4.12. İşten çıkarma/ Kovma
4.13. Başka birine/kuruma/devlete ait hammadde ve kaynakların kontrolü
4.14. Fazla sorumluluk yükleme
4.15. Çarpık kentleşme
4.16. Kaçakçılık
4.17. Diğer

Şiddetin Gösteriliş Biçimi
1. Şiddet eylemini içeren tüm öğelerin doğrudan görsel ve işitsel olarak gösterilmesi
2. Sadece failin gösterilmesi
3. Sadece kurbanın gösterilmesi
4. Şiddet eyleminde fail ve kurbanın doğrudan gösterilip, eylemin bir kısmının gizlenmesi
5. Şiddet eyleminin sadece sonucunun gösterilmesi
6. Şiddet eyleminin sadece işitsel olarak bulunması
7. Şiddet eyleminin yazılı ya da sözlü metinler ile gösterilmesi

Ek3. Kodlama Formu Örneği

	Kaynak	Yön	Şiddet Eylemi	(varsa) 2. Şiddet Eylemi	(varsa) 3. Şiddet Eylemi	Gösterim Şekli
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
…						

Kaynakça

Atabek, G. ve Atabek, Ü. (2007). *Medya metinlerini çözümlemek içerik göstergebilim ve söylem çözümleme yöntemleri.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bakır, K. (2007). Anarşizm, bilim, şiddet: Mihail Bakunin. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47 , 99-114.

Balcıoğlu, İ. (2001). *Şiddet ve toplum.* İstanbul: Bilge Yayıncılık.

Bandura, A.; Ross, D.; Ross, S. (1963). Imitation of film-mediated aggressive models. *Journal of abnormal and socail Psychology*, 66 (1), 3-11.

Barker, M. (2001). The newson report a case study in common sense. *Ill effects the media violence debate 2nd edition.* (ed: M. Barker ve J. Petley). London: Routledge. 27-46

Beyhun, E. (2002). Çocuk istismarı. *Toplum hekimliği bülteni*, 21(4). http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2002/sayi_4/baslik2.pdf (Erişim Tarihi: 20.03.2012)

Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Birleşmiş Milletler (1993), *Declaration on the eliminiation of violence against women*. http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htm (Erişim Tarihi: 20.03.2012)

Boyle, K. (2005). *Media and violence gendering debates.* London: Sage Publications.

Byrant, J. ve Zillman, D. (1996). Violence and sex in the media. *An integrated approach to communication theory and research.* (Ed:M. Salven ve D. Stacks). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates, Publishers. 195-209

Carter, C. ve Weaver, W. (2003). *Violence and the media.* Philadelphia: Open University Press.

Cline, V.; Croft, R.; Courrier, S. (1973). Desensitization of children to television violence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 27(3), 360-365

Demir, Ş. (2009). Mobbing olgusunun hukuki değerlendirmesi. *Ankara barosu dergisi*, 67(2), 141-145.

Dünya Sağlık Örgütü (2002). *Şiddet ve sağlık üzerine dünya raporu: özet*. Cenova: DSÖ.http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf (Erişim Tarihi: 20.05.2012)

Ekşi, H. ve Yaman, E. (2010).*Çocuk ve ergende şiddet karma metodolojiye dayalı bir alan çalışması.* İstanbul: Kaktüs Yayınları.

Fromm, E. (1979). *Sevgi ve şiddetin kaynağı*. İstanbul: Payel Yayınevi, 2. basım.

Gauntlett, D. (2001). The worrying influence of media effects studies. *Ill effects the media violence debate 2nd edition.* (Ed: M. Barker ve J. Petley). London: Routledge. 47-62

Gerbner, G.; Brouwer. M.; Clark, C.; Krippendorrf, K.; Eleey, M. (1969). *Dimensions of violence in television drama*, http://www.asc.upenn.edu/gerbner/Asset.aspx?assetID=421 (Erişim tarihi: 28.11.2012).

Gerbner, G.; Gross, L.; Signorielli, N. (1986). *Television's mean world: violence profile no 14-15*. http://www.asc.upenn.edu/gerbner/Asset.aspx?assetID=408 (Erişim tarihi: 28.11.2012).

Güler, N.; Tel, H.; Özkan Tuncay, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *Cumhuriyet üniverstesi tıp fakültesi dergisi.* 27 (2), 51-56.

Gümüş, A. (2006). *Şiddet Türleri. toplumsal bir sorun olarak şiddet sempozyumu*. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları.

Gümüş, T. (2007). Orta Çağ Avrupa'sında şiddet: toplumsal değişim ve şiddetin yeniden yapılanışı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47, 31-50.

Kara, B.; Biçer, Ü.; Gökalp, Ü. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk sağlığı ve hastalıkları dergisi*, 47, 140-151.

Karabağ, İ. (2010). *Dil ve Şiddet.* İstanbul: İkaros Yayınları.

Keleş, R. ve Ünsal, A. (1982). *Kent ve siyasal şiddet.* Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Kendrick, J. (2009). *Hollywood bloodshed: violence in 1980s American cinema.* Carbondale: Souther Illinois University.

Kimmel, M. (2008). Gender symmetry in domestic violence: a falsely-framed issue. *Domestic violence a multi-professional approach for healthcare practitioners.* (Ed: J. Keeling ve T. Mason). Berkshire: Open University Press. 21-35.

Köknel, Ö. (2000). *Bireysel ve toplumsal şiddet*. İstanbul:Akdeniz Yayıncılık, 2.Basım.

Lockton, D. ve Ward, R. (1997). *Domestic violence.* London: Cavendish Publishing.

Michaud, Y. (1991). *Şiddet*. (Çev: C. Muhtaroğlu), İstanbul: İletişim Yayınları.

Moore, M. (Yönetmen). (2002). *Bowling for Columbine* [Belgesel]. Kanada, A.B.D., Almanya: Alliance Atlantis Communications.

Oğuz, G. (2010). Erkek egemen toplumda gücün kanıtı: kadına yönelik şiddet ve medyadaki görünümleri. *Medyada şiddet kültürü bu öyküde sen anlatılıyorsun*. (Ed: Ö. Özer). Konya: Literatürk. 433-450.

Oktik, N. (2007). Bireysel bir şiddet olarak intiharın sosyolojik açılımı. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47, 201-218.

Öngören, M.; Yanık, F.; İşçan, C.; Demirergi, E. (1994). *Bu ne şiddet!.* Ankara: Kitle yayıncılık.

Özer, Ö. (2007). *Medya şiddet toplum.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim bilimleri Fakültesi Yayınları.

Özer, Ö. ve Saraçer Üçer, N. (2010). "Baba 1" ve "Kurtlar Vadisi Irak" filmleri örneğinde sinemada şiddet kullanımı. *Medyada şiddet kültürü bu öyküde sen anlatılıyorsun*. (Ed: Ö. Özer). Konya: Literatürk. 269-292.

Öztürk, A. (2007). Bir haklı savaş: şiddet meşru olabilir mi?. *Doğu Batı Düşünce Dergisi,* 47 , 115-128.

Perren, A. (2001). Sex, lies and marketing: Miramax and the development of the quality indie blockbuster. *Film Quarterly,* 55 (2), 30-39.

Perse, E. (2001). *Media Effects and Society.* New Jersey: Lawrance Erlabaum Associates.

Polat, O. (2001). *Çocuk ve şiddet.* İstanbul: Der Yayınevi.

Potter, W. (2003). *The 11 myths of media violence.* California: Sage Publications

Roskos Ewoldsen, B.; Roskos Ewoldsen, D.; Dillman Carpentier, F. (2002). Media priming: a synthesis. Media effects advances in theory and research 2nd edition. (Ed: J. Braynt ve D. Zillman). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates, Publishers. 97-120.

Ryan, M. ve Kellner, D. (1997). *Politik kamera.* (Çev: E. Özsayar). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Sen, A. (2010). *Kimlik ve şiddet*. (Çev: Ahmet Kardam). İstanbul: Optimist Yayınları.

Somersan, S. (2010). Şiddetin iki yüzü. *Cogito* , 6-7 kış-bahar, 41-50.

Sparks, G. ve Sparks, C. (2002). Effects of Media Violence. *Media effects advances in theory and research 2nd edition.* (ed: J. Braynt ve D. Zillman). New Jersey: Lawrance Erlbaum Associates. 269-285

Stacks, D. W. (2011). *Primer of public relations research second edition*. New York: The Guilford Press.

Stoetzel, P. (Yapımcı ve Yönetmen). (2008). *Snuff a documentary about killing on camera.* [Belgesel]. A.B.D.: Killing Jokes Film.

Tekin, Ü. (2011). *Şiddet! şiddet kavramı, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve çocuk istismarı.* Ankara:Orient Yayınları.

Tekinalp, Ş. ve Uzun, R. (2006).*İletişim araştırma ve kuramları.* İstanbul: Beta Basım yayım Dağıtım.

Tınaz, P. (2006). İşyerinde psikolojik taciz (mobbing). *Çalışma ve toplum ekonomi ve hukuk dergisi*, 2006/4(11), 13-28.

Trend, D. (2008). *Medayada şiddet efsanesi eleştirel bir giriş.* (Çev: G. Bostancı). İstanbul: Yapıkredi Yayınları.

Ünlü, A. (2007). Şiddete gülmek: geleneksel Türk tiyatrosunda şiddet ve mizah. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 24, 27-41.

Ünsal, A. (2010). Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi. *Cogito* , 6-7 kış-bahar, 29-36.

Wellman, J. ve Tokuno, K. (2004). Dinsel şiddet kaçınılmaz mıdır? (Çev: İ. Çapçıoğlu), *Dini araştırmalar dergisi*, 7(20), 361-368.

Wilcox A.; Hersen, M.; Hasselt, V. (2000). Introduction. *Aggresion and violence an introductory text.* (Ed: V. Hasselt, M. Hersen), Massachusetts: Pearson. 1-8.

Yıldırım, A. (1998). *Sıradan şiddet kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları*. İstanbul: Boyut Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Arsiv/1993/12/14 (Erişim Tarihi: 23.02.2013)

http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/FTtLGAikeI8lEapZvtirag_x3D__x3D_ (Erişim Tarihi: 23.02.2013)

http://independent.academia.edu/SamilDemir/Papers/1189963/Mobbing_Olgusunun_Hukuki_Degerlendirmesi (Erişim Tarihi: 12.05.2012)

http://memory.loc.gov/mbrs/edmp/4036.mpg (Erişim tarihi: 06.03.2013)

http://tdkterim.gov.tr/bts/ (Erişim Tarihi: 12.03.2012)

http://www.birgun.net/culture_index.php?news_code=1298040852&year=2011&month=02&day=18 (Erişim Tarihi: 11.Eylül.2012)